

Қазақ аудиториясына арналған АҒЫЛШЫН ТІЛІ

Pre-intermediate

Pre-intermediate level

Lesson 1

Personal adjectives

Адамға байланысты сын есімдер

Classroom languages

Класста қолданылатын сөздер

Word order in questions

Сұраулы сөйлемдегі сөздердің реті

Present simple

Жай осы шақ

Pre-intermediate level

Lesson 1

Personal adjectives Адамға байланысты сын есімдер

talkative – көп сөйлесетін

friendly – досшыл

funny – күлдіргіш / прикольный

generous – жомарт

lazy – жалқау

shy – ұялшақ

quiet – тыныш

unfriendly – досшыл емес

serious – салмақты / серьезный

mean – сыған

hard-working – жапашыл

extrovert – ашық-жарқын

Pre-intermediate level

Lesson 1

Word order in questions Сұраулы сөйлемдегі сөздердің реті

Жай осы шаққа байланысты сұраулы сөйлемдер:

1) Ия / жоқ деген сұраулы сөйлемдер:

Do/does	+	бастауыш	+	етістік	
Do		you		speak English?	– Сен Ағылшынша сөйлейсің ба?
Does		he		go to school?	– Ол мектепке барады ма?

2) Сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем:

Сұрақтық сөз	+	do/does	+	бастауыш	+	етістік	
Where		do		you		live?	– Сен қайда тұрасың?
What		does		your sister		do?	– Сенің қарындасың не істейді?

Және де сұрақтық сөздерге байланысты бұрыс сұраулы сөйлемдер жасауымызға болады

Сұрақтық сөз	+	do / does	+	бастауыш	+	not	+	етістік	
Why		do		you		not		eat meat ?	– Сен неге ет жемейсің?

Why don't you eat meat?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Word order in questions Сұраулы сөйлемдегі сөздердің реті

Өткен шаққа байланысты сұраулы сөйлемдер:

1) Ия / жоқ деген сұраулы сөйлемдер:

Did+	бастауыш	+	етістік	
Did	you		speak English?	– Сен Ағылшынша сөйледің ба?
Did	he		go to school?	– Ол мектепке барды ма?

2) Сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем:

Сұрақтық сөз	+	did	+	бастауыш	+	етістік	
Where		did		you		live?	– Сен қайда тұрып едің?
What		did		your sister		eat?	– Сенің қарындасың не жеді?

Және де сұрақтық сөздерге байланысты бұрыс сұраулы сөйлемдер жасауымызға болады

Сұрақтық сөз	+	did	+	бастауыш	+	not	+	етістік	
Why		did		you		not		eat meat ?	– Сен неге ет жемедің?

Why didn't you eat meat?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Word order in questions
Сұраулы сөйлемдегі
сөздердің реті

To be етістігіне байланысты сұраулы сөйлемдер:

1) Ия / жоқ деген сұраулы сөйлемдер:

to be етістігі + бастауыш + 5 түрлі to be етістігін қолданылатын жағдай

Are	they	American?	– Олар Американдықтар ма?
Is	this	your coat?	– Бұл сенің пальтоң ба?

2) Сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем:

Сұрақтық сөз + to be етістігі + бастауыш

when	is	your birthday?	– Сенің туған күнің қашан?
where	are	they?	– Олар қайда?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Word order in questions Сұраулы сөйлемдегі сөздердің реті

Be going to фразаса байланысты сұраулы сөйлемдер:

1) Ия / жоқ деген сұраулы сөйлемдер:

To be етістігі +	бастауыш +	going to +	етістік	
Are	you	going to	sleep?	- Сен ұйықтамақшысың ба?
Is	he	going to	meet us?	- Ол бізбен кездеседі ме?

2) Сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем:

Сұрақтық сөз +	to be етістігі +	бастауыш +	going to +	етістік	
What	are	you	going to	do?	- Сен не істеймекшісің?
Why	is	he	going to	leave?	- Ол неге кетпекші?

Және де сұрақтық сөздерге байланысты бұрыс сұраулы сөйлемдер жасауымызға болады

Сұрақтық сөз +	to be етістігі +	бастауыш +	not +	going to +	етістік
why	are	they	not	going to	pay the money?

Олар неге ақша төлемейді?

Why aren't they going to pay the money?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Classroom languages
Класста қолданылатын сөздер

Класста қолданылатын бұйрық райындағы сөздер:

ask the question! – сұрақ қой!
answer the question! – сұраққа жауап бер!
don't write! – жазба!
don't speak Russian! – орысша сөйлемес!
go to page 33! – 33ші бетті аш!
write down the words! – сөздерді жазып ал!
sit down! – отыр!
stand up! – тұр!
look at the board! – тақтаға қара!
turn off your mobile phone! – телефоныңды өшір!
work in pairs! – жұп бойынша жұмыс жаса!

Pre-intermediate level

Lesson 1

Classroom languages Класста қолданылатын сөздер

Класста қолданылатын қарапайым сөйлемдер:

- How do you **say this in English**? – Мынаны Ағылшынша қалай айтасың?
- Sheep. – Қой

How do you **go home**? – Сен қалай үйге қайтасың?

- How do you **spell it**? – Оны қалай қаріптеп айтасың?
- S-H-E-E-P.

-
- Could you **repeat that**, please? – Қайталап жере аласыз ба, пожалуйста?
  - S-H-E-E-P.

Could you **show me your passport**, please? – Маған паспортыңызды көресете аласыз ба, пожалуйста?

-
- How do you **pronounce it**? – Оны қалай дыбыстайсың?
  - [ʃi:p]

Pre-intermediate level

Lesson 1

Classroom languages
Класста қолданылатын сөздер

Класста қолданылатын қарапайым сөйлемдер:

- What does **awful** mean? – Awful сөзі қандай мағына береді?
- Very bad. – Өте жаман.

What does **excellent** mean? – Excellent сөзі қандай мағына береді?

- Can I have **a piece of paper**, please? – Бір бет қағаз алсам болады ма, **пожалуйста?**
- Here you are. – Міне / Мә ал.

Can I have **a burger**, please? – Маған бір бурген болады ма, **пожалуйста?**

Pre-intermediate level

Lesson 1

Classroom languages

Класста қолданылатын сөздер

Класста қолданылатын қарапайым етістіктер:

circle – дөңгелекпен сызу

underline – астын сызу

tick – дұрыс белгісін қою

cross – қате белгісін қою

match – сәйкестендіру

cross out – сызып тастау

complete – толтыру

choose – таңдау

cover the text – текстiң бетiн жабу

copy the rhythm – алгоритмді жалғастыру

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple
Жай осы шақ

Жай осы шақты іс-әрекетке байланысты факт жайлы айтқанда, немесе әдетке айналған, яғни жиі қайталанып тұратын іс-әрекетті айтқанда қолданамыз, және сөйлемдегі әр түрлі бастауыштармен етістіктер әр-түрлі формада қолданылады:

3 жақ жекеше формадағы
бастауыштарға немесе
he, she, it есімдіктері бастауыш
болғанда

3 жақ жекеше бастауышқа
арналған етістік (ЗЖЖБАЕ)
қолданылады

көпше формадағы бастауыштарға
немесе I, you, you(сендер), we, they
есімдіктері бастауыш болғанда

етістікті бірден өзін қолдана береміз

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple
Жай осы шақ

3 жақ, жекеше бастауыштарға арналған етістіктердің жасалу жолдары:
3 жақ, жекеше бастауыштар: my brother, his father, our friend.

Қалай өзгереді?

1) Етістіктің артына s әріпін қосады:

work – work**s**; live – live**s**;

2) ch, sh, ss, x әріптерімен аяқталған етістіктерге es әріптерін қосады:

watch- watch**es**; finish – finish**es**;

3) Дауссыз әріп + y әріпімен аяқталған етістіктердегі соңғы y әріпін алып тасап, артына ies әріптерін жалғау арқылы өзгертеді:

study – stud**ies**;

4) Ережеге бағынбай өзгертіндер:

have – **has**; go – **goes**; do – **does**;

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple
Жай осы шақ

Бастауыш + етістік / 3ЖЖБАЕ

I	work.		- Мен жұмыс жасаймын.
We	live	in flat.	- Біз апартаментте тұрамыз.
They	like animals.		- Олар жануарларды ұнатады.
You	drink coffee	every morning.	- Сен күнде таңертең кофе ішесің.
My friends	have children.		- Менің достарымның балалары бар.
He	lives	in Almaty.	- Ол Алматыда тұрады.
She	studies	in a school.	- Ол бір мектепте оқиды.
It	works.		- Ол жұмыс жасайды.
My friend	has children.		- Менің досымның балалары бар.

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple
Жай осы шақ

Ағылшын тілінде жай осы шақтың бұрыс сөйлемін жасаған кезде дұрыс сөйлемдегі етістіктің алдына **do not** (бастауыш көпше формада болған кезде немесе I, you, you, we, they есімдіктерден болған кезде) немесе **does not** (бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе he, she, it есімдіктерден болғанда) сөздерін қосамыз. Жәнеде сөйлемде do not сөзін don't деп, ал does not сөзін doesn't деп қысқартуымызға болады. Бір айта кетерлігі жай осы шақтың бұрыс сөйлемінде етістіктер бастауыштарға байланысты формаларынсын өзгертпейді.

I **do not** work – Мен жұмыс жасамаймын.

We **don't** live in flat. – Біз аппартаментте тұрмаймыз.

They **don't** like animals. – Олар жануарларды ұнатпайды.

My friends **do not** have children. – Менің достарымның балалары жоқ.

She **doesn't** live in Almaty. – Ол Алматыда тұрмайды.

He **does not** study in a school. – Ол бір мектепте оқымайды.

My friend **doesn't** have children. – Менің досымның балалары жоқ.

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple

Жай осы шақ

?

Ағылшын тілінде жай осы шақтың сұраулы сөйлемін жасағанда дұрыс сөйлемдегі бастауыштың алдына **do** немесе **does** сөздерін қосу арқылы жасайды. Және **do** сөзін бастауыш көпше формада болғанда немесе **I, you, we, they, you(сендер)** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **does** сөзін бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе **he, she, it** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз. Бір айта кетерлігі жай осы шақтың сұраулы сөйлемінде етістіктер бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді.

I work. – Мен жұмыс жасаймын.

Do I work? – Мен жұмыс жасаймын ба?

Yes, you do / No, you do not.   **No, you don't.**

We live in a flat. – Біз бір апартаменттер тұрамыз.

Do we live in a flat? – Біз бір апартаментте тұрамыз ба?

Yes, we do / No, we do not.   **No, we don't.**

They like animals. – Олар жануарларды жақсы көреді.

Do they like animals? – Олар жануарларды жақсы көреді ме?

Yes, they do / No, they do not.   **No, they don't.**

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple

Жай осы шақ

?

Ағылшын тілінде жай осы шақтың сұраулы сөйлемін жасағанда дұрыс сөйлемдегі бастауыштың алдына **do** немесе **does** сөздерін қосу арқылы жасайды. Және **do** сөзін бастауыш көпше формада болғанда немесе **I, you, we, they, you(сендер)** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **does** сөзін бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе **he, she, it** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз. Бір айта кетерлігі жай осы шақтың сұраулы сөйлемінде етістіктер бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді.

You drink coffee every morning. – Сен күнде таңертең кофе ішесің.

Do you drink coffee every morning? – Сен күнде таңертең кофе ішесің бе?

Yes, I do / No, I do not.

No, I don't

My friends have children. – Менің достарымның балалары бар.

Do my friends have children? – Менің достарымның балалары бар ма?

Yes, they do / No, they do not.

No, they don't.

My friend has children. – Менің досымның балалары бар.

Does my friend have children? – Менің досымның балалары бар ма?

Yes, he does / No, he does not.

No, he doesn't.

Pre-intermediate level

Lesson 1

Present simple

Жай осы шақ

?

Ағылшын тілінде жай осы шақтың сұраулы сөйлемін жасағанда дұрыс сөйлемдегі бастауыштың алдына **do** немесе **does** сөздерін қосу арқылы жасайды. Және **do** сөзін бастауыш көпше формада болғанда немесе **I, you, we, they, you(сендер)** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **does** сөзін бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе **he, she, it** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз. Бір айта кетерлігі жай осы шақтың сұраулы сөйлемінде етістіктер бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді.

He lives in Almaty. – Ол Алматыда тұрады.

Does he live in Almaty? – Ол Алматыда тұрады ма?

Yes, he does / No, he does not.

No, he doesn't

She studies in school. – Ол мектепте оқиды.

Does she study in school. – Ол мектепте оқиды ма?

Yes, she does / No, she does not.

No, she doesn't

It works. – Ол жұмыс жасайды.

Does it work? – Ол жұмыс жасайды ма?

Yes, it does / No, it does not.

No, it doesn't

Pre-intermediate level

Lesson 1

Жай осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын сұраулы
сөйлемдер

Сұрақты сөз	+	do/does	+	бастауыш	+	етістік	
Where		do		you		live?	– Сен қайда тұрасың?
What		does		your sister		do?	– Сенің қарындасың не істейді?
What music		do		you		like?	– Сен қандай музыканы ұнатасың?
When		does		Jane		go to the gym?	– Джейн қашан качалқаға барады?
How		do		you		spell it?	– Оны қалай қаріптеп оқисың?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Жай осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бұрыс
сұраулы сөйлемдер

Сұрақты сөз + do/does + бастауыш + not + етістік

What music do you not like? – Сен қандай музыканы ұнатпайсың?

What music don't you like?

When does Jane not go to the gym? – Джейн қашан качалкаға бармайды?

When doesn't Jane go to the gym?

Why do your parents not live in Almaty? - Сенің ата-анаң неге Алматыда тұрмайды?

Why don't your parents live in Almaty?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Жай осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бастауышы
жоқ сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + етістік / ЗЖЖБАЕ

What music **plays** **at night in your house?**
Сенің үйіңде түнде қандай музыка ойнайды?

Who **plays football** **every day?**
Кім күнде футбол ойнайды?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Жай осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бастауышы
жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + do / does + not + етістік

Who does not eat meat? - Кім ет жемейді?
Who doesn't eat meat?

Who does not speak English? – Кім Ағылшынша сөйлемейді?
Who doesn't speak English?

Pre-intermediate level

Lesson 1

Adverbs of frequency Жиілікті білдіретін үстеулер

Ағылшын тіліде біреуден бір нәрсе қаншалықты жиі жасайтынын сұрағанда төмендегі формуланы қолданамыз:

How often + **do/does** + **бастауыш** + етістік?

How often **do** **you** play basketball? – Сен басткетболды қаншалықты жиі ойнайсың?

always – **әрдайым**

sometimes – **кейде**

often – **жиі**

usually – **әдетте**

never – **ешқашан**

hardly ever – **өте сирек**

Және оларды қолданған кезде жай осы шақта етістіктердің алдында айтамыз:

I **always** have breakfast. – Мен әрдайым таңғы ас ішемін.

They **usually** finish work at 5:00. – Олар әдетті жұмысты сағат 5те аяқтайды.

She **sometimes** watches TV in the evening. – Ол кейде кешке телевизор қарайды.

She **never** eats meat. – Ол ешқашан ет жемейді.

He **often** plays basketball. – Ол жиі баскетбол ойнайды.

I **hardly ever** smoke. – Мен өте сирек темекі шегемін.

Never және hardly ever сөздерін тек дұрыс сөйлемде қолданамыз.

I don't never play basketball. **X**

Pre-intermediate level

Lesson 1

Words about the frequency

Жиілікке байланысты сөздер

every day – күнде
every month – ай сайын

once a day – күніне бір рет
once a month – айына бір рет

twice a day – күніне екі рет
twice a month – айына екі рет

three times a day – күніне үш рет
three times a month – айына үш рет

Ары қарай рет санын арттыру үшін просто three деген санды басқа сандармен алмастырып айтамыз:

four times a day – күніне төрт рет
four times a month – айына төрт рет

every week – апта сайын
every year – жыл сайын

once a week – аптасына бір рет
once a year – жылына бір рет

twice a week – аптасына екі рет
twice a year – жылына екі рет

three times a week – аптасына үш рет
three times a year – жылына үш рет

four times a week – аптасына төрт рет
four times a year – жылына төрт рет

Және бұл жиілікті білдіретін сөздерді сөйлемде етістіктердің артынан қолданамыз:
I play basketball **four times a year.** – Мен жылына төрт рет баскетбол ойнаймын.

Pre-intermediate level

Lesson 1

Classroom languages

Класста қолданылатын сөздер

Personal adjectives

Адамға байланысты сын есімдер

Word order in questions

Сұраулы сөйлемдегі сөздердің реті

Present simple

Жай осы шақ

Pre-intermediate level

Lesson 1

Жаттығулар

1A

Сұраулы сөйлем жаса

a

- old*
How/are you? (old)
1 you going to go out this evening? (are)
2 Where does your work? (sister)
3 What music are you listening? (to)
4 Does finish at 8.00? (the class)
5 Why you write to me? (didn't)
6 Do you often to the cinema? (go)
7 What this word mean? (does)
8 What time did arrive? (your friends)

b

сөздерді ретке келтіріп сұраулы сөйлем жаса

- you live where do? *Where do you live?*
1 you a do have car?
2 older is brother your you than?
3 often he how to write does you?
4 this time start does what class?
5 last go where you summer did?
6 languages how you many do speak?
7 see you are going to evening her this?
8 for waiting who you are?

1B

a Present simple сөйлемдері жаса

- he / usually get up late ☒ *He usually gets up late.*
1 Anna / like music ☐ _____?
2 she / have a lot of hobbies ☒ _____
3 I / get on very well with my sister ☐ _____
4 my brother / know me very well ☐ _____
5 they / have any children ☐ _____?
6 the film / finish late ☐ _____?
7 he / go out twice a week ☒ _____
8 we / often talk about politics ☐ _____

b

Етістікті сәйкес формасымен жаз

- get on not have listen live open not talk not work
He lives in a flat.
1 _____ the banks _____ in the afternoon?
2 My sister _____ many friends.
3 We usually _____ to the news in the car.
4 She's quite shy. She _____ much.
5 _____ Jane _____ well with her boss?
6 My cooker's new, but it _____ very well.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Body

Дене мүше

Prepositions of places

Орынды білдіретін көмекші сөздер

Holiday

Демалыс күн

Past simple

Өткен шақ

Present continuous

Дәл осы шақ

Relative clauses

Орыс тіліндегі “который” сөзінің Ағылшын тіліндегі
аналогі

Pre-intermediate level

Lesson 2

Body Дене мүше

head – бас
face – бет
hair – шаш
arm – білек
shoulder – иық
neck – мойын
eye – көз
mouth – ауыз
nose – мұрын
hand – қол
finger – саусақ
ear – құлақ

stomach - іш
lip - ерін
foot – аяқ (feet)
knee - тізе
back - арқа
leg - балтыр
heart - жүрек
brain - ми
tooth – тіс (teeth)
toe - башбай
tongue - тіл

Pre-intermediate level

Lesson 2

Body Дене мүше

Дене мүшелеріне байланысты етістіктер:

see – көру
smell – иіскеу
bite – тістеу
think – ойлау
kick – тебу

hear – есту
kiss – сүю
touch – ұстау
feel – сезу
smile – күлу

Және Ағылшын тілінде дене мүшелерімен ілік септігіндегі есімдіктер әрдайым бірге қолданылады:

Give me the hand.
Give me your hand.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Preposition of places Орынды білдіретін көмекші сөздер

on **something** - бір заттың үстінде деген мағаны білдіреді (көбінесе жазық заттармен бірге қолданылады):

on **the box** – қораптың үстінде

between **сөзі** екі заттың ортасында деген мағынаны білдіреді:

between **the box and chair** – қорап пен стулдің ортасында

in **something** - бір заттың ішінде деген мағынаны білдіреді:

in **the box** – қораптың ішінде

in front of **something** - бір заттың алдыда:

in front of **the box** – қораптың алдында

in the middle of **somethings** - бір заттардың арасында:

in the middle of **boxes** – қораптардың арасында

next to **something** – бір заттың қасында:

next to **the box** – қораптың қасында

Pre-intermediate level

Lesson 2

Preposition of places Орынды білдіретін көмекші сөздер

on the right of **something** – бір заттың оң жағында:
on the right of **the box** – қораптың оң жағында

on the left of **something** – бір заттың сол жағында:
on the left of **the box** – қораптың сол жағында

under **something** – бір заттың астында:
under **the box** – қораптың астында

opposite **something** - бір заттың алдында, әрі оған бетпе бет қарап тұру:
opposite **the box** – қорапқа қарама-қарсы қарап тұру

Pre-intermediate level

Lesson 2

Holiday
Демалыс күн

go сөзіне байланысты етістікті тіркестер:

go swimming – жүзуге бару

go sightseeing – саяхатқа бару

go camping – лагерьлі демалысқа бару

go to the beach – жағажайға бару

go away for the weekend – аптаның демалыс күндері бір жерге кетіп қалу

go for a walk – серунге бару

go abroad – шетелге бару

go by car – машинамен бару

go out at night – түнде сыртқа шығу

Pre-intermediate level

Lesson 2

Holiday
Демалыс күн

Тағыда басқа демалысқа байланысты етістікті тіркестер

stay in hotel – қонақ үйде қалу
stay in campsite – лагерь аймағында қалу
take photo – сурет түсіру
buy souvenir – жәдігер сатып алу
sunbathe on the beach – жағажайда күнге қыздырыну
have a good time – керемет уақыт өткізу
spend money – ақша жұмсау
spend time – уақыт жұмсау / уақыт өткізу
rent an apartment – бір апартаментті арендаға алу
walk in the mountains – тауларда серуендеу
walk around the town – ауылдың маңында серуендеу
have friends – достары болу
hire car – машина жалдау

Pre-intermediate level

Lesson 2

Holiday
Демалыс күн

Ауа-райына байланысты сын есімдер және етістіктер

сын есімдер

sunny – күн шуақты

windy – желді

foggy – туманды

cloudy – бұлтты

hot – ыстық

cold – суық

boiling – өте ыстық

freezing – өте суық

етістіктер:

rain – жаңбыр жауу

snow – қар жауу

Pre-intermediate level

Lesson 2

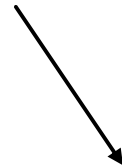
Past simple
Өткен шақ

Past simple арқылы өткен шақта болған іс-әрекет жайлы айтамыз, және өткен шақта етістіктердің өткен шақ формасын қолданамыз:

Етістіктердің өткен шақ формасының жасалуы

Ережеге бағынып өзгертін

Ережеге бағынбай өзгертіндер

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

Ережеге бағынып өзгертін етістіктер төмендегі ережелерге сәйкес өздерінің өткен шақ формасын жасайды:

1) Етістіктің артына ed әріптері жалғанады:

work – work~~ed~~, finish – finish~~ed~~

2) Егер етістік e әріпімен аяқталатын болса оның артына d әріпін жалғаймыз:

change - change~~d~~

3) Егерде етістік дауыссыз әріп + y әріпінмен аяқталатын болса, онда сол етістіктегі y әріпін алып тастаймыз және оның артына ied әріптерін жалмаймыз:

cry – cry~~d~~

4) Егерде етістіктің соңы дауссыз әріп + дауысты әріп + дауссыз әріп болып аяқталатын болса, онда соңғы дауссыз әріпті тағы бір рет жазып, және оның артына ed әріптерін жалғайымыз:

stop – stop~~ped~~

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

Өткен шақ формасы ережеге бағынбай өзгертін етістіктердің өткен шақ формасын тек ғана жаттап алу керек:

have – had
go – went
get – got
do – did
get up – got up
have a shower – had a shower
buy – bought
leave – left
drive – drove
meet – met
see – saw
wear - wore

Осы тақырыптың соңында Ағылшын тіліндегі өткен шақ формасы ережеге бағынбайтын етістіктердің тізімі және олардың сәйкес өткен шақ формасы таблица ретінде берілген.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

бастауыш + етістіктің өткен шақ формасы

I	got up get up	early yesterday.	– Мен кеше ерте тұрдым.
You	had breakfast have breakfast	in bed.	– Сен төсекте таңғы ас іштің.
He	went to work go to work	by car.	– Ол жұмысқа машинамен кетті.
We	got up get up	late today.	– Біз бүгін кеш тұрдық.
You	went to school. go to school		- Сен мектепке бардың.
They	had dinner have dinner	at home.	- Олар кешкі асты үйде ішті.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

бастауыш + етістіктің өткен шақ формасы +

I	arrived arrive	early.	- Мен ерте жеттім.
You	finished the book. finish the book		- Сен мына кітапті бітірдің.
He	wanted a coffee. want a coffee.		- Ол бір кофе қалады.
Film	ended end	at 7 o'clock.	- Фильм сағат жетіде аяқталды.
We	studied Spanish study Spanish	at school.	- Біз мектепте Испан тілін үйрендік.
They	stopped stop	at a café.	- Олар бір кафеде тоқтады.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

бастауыш + did not + етістік

I
I didn't get up early yesterday.

early yesterday. – Мен кеше ерте тұрмадым.

You
You didn't have breakfast in bed.

– Сен төсекте таңғы ас ішпедің.

He
He didn't go to work by car.

– Ол жұмысқа машинамен кетпеді.

We
We didn't get up late today.

– Біз бүгін кеш тұрмадық.

You
You didn't go to school.

- Сен мектепке бармадың.

They
They didn't have dinner at home.

- Олар кешкі асты үйде ішпеді.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

бастауыш + did not + етістік

I   did not   arrive   early.
I didn't arrive early.

- Мен ерте келмедім.

You   did not   finish the book.
You didn't finish the book.

- Сен мына кітапті бітірмедің.

He   did not   want a coffee.
He didn't want a coffee.

- Ол бір кофе қаламады.

Film   did not   end   at 7 o'clock.
Film didn't end at 7 o'clock.

- Фильм сағат 7де аяқталған жоқ.

We   did not   study Spanish   at school.
We didn't study Spanish at school.

- Біз мектепте Испанша үйренбедік.

They   did not   stop   at a café.
They didn't stop at a café.

- Олар бір кафеде тоқтаған жоқ.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Past simple
Өткен шақ

Did + бастауыш + етістік ?

Did you
Yes, I did / No, I did not.

go to school yesterday?
No, I didn't.

- Сен кеше мектепке бардың ба?

Did she
Yes, she did / No, she did not.

get up early?
No, she didn't.

- Ол ерте тұрды ма?

Did they
Yes, they did / No, they did not.

have lunch at work?
No, they didn't.

- Олар түскі асты жұмыста ішті ме?

Did you
Yes, I did / No, I did not.

watch TV yesterday?
No, I didn't.

- Сен кеше телевизор қарадың ба?

Did she
Yes, she did / No, she did not.

walk to work?
No, she didn't.

- Ол жұмысқа жүріп барды ма?

Did they
Yes, they did / No, they did not.

play tennis?
No, they didn't.

- Олар теннис ойнады ма?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + did + бастауыш + етістік

What did you eat? - Сен не жедің?

Where did they go? - Олар қайда кетті?

How did he go to work? - Ол қалай жұмысқа барды?

What food did she make? - Ол не тамақ жасады?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын бұрыс сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + did + бастауыш + not + етістік

Why did you not come to his birthday?

– Сен неге оның туған күніне келмедің?

Why didn't you come to his birthday?

Where did he not clean?

- Ол қай жерді тазаламады?

Where didn't he clean?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Өткен шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз +	етістіктің өткен шақ формасы	
What	happened?	– Не болды?
Who	did this?	- Мынаны кім істедім?
Who	ate my apple?	- Кім менің алмады жеп қойды?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Өткен шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы жасалатын бастауышы
жоқ бұрыс сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + did + not + етістік

Who did not pay the money? - Кім ақша төлемеді?
Who didn't pay the money?

What did not happen yesterday? - Кеше не болмады?
What didn't happen yesterday?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous

Дәл осы шақ

Ағылшын тілінде дәл осы шақты біз дәл қазір жасап жатқан іс-әрекетті айтқанда қолданамыз. Бұл шақта біз етістіктердің тұйық етістік формасын қолданамыз. Ағылшын тілінде етістіктердің тұйық етістік формасын тағы да **present continuous формасы немесе ing формасы** деп те атайыды. Және де бұрында біз айтып жүрген етістіктердің жай өз формасын етістіктердің **infinity формасы** деп айтуымызға да болады.

Мысал: play
infinity: play
тұйық етістік: playing
ЗЖЖБАЕ: plays
өткен шақ: played

Have a party – **вечер жасау**

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous

Дәл осы шақ

Бастауыш + to be етістік + тұйық етістік

I	am	playing basketball.	– Мен баскетбол ойнап жатырмын.
He	is	crying	- Ол жылап отыр.
You	are	eating bread.	- Сен нан жеп отырсың.
We	are	having a party.	- Біз бір вечер жасап жатырмыз.
They	are	arguing	- Олар ұрсысып жатыр.
She	is	going home.	- Ол үйге қайтып бара жатыр.
It	is	running.	- Ол жүгіріп жатыр.
My friends	are	coming to my house.	– Менің достарым менің үйіме келе жатыр.
His brother	is	swimming.	- Оның ағасы жүзіп жатыр.

Бұл жерде сөйлемдегі to be етістіктерін есімдіктермен қысқартып қолдануымызға болады. Жәнеде “is” to be етістігін “ ’s ” формаға өзгертіп, бастауыштармен бірге қысқартып қолдануымызға болады: his brother is swimming. = his brother’s swimming.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous

Дәл осы шақ

Бастауыш	+ to be етістігі	not	+	тұйық етістік	
I	am	not		playing basketball.	– Мен басткебол ойнап жатқан жоқпын.
He	is	not		crying.	- Ол жылап отырған жоқ.
You	are	not		eating bread.	- Сен нан жеп отырған жоқсың.
We	are	not		having a party.	- Біз бір вечер жасап жатқан жоқпыз.
They	are	not		arguing.	- Олар ұрсысып жатқан жоқ.
It	is	not		running.	- Ол жүгіріп жатқан жоқ.
My friends	are	not		coming to my house.	- Менің достарым менің үйіме келе жатқан жоқ.
His brother	is	not		swimming.	- Оның ағасы жүзіп жатқан жоқ.

Және де бұл сөйлемдерде to be етістіктерін not сөзімен бірге қысқартып жазуымызға болады.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous

Дәл осы шақ

?

To be етістігі + бастауыш + тұйық етістік

Am I playing basketball?
Yes, you are / No, you are not. No, you aren't.

- Мен баскетбол ойнап жатырмын ба?

Is he crying?
Yes, he is / No, he is not. No, he isn't.

- Ол жылап отыр ма?

Are you eating bread?
Yes, I am / No, I am not. -----

- Сен нан жеп отсың ба?

Are we having a party?
Yes, we are / No, we are not. No, we aren't.

- Біз бір вечер жасап жатырмыз ба?

Are they arguing?
Yes, they are / No, they are not. No, they aren't.

- Олар ұрсысып жатыр ма?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous

Дәл осы шақ

?

To be етістігі + бастауыш +

тұйық етістік

Is she
Yes, she is / No, she is not.

going home?
No, she isn't.

- Ол үйге қайтып бара жатыр ма?

Is it
Yes, it is / No, it is not.

running?
No, it isn't.

- Ол жүгіріп жатыр ма?

Are my friends
Yes, they are / No, they are not.

coming to my house?
No, they aren't.

- Менің достарым менің үйіме келе жатыр ма?

Is his brother
Yes, he is / No, he is not.

swimming?
No, he isn't.

- Оның ағасы жүзіп жатыр ма?

Ағылшын тіліндегі дәл осы шақтың сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесі to be етістігінің сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесімен бірдей.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Дәл осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын сұраулы
сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі + бастауыш + тұйық етістік

What	are	you	doing?	- Сен не істеп жатсың?
Who	is	he	waiting for?	- Ол кімді күтіп отыр?
Why	are	they	leaving?	- Олар неге кетіп барады?
How	is	she	winning?	- Ол қалай жеңіп жатыр?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Дәл осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бұрыс
сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі + бастауыш + not+ тұйық етістік

Why are they not eating meat? - Олар неге ет жемей отыр?
Why aren't they eating meat?

Why is he not playing tennis? - Ол неге теннис ойнамай отыр?
Why isn't he playing tennis?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Дәл осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бастауышы
жоқ сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі + тұйық етістік

Who is singing this song? - Кім мына әнді айтып жатыр?
Who's singing this song?

What music is playing right now? - Дәл қазір қандай музыка ойнап тұр?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Дәл осы шаққа байланысты сұрақтық
сөздер арқылы қойылатын бастауышы
жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі + not + тұйық етістік

Who is not working?
Who isn't working?

- Кім жұмыс жасап жатқан жоқ?

Who is not doing housework?
Who isn't doing housework?

- Кім үй шарауасын жасап жатқан жоқ?

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous
Дәл осы шақ

Ағылшын тілінде бірнеше етістіктерді біз дәл осы шақта қолдана алмаймыз, олар:

need – керек

have – бар болу

like – ұнату

want – қалау

Мысалы, маған бір алма керек болып тұр деп айтқымыз келсе:

I am needing an apple. ~~✗~~

I need an apple. ✓

Ағылшын тілінде ауа-райын дәл осы шақ арқылы айта аламыз:

It is raining. – жаңбыр жауып тұр.

Және де жиілік үстеулерін немесе жиілікті білдіретін сөздерді қолданып, жай осы шақ арқылы да айта аламыз:

It rarely rains. – Жаңбыр өте аз жауады.

It snows every year. – Жылсайын қар жауады.

It rains a lot in Asia. – Азияда көп жауын жауады.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Present continuous
Дәл осы шақ

Және де **there is / there are** немесе **there was / there were** сөздері арқылы да ауа-райы жайлы ақпарат бере аламыз:

There was a lot of rain last year. – Өткен жылы көп жауын болды.
There is snow on the ground. – Жерде қар жатыр.

Ескерту:

1) Snow және rain сөздері зат есім болған кезде қар және жаңбыр деген мағынаны береді.

2) There is / there are немесе there was / there were сөздері арқылы саналмайтын зат есімдерді айтқанда there is және there was сөздерін қолданамыз.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Relative clauses

Орыс тіліндегі “который” сөзінің аналогі

Ағылшын тілінде relative clauses арқылы сөйлемде айтылған зат есімге сипаттама береміз. Және Ағылшын тілінде үш түрлі relative clauses бар:

Біріншісі **who**, ол арқылы біз сөйлемдегі адамға сипаттама береміз:

Cook is a person **who** works in restaurant. – Аспаз ол ресторанда жұмыс жасайтын адам.

Boxer is a person **who** can fight very well. – Боксер ол жақсы төбелесе алатын адам.

Doctor is a person **who** saves people's life. – Дәрігер ол адамдардың өмірін сақтайтын адам.

Teacher is a person **who** teaches students. – Мұғалім ол оқушыларды оқытатын адам.

Екінші үйренетін relative clause ол **which**, ол арқылы біз сөйлемдегі заттарға сипаттама беремін:

A clock is a thing **which** tells the time. – Сағат уақытты айтатын зат.

Medicine is a thing **which** heals people. – Дәрі ол адамдарды емдейтін зат.

Cat is an animal **which** catches mouse. – Мысық ол тышқан ұстайтын жануар.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Relative clauses

Орыс тіліндегі “который” сөзінің аналогі

Ағылшын тілінде relative clauses арқылы сөйлемде айтылған зат есімге сипаттама береміз.
Және Ағылшын тілінде үш түрлі relative clause бар:

Үшінші үйренетін relative clause ол – **where**, ол арқылы біз орындарға сипаттама береміз:
Post office is place **where** you can send things. – Почта ол сен заттарды жібере алатын жер.
This is the restaurant **where** we had dinner last night. – Бұл біз кеше түнде кеше кеше кешкі ас ішкен ресторан.

City is a place **where** live a lot of people. – Қала ол көп адамдар тұратын жер.

Және де тағы бір **that** деген универсалды қоладанылатын relative clause бар, оны біз who және which сөздерінің орындарына қолдана аламыз.

Cook is a person **who** works in restaurant. = Cook is a person **that** works in restaurant.
Clock is a thing **which** tells the time. = Clock is the thing **that** tells the time.

Pre-intermediate level

Lesson 2

Body

Дене мүше

Preposition of places

Орынды білдіретін көмекші сөздер

Holiday

Демалыс күн

Past simple

Өткен шақ

Present continuous

Дәл осы шақ

Relative clauses

Орыс тіліндегі “который” сөзінің аналогі

Pre-intermediate level

Lesson 2

1C Present continuous-тегі сөйлем жаса

- It / rain. ☐ It isn't raining.
- Hey! you / stand on my foot! ⊕
  - they / play very well today ☐
  - what / you study at the moment ?
  - we / think of you ⊕
  - she / wear make-up ?
  - they / make / a big mistake ⊕
  - your brother / work in London now ?
  - she / talk to her father at the moment ☐

Present simple немесе present continuous-тегі сөйлем жаса

- The girl in the painting is playing the guitar. (play)
- My dog's not dangerous. He _____. (not bite)
  - Why _____ you _____ sunglasses? It _____.! (wear, rain)
  - You can turn off the radio. I _____ to it. (not listen)
  - I _____ to go to the bank. I _____ any money. (need, not have)
  - Be careful! The baby _____ that pencil in her mouth! (put)
  - A _____ you usually _____ at weekends? (cook, eat)
B No, we normally _____ out.
  - A What _____ you _____ here? (do, meet)
B I _____ Emma. Look, there she is.

1D сөйлемді which, who немесе where-мен толтыр

- It's the person who serves you in a café.
- They're people _____ make you laugh.
  - It's a machine _____ cuts the grass.
  - It's an animal _____ lives in the sea and has eight legs.
  - It's a room _____ people try on clothes.
  - He's the person _____ helps you with your luggage.
  - It's a kind of food _____ keeps vampires away.

b Match the definitions and the pictures.

Study Link

MultiROM

www.oup.com/elt/englishfile/pre-intermediate

сөйлемді which, who немесе where-мен толтыр

- that / the dog / always barks at night
That's the dog which always barks at night.
- she / the woman / lives next door to me
  - that / the shop / I bought my dress
  - he / the actor / was in Friends
  - they / the children / broke my window
  - this / the restaurant / they do great pasta
  - that / the switch / controls the central heating
  - he / the teacher / teaches my sister
  - that / the room / we have our meetings

2A Етістіктерді past simple-ға қойып жаз

Two summers ago we had (have) a holiday in Scotland. We ¹ _____ (drive) there from London, but our car ² _____ (break) down on the motorway and we ³ _____ (spend) the first night in Birmingham. When we ⁴ _____ (get) to Edinburgh we ⁵ _____ (not can) find a good hotel – they ⁶ _____ (be) all full. We ⁷ _____ (not know) what to do but in the end we ⁸ _____ (find) a bed and breakfast and we ⁹ _____ (stay) there for the week. We ¹⁰ _____ (see) the castle, ¹¹ _____ (go) to the Arts Festival, and we ¹² _____ (buy) a lot of souvenirs. We ¹³ _____ (want) to go to Loch Ness but we ¹⁴ _____ (not have) much time and it ¹⁵ _____ (be) quite far away. The weather ¹⁶ _____ (be) good, but it ¹⁷ _____ (start) raining the day we ¹⁸ _____ (leave).

b Сөздерді ретке келтіріп сұраулы сөйлем жаса

Where did you go on holiday? go where holiday you on did?
Vancouver

1 _____ ? time did have you good a?

Yes, it was great.

2 _____ ? with did who go you?

With some friends.

3 _____ ? stay where did you?

In a hotel.

4 _____ ? you it why didn't like?

Because it was very modern and quite expensive.

5 _____ ? how did cost plane much the ticket?

£500.

Pre-intermediate level

Lesson 2

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
be	was	been
become	became	become
begin	began	begun
break	broke	broken
bring	brought /brɔ:t/	brought
build	built /bɪlt/	built
buy	bought /bɔ:t/	bought
can	could /kʊd/	–
catch	caught /kɔ:t/	caught
come	came	come
cost	cost	cost
choose	chose	chosen
cut	cut	cut
do	did	done /dʌn/
drink	drank	drunk
drive	drove	driven
eat	ate	eaten

Pre-intermediate level

Lesson 2

C Irregular verbs		
Infinitive	Past simple	Past participle
eat	ate	eaten
fall	fell	fallen
feel	felt	felt
find	found	found
fly	flew /flu:/	flown /flaʊn/
forget	forgot	forgotten
get	got	got
give	gave	given
go	went	gone
grow	grew /gru:/	grown
have	had	had
hear	heard /hɜ:d/	heard
hit	hit	hit

Pre-intermediate level

Lesson 2

C Irregular verbs		
Infinitive	Past simple	Past participle
keep	kept	kept
know	knew /nju:/	known /nəʊn/
learn	learnt	learnt
leave	left	left
lend	lent	lent
let	let	let
lose	lost	lost
make	made	made
meet	met	met
pay	paid	paid
put	put /pʊt/	put

Pre-intermediate level

Lesson 2

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
read	read /red/	read /red/
ring	rang	rung
run	ran	run
say	said /sed/	said
see	saw /sɔ:/	seen
sell	sold	sold
send	sent	sent
sing	sang	sung
shut	shut	shut
sit	sit	sit
sleep	slept	slept
speak	spoke	<u>spoken</u>
spend	spent	spent
stand	stood /stod/	stood
steal	stole	stolen
swim	swam	swum

Pre-intermediate level

Lesson 2

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
take	took /tʊk/	<u>t</u> aken
teach	taught	taught
tell	told	told
think	thought /θɔ:t/	thought
throw	threw /θru/	thrown /θrəʊn/
<u>understand</u>	<u>understood</u>	<u>understood</u>
wake	woke	<u>w</u> oken
wear	wore	worn
win	won /wʌn/	won
<u>write</u>	wrote	<u>w</u> ritten

Pre-intermediate level

Lesson 3

Prepositions of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа байланысты
қолдану

so, because, but and although
so, because, but және although сөздері

Past continuous
Созылыңқы өткен шақ

Questions with and without auxiliary
Көмекші етістік арқылы және олсыз жасалатын
сұраулы сөйлемдер (бастауышы бар және
бастауышы жоқ сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын сұраулы сөйлемдер)

Pre-intermediate level

Lesson 3

Preposition of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа
байланысты қолдану

Орынға байланысты қолдану:

in көмекші сөзін біз мемлекеттер, қалалар және бөлмелермен бірге қолданамыз:

in France – Францияда

in Paris – Парижде

in kitchen - кухняда

Ерекше жағдайлар:

in car - машинада

on көмекші сөзін біз көлік құралдар және жазықтықтармен бірге қолданамыз:

on the bike – велосипедте

on the plane – самолетта

on the train – поезда

on the ship – қайықта

on the floor – еденде

on the table – столдың үстінде

on the balcony - балконда

Pre-intermediate level

Lesson 3

Preposition of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа
байланысты қолдану

Орынға байланысты қолдану:

at көмекші сөзін біз төмендегі сөздермен бірге қоладанамыз, және оларды біз жаттап алуымыз керек.

at school – мектепте

at home - үйде

at work - жұмыста

at university - университетте

at the airport - аэропортта

at the station - станцияда

at the bus stop – автобус аялдамасында

at the party - вечерде

at the door – есікте / есіктің алдында

Бұл жерде **the** сөзін кейбір сөздермен осылай тұрақты қолданамыз, оның ешқандай бір универсалды ережесі жоқ, сондықтан оларды міндетті түрде жаттап алуымыз керек.

Pre-intermediate level

Lesson 3

Preposition of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа
байланысты қолдану

Уақытқа байланысты қолдану:

in сөзін біз айлармен, жылдармен, сезондармен және morning, afternoon, evening сөздерімен бірге қолданамыз:

in February – Ақпан айында

in 2021 – 2021 жылда

in winter – қыста

in evening – кеште

on сөзін біз нақты даталармен, аптаның күндерімен және New year's Day, Valentine's Day сынды өздерімен бірге қолданамыз:

on second of March – марттың екінсінде

on Monday – дүйсенбі күнде

on Monday morning – дүйсенбі күні таңертеңде

on Valentine's Day – Валентин күнінде

Pre-intermediate level

Lesson 3

Preposition of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа
байланысты қолдану

Уақытқа байланысты қолдану:

at сөзімен біз нақты сағаттың уақыттарымен, night, the weekend сөздерімен және мерекелердің атауларымен бірге қолданамыз (алдындағы үйренген екі мерекеден басқа)

at two o'clock – сағат екі де

at the weekend - сенбі және жексенбі күндерде

at night – түнде

at Christmas - Рождествода

Pre-intermediate level

Lesson 3

Past continuous
Созылыңқы өткен шақ

Ағылшын тілінде созылыңқы өткен шақ арқылы өткенде білгілі бір моментті істеп жатқан, яғни әлі процессте болып жатқан іс-әрекет жайлы айтамыз.

Бастауыш + to be етістігінің (өткен шақ) + түйық етістік

I	was	working.	– Мен жұмыс жасап жатқан едім.
They	were	watching TV.	– Олар телевизор қарап жатқан.
You	were	having dinner at six o'clock.	– Сен сағат 6 да кешікі ас ішіп жатқан едің.
We	were	walking around the town.	– Біз ауылдың маңайында серуендеп жүргенбіз.
He	was	listening to music.	– Ол музыка тыңдап жатқан еді.
My teacher	was	helping me.	– Менің мұғалімім маған көмектесіп жатқан еді.
Their children	were	playing here yesterday.	– Олардың балалары кеше осында ойнап жүр еді

Pre-intermediate level

Lesson 3

Past continuous
Созылыңқы өткен шақ

Созылыңқы өткен шақтың бұрыс сөйлемін жасау үшін дұрыс сөйлемдегі to be етістігінің өткен шақ формасынан кейін not сөзін қосамыз.

I **was not** working. – Мен жұмыс жасап жатқан жоқ едім.

They **were not** watching TV. – Олар телевизор қарап жатқан жоқ болатын.

You **were not** having dinner at six o'clock. – Сағат алтыда сен кешкі ас ішіп жатқан жоқ едің.

We **were not** walking around the town. – Біз ауылдың маңайында серуендеп жүрген жоқ едік.

He **was not** listening to music. – Ол музыка тыңдап жатқан жоқ еді.

My teacher **was not** helping me. – Менің мұғалімім маған көмектесіп жатқан жоқ еді.

Their children **were not** playing here yesterday. – Олардың балалары кеше осында ойнап жүрген жүрген жоқ болатын.

Және бұл жерде біз to be етістіктерінің өткен шақ формаларын not сөзімен бірге **wasn't** немесе **weren't** деп қысқартып жаза аламыз:

I **was** not working. = I **wasn't** working.

You **were** not having dinner at six o'clock. = You **weren't** having dinner at six o'clock.

Pre-intermediate level

Lesson 3

Past continuous Созылыңқы өткен шақ ?

Созылыңқы өткен шақтың сұраулы сөйлемін жасау үшін дұрыс сөйлемдегі to be етістігінің өткен шақ формасын бастауыштың алдына жазамыз.

Was you working? – Сен жұмыс жасап жатыр ме едің?

Were they watching TV? – Олар телевизор қарап жатыр ме еді?

Were you having dinner at six o'clock? – Сен сағат алты да кешкі ас ішіп жатыр ме едің?

Were they walking around the town? – Олар ауылдың маңайында серуендеп жүр ме еді?

Was he listening to music? – Ол музыка естіп отыр ме еді?

Was your teacher helping you? – Сенің мұғалімің саған көмектесіп жатыр ме еді?

Were their children playing here yesterday? – Олардың балалары кеше осында ойнап жүр ме еді?

Және де бұл сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережелері to be етістігінің өткен шақ формасының сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесімен бірдеу.

Were they watching TV?

Yes, they were / No they were not.

No, they weren't.

Was he listening to music?

Yes, he was / No, he was not.

No, he wasn't.

Was you working?

Yes, I was / No, I was not.

No. I wasn't.

Pre-intermediate level

Lesson 3

Созылыңқы өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі (өткен шақ) + бастауыш + тұйық етістік

What was you doing yesterday? – Сен кеше не істеп жатқан едің?

What food were they eating last night? - Кеше түнде олар не тамақ жеп жатқан еді?

Who was he waiting for? – Ол кімді күтіп отыр еді?

Pre-intermediate level

Lesson 3

Созылыңқы өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі (өткен шақ) + бастауыш + not + тұйық етістік

What was you not doing yesterday?
Сен кеше не істеп жатқан жоқ едің?

What food were they not eating last night?
Кеше түнде олар не тамақ жеп жатқан жоқ еді?

Why was you not working this morning?
Бүгін таңертең сен неге жұмыс жасап жатқан жоқ едің?

Және бұл жерде сөйлемдердегі to be етістіктерінің өткен шақ формаларын not сөзімен бірге қысқартып жаза аламыз:

Why was you not working this morning? – Why wasn't you working this morning?

What food were they not eating last night? – What food weren't they eating last night?

Pre-intermediate level

Lesson 3

Созылыңқы өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі (өткен шақ) + тұйық етістік

Who was helping him? – Оған кім көмектесіп жүр еді?

Who was singing this song? – Осы әнді кім орындап жүр еді?

Pre-intermediate level

Lesson 3

Созылыңқы өткен шаққа байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + to be етістігі (өткен шақ) + not + тұйық етістік

Who was not helping him? – Оған кім көмектесіп жүрген жоқ еді?

Who was not singing this song? – Осы әнді кім орындап жүрген жоқ еді?

Және бұл жерде сөйлемдердегі to be етістіктерінің өткен шақ формаларын not сөзімен бірге қысқартып жаза аламыз:

Who was not singing this song? – Who wasn't singing this song?

Pre-intermediate level

Lesson 3

Questions with and without auxiliary
Көмекші етістік арқылы және олсыз жасалатын сұраулы
сөйлемдер (бастауышы бар және бастауышы жоқ
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер)

Сұрақтық сөздер: when – қашан? Where – қайда? What – не? How – қалай?
which – қайсы?
how many – қанша (саналатын)?
how much – қанша (саналмайтын)?

what + зат есім – қандай зат деген?
what music – қандай музыка?
what film – қандай фильм?

How + сын есім – қаншалықты деңгейде?
How old – қаншалықты кәрі?
How big – қаншалықты үлкен?

which + зат есім – қайсы зат деген?
which country – қайсы мемлекет?
which book? – қайсы кітап?

Pre-intermediate level

Lesson 3

Questions with and without auxiliary
Көмекші етістік арқылы және олсыз жасалатын сұраулы
сөйлемдер (бастауышы бар және бастауышы жоқ
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер)

Көмекші етістіктер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем (бастауышы бар сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем):

Жай осы шақ:

Сұрақтық сөз + **do / does** + **бастауыш** + етістік

What music **do** **you** like? - Саған қандай музыка ұнайды?

Where **do** **you** live? - Сен қайда тұрасың?

Өткен шақ:

Сұрақтық сөз + **did** + **бастауыш** + етістік

Which CD **did** **he** buy? - Ол қайсы дискні сатып алды?

Who **did** **you** go with? - Сен кіммен бірге бардың?

with сөзі Ағылшын тілінде көмектес септігін жасаушы:

go **with** somebody – біреумен бірге бару

harm **with** knife – Пышақпен жарақаттау

Pre-intermediate level

Lesson 3

Questions with and without auxiliary
Көмекші етістік арқылы және олсыз жасалатын сұраулы
сөйлемдер (бастауышы бар және бастауышы жоқ
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер)

Көмекші етістіктерсіз жасалатын сұраулы сөйлем (бастауышы жоқ сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлем):

Жай осы шақ:

Сұрақтық сөз +
Who

етістік / 3ЖЖБАЕ
writes their songs? – Олардың әндерін кім жазады?

Өткен шақ:

Сұрақтық сөз +
Which country

етістіктің өткен шақ формасы
won the Eurovision song contest? – Евровижн әндер байқауын
қайсы мемлекет ұтты?

What

happened after the concert? – Концерттен кейін не болды?

Pre-intermediate level

Lesson 3

so, because, but and although
so, because, but және although сөздері

Because сөзі Ағылшын өйткені деген, ал **so** сөзі сондықтан деген мағынаны білдіреді:

She was driving fast **because** she was in a hurry. – Ол машинаны жылдам жүргізіп бара жатқан өйткені ол асығыс болды.

She was in a hurry **so** she was driving fast. – Ол асығыс болды, сондықтан машинаны жылдам жүргізіп бара жатты.

to be етістігі + **in a hurry** – асығыс болу
I **am in a hurry**. – Мен асығыспын.

Pre-intermediate level

Lesson 3

so, because, but and although
so, because, but және although сөздері

Although және **but** сөздері Ағылшын тілінде алайда деген мағынаны білдіреді, және **although** сөзін сөйлемнің басында да, ортасында да қолдануымызға болады.

It was late **but** she couldn't sleep. – Уақыт кеш болды, алайда ол ұйықтай алмады.

Although it was late she couldn't sleep. – Уақыт кеш болса да, алайда ол ұйықтай алмады.
She couldn't sleep **although** it was late. - Уақыт кеш болса да, алайда ол ұйықтай алмады.

Could сөзі Ағылшын тіліндегі can сөзінің өткен шақ формасы.

I can't play basketball. – Мен баскетбол ойнай алмаймын.

I couldn't play basketball. – Мен баскетбол ойнай алмайтын едім.

It is late. – Уақыт кеш.

Pre-intermediate level

Lesson 3

Prepositions of places and time: in, on, at
in, on, at сөздерін орын және уақытқа байланысты
қолдану

so, because, but and although
so, because, but және although сөздері

Past continuous
Созылыңқы өткен шақ

Questions with and without auxiliary
Көмекші етістік арқылы және олсыз жасалатын
сұраулы сөйлемдер (бастауышы бар және
бастауышы жоқ сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын сұраулы сөйлемдер)

Pre-intermediate level

Lesson 3

2B *етістіктерлі созылыңқы өткен шақ формасына қойып жаз*

- a
- 1 He met his wife when he _____ in Japan. (work)
  - 2 They _____ for us when we arrived. (wait)
  - 3 _____ she _____ a coat when she went out? (wear)
  - 4 What _____ you _____ at 7.30 last night? (do)
  - 5 I _____ when you gave the instructions. (not listen)
  - 6 I _____ when you phoned me. (drive)
  - 7 It _____ when I woke up this morning. (not rain)

етістіктерді өткен шақ немесе созылыңқы өткен шақ формасына қойып жаз

- b
- She *arrived* when we *were having* dinner. (arrive, have)
- 1 I _____ my arm when I _____ football. (break, play)
  - 2 _____ you _____ fast when the police _____ you? (drive, stop)
  - 3 It _____ when we _____ the pub. (snow, leave)
  - 4 I _____ the match because I _____. (not see, work)
  - 5 When you _____ me, I _____ to my boss. (call, talk)

2C *қате сөзді сызып таста*

- a
- What **you did** / **did you** do last night?
- 1 What **happened** / **did happen** to you?
  - 2 What **means** this word / **does this word mean**?
  - 3 How many people **came** / **did come** to this class?
  - 4 Which bus **goes** / **does go** to the airport?
  - 5 Which actor **won** / **did win** the Oscar this year?
  - 6 What **said** the teacher / **did the teacher say**?

Сұраулы сөйлемдер жаса

- b
- Who *said* 'Hasta la vista, baby'? (say)
- 1 How many Formula 1 world championships _____? (Ayrton Senna / win)
  - 2 Which US president _____ the Nobel Peace Prize in 1990? (win)
  - 3 Who _____ the film *Reservoir Dogs*? (direct)
  - 4 When _____ president of South Africa? (Nelson Mandela / become)
  - 5 Who _____ *The Lord of the Rings*? (write)
  - 6 What _____ before he became a singer? (Sting / do)

2D *so, because, although немесе but сөдерімен сөйлемдерді толтыр*

- a
- We couldn't find a taxi *so* we walked home.
- 1 _____ it was very cold, she wasn't wearing a coat.
  - 2 I woke up in the night _____ there was a noise.
  - 3 I called him _____ his mobile was turned off.
  - 4 _____ she's very nice, she doesn't have many friends.
  - 5 There was nothing on TV _____ I went to bed.
  - 6 All the cafés were full _____ it was a public holiday.
  - 7 She wanted to be a doctor _____ she failed her exams.

сөйлемді so, because, but немесе although сөздерімен толтыр, және сәкес сыңарын тап

- b
1 I was tired last night <i>so</i> _____	E A I lost your e-mail address
2 She drove quite fast _____	B it was her birthday.
3 His English isn't very good _____	C they didn't have any rooms.
4 I phoned him at his office _____	D he lived in the UK for two years.
5 She's not feeling very well _____	E I went to bed early.
6 I didn't write to you _____	F she was in a hurry.
7 He called the hotel _____	G he was in a meeting.
8 I took her to a restaurant _____	H she can't go to class tonight.

Pre-intermediate level

Lesson 4

New verbs

Жаңа етістіктер

Be going to

Be going to фразасы

will / will not

will / will not сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 4

New verbs

Жаңа етістіктер

look сөзіне байланысты фразалық етістіктер:

look after somebody – біреуге қарайласу

look for something – бір нәрсені іздеу

look forward to + тұйық етістік – бір нәрсені істеуге асығу

look forward to + зат есім – бір нәрсені асыға күту

I am looking forward to meeting you. – Мен сені көруге асығып отырмын.

I am looking forward to holiday. – Мен демалыс күнін асығып күтуденмін.

back сөзіне байланысты фразалық етістіктер

call back to somebody – біреуге кері звондау

come back to some place – бір жерге қайтып келу

give something back – бір нәрсені қайтып беру

take something back – бір нәрсені қайтып алу

give something back to somebody – бір нәрсені біреуге қайтып беру

take something back from somebody – бір нәрсені біреуден қайтып алу

She gave present back to her boyfriend. – Ол жігітіне сыйлықты қайтып берді.

to сөзін Ағылшын тілінде зат есімдермен бірге қолданылғанда барыс септігін жасаушы, ал

from сөзі шығыс септігін жасаушы:

to my friend – менің досыма, to me – маған

from my friend – менің досымнан, from me – меннен

Pre-intermediate level

Lesson 4

New verbs Жаңа етістіктер

Өзара антоним етістіктер

buy a house – бір үй сатып алу
win a match – бір жарысты жеңу
lend money to somebody – біреуге ақша қарыз беру
borrow money from somebody – біреуден қарыз ақша алу
find the keys – кілттерді табу
push the door – есікті итеру
pass an exam – бір емтиханнан өту
forget somebody – біреуді ұмыту
turn on the TV – телевизорды қосу
send an email – бір электронды хат жіберу

miss the train – поездан қалып қету
arrive at the station – станцияға жету
teach a language – бір тіл үйрету

sell a house – бір үй сату
lose a match – бір жарыста жеңілу

lose the keys – кілттерді жоғалту
pull the door – есікті тарту
fail an exam – бір емтиханнан өтпей қалу
remember somebody – біреуді еске сақтау
turn off the TV – телевизорды өшіру
receive an email – бір электронды хат алу
get an email - бір электронды хат алу
catch the train – поездға үлгеру
leave the station – станциядан кету
learn a language – бір тіл үйрену

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to
Be going to фразасы

Ағылшын тілінде be going to фразасы арқылы алдағы жоспарлар жайлы айтады:

Бастауыш + to be етістігі + going to + етістік

I am going to come to class on Friday.
Мен жұма күні классқа келмекшімін.

You are going to go to Paris this weekend.
Сендер осы аптаның демалыс күндері Парижге барасыздар.

He is going to buy a new car.
Ол бір жаңа машина сатып алмақшы.

We are going to fly on Saturday morning.
Біз сенбі күні таңертең ұшпақшымыз.

Және де сөйлемде есімдіктермен to be етістіктерін бірге қысқартып жазуға да болады!
Және “is” to be етістігін “’s” формасына өзгертіп, кез-келген бастауыштармен бірге қысқартып жазуымызға болады. My friend is going to buy a new car. = My friend’s going to buy a new car.

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to
Be going to фразасы

Ағылшын тілінде be going to фразасы арқылы алдағы жоспарлар жайлы айтады:

Бастауыш + to be етістігі + not + going to + етістік

I am not going to come to class on Friday.
Мен жұма күні классқа келмеймін.

You are not going to go to Paris this weekend.
Сендер осы аптаның демалыс күндері Парижге бармайсыңдар.

He is not going to buy a new car.
Ол бір жаңа машина сатып алмайды.

We are not going to fly on Saturday morning.
Біз сенбі күні таңертең ұшпаймыз.

Және де сөйлемде to be етістіктерін not сөзімен бірге қысқартып жаза аламыз!

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to
Be going to фразасы

Ағылшын тілінде be going to фразасы арқылы алдағы жоспарлар жайлы айтады:

?

to be етістігі + бастауыш + going to + етістік

Are you going to travel? – Сен саяхаттамақшысың ба?
Yes, I am / No, I am not -----

Is she going to see them? – Ол оларды көрмекші ме?
Yes, she is / No, she is not No, she isn't

Are they going to swim? – Олар жүзбекші ме?
Yes, they are / No, they are not No, they aren't

Бұл сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережелері to be етістігінің сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережелерімен бірдей.

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to
Be going to фразасы

Ағылшын тілінде be going to фразасы арқылы тағы да алдағы уақытқа жасаған жорамал жайлы айтуға да болады:

It **is going to** rain. – Жаңбыр жауатын сияқты.

I think you're **going to** like it. – Меніңше ол саған ұнайды.

They **are going to** have a fantastic time in New York. – Олар Нью Йоркте керемет уақыт өткізетін сияқты.

think – ойлау

I think – Менің ойымша

have a fantastic time – керемет уақыт өткізу

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to фразасына байланысты
сұрақты сөздер арқылы жасалатын
сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + to be етістігі + бастауыш + going to + етістік

What are you going to do tonight?
Бүгін түнде сен не істейсің?

Where is he going to live?
Ол қай жерде тұрмақшы?

When are they going to watch TV?
Олар қашан телевизор көрмекші?

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to фразасына байланысты
сұрақты сөздер арқылы жасалатын
бұрыс сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + to be етістігі + бастауыш + not + going to + етістік

What are you not going to do tonight?

Бүгін түнде сен не істемейсің?

What aren't you going to do tonight?

Why are they not going to watch TV?

Олар неге телевизор көмейді?

Why aren't they going to watch TV?

Яғни бұл жерде біз to be етістіктерін not сөздерімен қысқартып қолдануымызға болады.

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to фразасына байланысты
сұрақты сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + to be етістігі + going to + етістік

What is
Не болайын деп жатыр?

going to happen?

Who is
Кім ақша төлейді?

going to pay the money?

Pre-intermediate level

Lesson 4

Be going to фразасына байланысты
сұрақты сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + **to be етістігі** + **not** + going to + **етістік**

Who **is** not going to **work?** – Кім жұмыс істемейді?
Who isn't going to work?

Who **is** not going to **visit him?** – Кім оның көңілін сұрамайды?
Who isn't going to visit him?

Яғни бұл жерде біз to be етістіктерін not сөздерімен қысқартып қолдануымызға болады.

Pre-intermediate level

Lesson 4

Present continuous арқылы алдағы жоспарлар жайлы айту

Ағылшын тілінде тағы да **present continuous**, яғни **дәл осы шақ** арқылы алдағы жоспарлар жайлы айтуымызға болады, және бұл жағдайда көбінесе **go, come, meet, leave** және **arrive** сынды етістіктер қолданылады. Және оның дұрыс, бұрыс және сұраулы сөйлемдерінің жасалу ережелері дәл осы шақтың дұрыс, бұрыс және сұраулы сөйлемдерінің жасалу ережелерімен мен бірдей.

I am seeing my friend tonight. – Мен бүгін түнде досымды көрмекшімін.
We are having dinner at their house tomorrow. – Біз ертең олардың үйінде кешкі ас ішепекшіміз.

She isn't leaving until Friday. – Ол жұмаға дейін кетпейді.
They are not coming to party. – Олар вечерге келмейді.

Is she meeting us at the cinema? – Ол бізбен кинотеатрда кездеспекші ме?

Және енді бұған байланысты **сұрақтық сөздер арқылы жасалатын** (бастауышы бар дұрыс, бұрыс және бастауышы жоқ дұрыс, бұрыс) **сұраулы сөйлемдердің** жасалу ережелері де дәл осы шақтың сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдерінің ережелерімен бірдей.

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

Ағылшын тілінде will / will not сөздері арқылы алда болатын іс-әрекетті немесе алдағы уақытқа жасаған жорамал жайлы айтуымызға болады.

Бастауыш + will + етістік

I	will	be late.	– Мен кешігемін
They	will	come today.	– Олар бүгін келеді.
He	will	leave us.	- Ол бізді тастап кетеді.

Бастауыш +	will not +	етістік	
I	will not	be late.	- Мен кешікпеймін.
They	will not	come today.	- Олар бүгін келмейді.
He	will not	leave us.	- Ол бізді тастап кетпейді.

Және де бұл сөйлемдер жорамал болып айтылғанда, алдына біз көбінесе I think немесе I don't think сөздерін қосып айтамыз.

I don't think he will be late. – Менің ойымша ол кешікпейді.

I think he will leave us. – Менің ойымша ол бізді тастап кететін сияқты.

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

Және де will сөзінің дұрыс сөйлемінде will сөзін “ ‘ll ” формасына өзгертіп, есімдіктермен бірге қысқартып жазуымызға болады:

I will be late. = I'll be late.

They will come today. = They'll come today.

He will leave us. = He'll leave us.

Және өте бір формалды сөйлесетін ортада, дұрыс сөйлемде бастауыштар I, we немесе people сөздерінен тұрғанда, will сөзінің орнына shall сөзін қолдануымызға болады:

I shall write to you to when I find the solution. – Шешімін тапқан кезде мен саған жазамын.

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

Ал **there is / there are** сөздерін **will / will not** сөздерімен сәйкестендіріп қолданған кезде **is** немесе **are to be** етістіктерін **will be** сөздерімен, ал **is not** немесе **are not** сөздерін **will not be** сөздерімен алмастырамыз:

There **are** a lot of cars on this road. – Мына жолда көп машиналар бар.

There **will be** a lot of cars on this road. – Мына жолда көп машиналар болады.

There **is not** a book in your room. – Сенің бөлмеңде кітап жоқ.

There **will not be** a book in your room. – Сенің бөлмеңде кітап болмайды.

Және бұл сөйлемдерге байланысты сұраулы сөйлем жасағанда, дұрыс сөйлемдегі **will** сөзін **there** сөзінің алдына жазамыз.

There **will** be a lot of cars on this road. – Мына жолда көп машиналар болады.

Will there be any cars on this road? – Мына жолда машиналар болады ма?

Ескерту: сұраулы сөйлемде мөлшерді білдіретін сөздер (a lot of) any сөзіне өзгертіледі.

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

Және де will сөзінің бұрыс сөйлемінде will not сөзін қысқартып won't деп айтуымызға болады:

I will not be late. = I won't be late.

They will not come today. = They won't come today.

He will not leave us. = He won't leave us.

?

Will + бастауыш + етістік

Will	you	be late?	– Сен кешігесің бе?
Will	they	come today?	- Олар бүгін келеді ме?
Will	he	leave us?	- Ол бізді тастап кетеді ме?

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

will / will not сөздеріне байланысты жасалатын сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережелері:

Will + бастауыш + етістік

Will you be late? – Сен кешігесің бе?
Yes, I will / No, I won't.

Will they come today? - Олар бүгін келеді ме?
Yes, they will / No, they won't.

Will he leave us? - Ол бізді тастап кетеді ме?
Yes, he will / No, he won't.

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not
will / will not сөздері

Және де Ағылшын тілінде will / will not сөздері арқылы алдағы уақытқа қабылдаған шешім, және де алдағы уақытқа ұсыныс немесе уәделер жайлы айтуымызға болады.

Шешім:

I won't have the fish, I will have the steak. – Мен балық жемеймін, мен стейк жеймін.
We will go by train. – Біз поездбен барамыз.

Ұсыныс:

I will help you with your homework. – Мен саған үй жұмысыңнан көмектесейін.
Және ұсынасқа байланысты сұраулы сөйлемді айтқанда, сөйлемдегі will сөзінің орнына shall сөзін қолдансақ та болады:

Will I open the window? = Shall I open the window? – терезені ашайын ба?

Уәде:

I will always love you. – Мен сені әрдайым сүйіп өтемін.
I won't tell anyone. – Мен ешкімге айтпаймын.

anyone – ешкім

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not сөздеріне байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жаслатын
сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + will + бастауыш + етістік

What will you do?

– Сен не істейсің?

What food will they eat?

– Олар не тамақ жейді?

When will he go home?

- Ол қашан үйге барады?

Why will she leave the team?

- Ол неге командадан кетеді?

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not сөздеріне байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жаслатын
бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + will + бастауыш + not + етістік

What will you not do? – Сен не істемейсің?

What food will they not eat? – Олар не тамақ жемейді?

Why will he not go home? - Ол неге үйге қайтпайды?

Why will she not apologise? - Ол неге кешірім сұрамайды?

Және бұл сөйлемдерде will сөзімен not сөзін бірге қысқартып, won't деп жазуымызға болады:

What will you not do? = What won't you do?

Why will he not go home? = Why won't he go home?

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not сөздеріне байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жаслатын
бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + will + етістік

What will happen? – Не болады?

Who will win this match? – Бұл ойынды кім жеңеді?

Which country will help Africa? – Африкаға қайсы мемлекет көмектеседі?

Pre-intermediate level

Lesson 4

will / will not сөздеріне байланысты сұрақтық
сөздер арқылы жаслатын бастауышы жоқ
бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + will + not+ етістік

What will not happen? – Не болмайды?

Who will not win this match? – Бұл ойынды кім жеңбейді?

Which country will not help Africa? – Африкаға қайсы мемлекет
көмектеспейді?

Және бұл сөйлемдерде will сөзімен not сөзін бірге қысқартып, won't деп жазуымызға
болады:

What will not happen? = What won't happen?

Pre-intermediate level

Lesson 4

New verbs

Жаңа етістіктер

Be going to

Be going to фразасы

will / will not

will / will not сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 4

3A

етістіктерді going to сөзімен қосып жаз

a

be buy get married not go not pass see snow stay

What film are you going to see tonight?

- 1 He's very lazy. I'm sure he will pass his exams.
- 2 Will you buy your sister a new flat?
- 3 You will be in class 3 next year.
- 4 We will go camping next summer. We will stay in a hotel.
- 5 A When will they get married? B In October.
- 6 It's very cold, but I don't think it will snow today.

b

қате сөзді сызып таста (екеуі де дұрыс болатын жағдай болуы мүмкін)

I see / I'm seeing my boyfriend tonight.

- 1 What are you doing / do you do after class today?
- 2 Is it going to rain / raining tomorrow?
- 3 We're going to go away / going away this weekend.
- 4 I'm meeting / I meet Susan this evening.
- 5 Where are you going to stay / staying in Paris?
- 6 Hurry up! We're going to be late / being late.
- 7 She's going to come / coming tonight.

3B

will/will not сөздерімен сөйлемдер құрастыр

a

it / be difficult ☒ It'll be difficult.

- 1 they / win ☐
- 2 the meeting / be long ☐
- 3 he / get the job ☐
- 4 you / see him at the party ☐
- 5 it / be impossible to park ☒
- 6 you / like the film ☐
- 7 she / love the chocolates we bought her ☒
- 8 there / be a lot of traffic at 6.00 ☐
- 9 you / can find a good job ☒

b

will/will not сөздерімен етістікті бірге қолданып жорамалдық сөйлемдерді құрастыр

be do have last make

I don't think we'll have another war. This one is probably the last.
Richard Nixon, 1971 (talking about the Vietnam war)

- 1 'He will never do anything important in life.'
Albert Einstein's teacher (said to his father) 1895
- 2 'No film about the Civil War will ever make any money.'
An MGM executive 1945 (about the film *Gone With The Wind*.)
- 3 'It's a bad joke. It will last.'
Coco Chanel (about the miniskirt)
- 4 'I don't think there will be a woman Prime Minister in my lifetime.'
Margaret Thatcher, 1976

3C

сөйлемдерді сәйкестендір

a

It's cold in here.

- 1 I'm thirsty.
- 2 I have a headache.
- 3 This exercise is hard.
- 4 I'm hungry.
- 5 These bags are heavy.
- 6 I left my wallet at home.
- 7 I need that photo urgently.

- G A I'll help you to do it.
- B Shall I make you a sandwich?
- C Shall I carry one for you?
- D I'll lend you some money.
- F I'll send it by e-mail now.
- G Shall I shut the window?
- H Shall I turn off the music?
- I I'll get you a glass of water.

b

will/will not/shall сөздерімен сөйлем жаса

call forget have help pay take tell

A What would you like? B I'll have the pasta.

- 1 A I can't open this window. B will you help me?
- 2 A It's a secret. B I will not tell anyone, I promise.
- 3 A When will I see you again? B I will see you tonight.
- 4 Can I borrow €50? I will pay you back tomorrow.
- 5 A It's my birthday next week. B Don't worry. I will call you.
- 6 A I don't feel very well. B shall I get you home?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Clothes
Киімдер

New verbs
Жаңа етістіктер

Review of learned tenses
Осыған дейін үйренген шақтарға қайталау

Present perfect + ever, never
Present perfect-ті ever және never сөздерімен бірге
қолдану

Present perfect + yet, just, already
Present perfect-ті yet, just және already сөздерімен
бірге қолдану

Pre-intermediate level

Lesson 5

dress – ұзын көйлек
top – үстіңгі киім
skirt – қысқа көйлек
belt – белбеу
T-shirt – футболка
sweater – жемпір
suit – костюм
coat – пальто
tie – галстук
scarf – шарф
tracksuit – спортивка
jacket – пиджак
hat – бас киім
cap – кепка
blouse – блузка

Clothes

Киімдер

Әрдайым көпше формада қолданылатын киімдер:

pyjamas – ұйқы киімі
trousers – шалбар
jeans - джинсы
shorts - шорты
shoes – аяқ киім
boots - етік
trainers - красовка
socks - носки
tights – колготки

Pre-intermediate level

Lesson 5

Clothes
Киімдер

Киімдерге байланысты етістіктер:

get dressed – киімніп алу

He **got dressed**. – Ол киініп алды.

wear – кию

He is **wearing** a black T-shirt. – Ол бір қара футболка киіп жүр.

take off – шешу

She **took off** the boots. – Ол етікті шешті.

try on – киіп көру

Can I **try on** this coat? – Мына пальтоны мен киіп көрсем болады ма?

put on – қию

He **put on** his coat. – Ол өзінің пальтосын киіп алды.

Pre-intermediate level

Lesson 5

New verbs

Жаңа етістіктер

listen to something – бір нәрсені тыңдау
wait for somebody – біреуді күту
agree with somebody – біреудің ойымен келісу
speak to somebody – біреумен сөйлесу
argue with somebody – біреумен ұрсысу
think about something – бір зат жайлы ойлау
write to somebody – біреуге жазу
talk about something – бір нәрсе жайлы сөйлесу
dream about something – бір нәрсені түсінде көру

dream about the car – түсінде машина көру

make bed – төсек жинау
tidy room – бөлмені жинау
clean floor – еден тазалау
do washing up – ыдыс аяқ жуу

leave something somewhere – бір нәрсені бір жерге қалдырып кету
leave a book in the classroom – кабинетке бір кітап қалдырып кету

take somebody for a walk – біреуді серуенге апару
take dog for a walk – итті серуенге апару

Pre-intermediate level

Lesson 5

Review of learned tenses
Осыған дейін үйренген
шақтарға қайталау

Present simple (жай осы шақ)

Іс-әрекетке байланысты фактыны айтқанда, немесе жиі қайталанатын, яғни әдетке айтанадған іс-әрекетті айтқанда қолданамыз:

I live in the city centre. – Мен қаланың орталығында тұрамын.
She doesn't smoke. – Ол темекі шекпейді.

Present continuous (дәл осы шақ)

Дәл қазір жасап жатқан іс-әрекетті жайлы айтамыз:

He is looking for a new job. – Ол бір жаңа жұмыс іздеп жүр.
My friends aren't playing basketball. – Менің достарым баскетбол ойнап жатқан жоқ.

Past simple (Өткен шақ)

Өткен шақта бір моментте болған іс-әрекет жайлы айтамыз:

She watched a good film last night. – Ол кеше түнде бір жақсы фильм қарады.
We didn't do anything yesterday. – Біз кеше еш нәрсе жасамадық.

Anything сөзі дұрыс сөйлемде кез-келген нәрсе деген, ал бұрыс сөйлемде еш нәрсе деген мағынаны береді.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Review of learned tenses Осыған дейін үйренген ақтарға қайталау

Past continuous (созылықты өткен шақ)

өткенде білгілі бір моментті істеп жатқан, яғни әлі процессте болып жатқан іс-әрекет жайлы айтамыз:

He was working in Paris. – Ол Парижде жұмыс істеп жүрген еді.

What were you doing at 7 o'clock. – Сен сағат 7-де не істеп жатқан едің?

Be going to (Be going to фразасы)

Алдағы уақытқа жасаған жоспар немесе жорамал жайлы айтамыз:

I'm going to see Tom tonight. – Мен бүгін түнде Томмен кездесемін.

It's going to rain. – Жаңбыр жауатын сияқты.

will / will not (will / will not сөздер)

Алдағы уақытқа жасаған жорамал, шешім, ұсыныс немесе уәдені айтқанда қолданамыз:

You'll love New-York. – Сен Нью-Йоркке ғашық болып қаласың.

I'll phone her later. – Мен артынан кейін оған звондайын.

I'll help you. – Мен саған көмектесейін.

I'll pay you back the money tomorrow. – Ақшаңды ертең қайтаратын боламын.

pay somebody back something – біреуге бір нәрсені қайтару

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to
Have been to / has been to фразалары

Ағылшын тілінде **have been to / has been to** фразалар арқылы барып көріп, және қайтып келген жеріңіз жайлы айтасыз, **has been to** фразасы бастауыш жекеше үшінші жақ формасында болғанда, немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **have been to** фразасын бастауыш көпше формада болғанда, немесе I, we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз:

Бастауыш + **have been to / has been to** + болған жер

I	have been to	Russia.	- Мен Россияда болдым.
He	has been to	China.	- Ол Қытайда болған.
They	have been to	Kazakhstan.	- Олар Қазақстанда болған.
She	has been to	Almaty.	- Ол Алматыда болған.

Және дұрыс сөйлемде **has** және **have** сөздерін “**s**” және “**ve**” формасына өзгертіп, есімдіктермен бірге қысқартып қолдануымызға болады. Мысалы:

She has been to China. = She's been to China.

They have been to Kazakhstan. = They've been to Kazakhstan.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to
Have been to / has been to фразалары

Ағылшын тілінде **have been to / has been to** фразалар арқылы барып көріп, және қайтып келген жеріңіз жайлы айтасыз, **has been to** фразасы бастауыш жекеше үшінші жақ формасында болғанда, немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **have been to** фразасын бастауыш көпше формада болғанда, немесе I, we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз:

Және **have been to / has been to** фразалары біз бұрында үйренген орынға байланысты қолданылатын **to be** етістінің өткен шағына ұқсап қалады:

I was in Kazakhstan last week. – Өткен аптада мен Қазақстанда болдым.
I have been to Kazakhstan. – Мен Қазақстанда болғам.

орынға байланысты қолданылатын to be етістінің өткен шағы просто сіздің сол жерде болғаныңыз жайлы айтады, ал сіз ол жерден қайтып келдің бе жоқ па белгісіз. Ал **have been to / has been to фразасы** сіздің сол жерде болып, және қайтып келгеніңізді білдіреді. Және **have been to / has been to** фразасын қолданғанда уақытқа байланысты үстеулерді қолданбаймыз.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to
Have been to / has been to фразалары

Ағылшын тілінде **have been to / has been to** фразалар арқылы барып көріп, және қайтып келген жеріңіз жайлы айтасыз, **has been to** фразасы бастауыш жекеше үшінші жақ формасында болғанда, немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **have been to** фразасын бастауыш көпше формада болғанда, немесе I, we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз:

Бастауыш + **have not been to / has not been to** + болған жер

I	have not been to	Russia.	- Мен Россияда болмадым.
He	has not been to	China.	- Ол Қытайда болмаған.
They	have not been to	Kazakhstan.	- Олар Қазақстанда болмаған.
She	has not been to	Almaty.	- Ол Алматыда болмаған.

Және бұрыс сөйлемде **has not** және **have not** сөздерін **hasn't** және **haven't** сөздеріне қысқартып жауымызға болады, мысалы:

She has not been to Almaty. = She hasn't been to Almaty.

I have not been to Russia. = I haven't been to Russia.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to

Have been to / has been to фразалары

Ағылшын тілінде **have been to / has been to** фразалар арқылы барып көріп, және қайтып келген жеріңіз жайлы айтасыз, **has been to** фразасы бастауыш жекеше үшінші жақ формасында болғанда, немесе **he, she, it** есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал **have been to** фразасын бастауыш көпше формада болғанда, немесе **I, we, they, you, you** (сендер) есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз:

?

Have / has + **бастауыш** + **been to** + **болған жер**

Have	you	been to	Russia?	- Сен Россияда болдың ба?
Yes, I have / No, I have not.		No, I haven't.		

Has	he	been to	China?	- Ол Қытайда болған ба?
Yes, he has / No, he has not.		No, he hasn't.		

Have	they	been to	Kazakhstan?	- Олар Қазақстанда болған ба?
Yes, they have / No, they have not.		No, they haven't.		

Has	she	been to	Almaty?	- Ол Алматыда болған ба?
Yes, she has / No, she has not.		No, she hasn't.		

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to фразаларына
байланысты сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + have / has + бастауыш + been to

Where have you been to? – Сен қайда болдың?

Where has she been to? - Ол қайда болды?

Және бұл жерде сөйлемдегі been to сөзіндегі to сөзін алып тастап айтсақ та қате болмайды:

Where have you been to? = Where have you been?

Where has she been to? = Where has she been?

Have been to және has been to фразаларымен уақыттық үстеулер қолданбайтын болғандықтан, омен when деген сұрақтық сөз арқылы сұрақ қоя алмаймыз.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to фразаларына
байланысты сұрақтық сөздер арқылы
жасалатын бұрыс сұраулы сөйлем

Сұрақтық сөз + have / has + бастауыш + not + been to

Where have you not been to? – Сен қайда болмадың?

Where has she not been to? - Ол қайда болмады?

Және бұл сөйлемдерде have / has және not сөздерін бірге haven't немесе hasn't деп
қысқартып жазуымызға болады.

Where have you not been to? = Where haven't you been to?

Where has she not been to? = Where hasn't she been to?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Have been to / has been to
Have been to / has been to фразалары

Have been to / has been to фразаларының сұраулы сөйлемдерінде **ever** сөзін қолдансақ, онда ол сұраулы сөйлемге сен туғаннан қазірге дейін деген шарт қосады:

Have you **ever** been to Russian? – Сен өміріңде Россияда болып көрдің бе?
Have they **ever** been to Kazakhstan? – Олар өмірінде Қазақстанда болып көрді ме?

Және have been to / has been to фразаларының дұрыс сөйлемдерінде **never** деген жиілік үстеуін қолдансақ болады:

I have **never** been to Russian. – Мен ешқашан Россияда болып көрмедім.
They have **never** been to Kazakhstan. – Олар ешқашан Қазақстанда болып көрмеді.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect

Present perfect шағы

Ағылшын тілінде present perfect шағы арқылы жалпы өткенде болған іс-әрекеттер жайлы айтамыз. Және present perfect шағында етістіктің past participle формасын қолданамыз. Және етістіктің past participle формасын тағы етістіктің үшінші формасы деп те атайды. Және бұрында біз үйренген өткен шақ формасы ережеге бағынып өзгертін етістіктердің past participle формасы сол өткен шақ формаларымен бірдей болып келеді, ал өткен шақ формасы ережеге бағынбай өзгертін етістіктердің past participle формасы әр қалай болып келеді, кейбіреуі сол ережеге бағынбай өзгерген өткен шақ формасымен бірдей болып келеді, ал кейбіреуі басқаша болып келеді. Біз олардың барлығын жаттап алуымыз керек.

buy – bought
speak – spoken
do – done
go – gone
leave – left
see – seen
have – had

Осы тақырыптың соңында өткен шақ формасы ережеге бағынбай өзгертін етістіктердің past simple формасы және past participle формасы списогімен берілген.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect
Present perfect шағы

Бастауыш + have / has + етістіктің past participle формасы

I	have	bought a new laptop.	- Мен бір жаңа ноутбук сатып алдым.
She	has	cried.	- Ол жылады.
They	have	spoken to their teacher.	- Олар өздерінің мұғалімдерімен сөйлесті.
He	has	seen his brother on the street.	- Ол өзінің ағасы көшеде көрді.

Ескерту: present perfect шағымен біз уақыттық үстеулерді бірге қолдана алмаймыз. Present perfect шағының past simple шағынан айырмашылығы, **past simple** өткен шақта белгілі бір моментте болған іс-әрекетті айтады. Ал **present perfect шағы** жалпы өткенде басынан кешкен іс-әрекетті айтады.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect
Present perfect шағы

Және дұрыс сөйлемде **has** және **have** сөзін “ ‘s ” және “ ‘ve ” формасына өзгертіп, есімдіктермен бірге қысқартып қолдануымызға болады. Мысалы:

She has cried. = She's cried.

They have spoken to their teacher. = They've spoken to their teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect Present perfect шағы

Бастауыш + have / has + not + етістіктің past participle формасы

I have not bought a new laptop. - Мен бір жаңа ноутбук сатып алған жоқпын.

She has not cried. - Ол жыламады.

They have not spoken to their teacher. - Олар өздерінің мұғалімдерімен сөйлескен жоқ.

He has not seen his brother on the street. - Ол өзінің ағасы көшеде көрмеді.

Және бұл сөйлемдерде have / has және not сөздерін бірге haven't немесе hasn't деп қысқартып жазуымызға болады.

I have not bought a new laptop. = I haven't bought a new laptop.

She has not cried. = She hasn't cried.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect
Present perfect шағы

?

Have / has +	бастауыш +	етістіктің past participle формасы	
Have	you	bought a new laptop?	- Сен бір жаңа ноутбук сатып алдың ба?
Has	she	cried?	- Ол жылады ма?
Have	they	spoken to their teacher?	- Олар өздерінің мұғалімдерімен сөйлесті ме?
Has	he	seen his brother on the street?	- Ол өзінің ағасын көшеде көрді ме?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect Present perfect шағы

Present perfect шағының сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесі:

Have / has + бастауыш + етістіктің past participle формасы

Have you bought a new laptop? - Сен бір жаңа ноутбук сатып алдың ба?
Yes, I have / No, I have not. No, I haven't.

Has she cried? - Ол жылады ма?
Yes, she has / No, she has not. No, she hasn't.

Have they spoken to their teacher? - Олар өздерінің мұғалімдерімен сөйлесті ме?
Yes, they have / No, they have not. No, they haven't.

Has he seen his brother on the street? - Ол өзінің ағасын көшеде көрді ме?
Yes, he has / No, he has not. No, he hasn't.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect шағына байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз +	have / has +	бастауыш +	етістіктің past participle формасы
Where	has	she	gone? - Ол қайда кетті?
Who	have	you	seen? - Сен кімді көрдің?
What	have	they	eaten? - Олар не жеді?
Why	has	he	done this? – Ол неге мынаны істеді?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect шағына байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз +	have / has +	бастауыш +	not +	етістіктің past participle формасы	
Why	has	she	not	gone?	- Ол неге кетпеді?
Who	have	you	not	seen?	- Сен кімді көрмедің?
What	have	they	not	eaten?	- Олар не жемеді?
Why	has	he	not	done this?	- Ол неге бұны жасамады?

Және бұл сөйлемдерде have / has және not сөздерін бірге haven't немесе hasn't деп қысқартып жазуымызға болады.

Мысалы:

Why has she not gone? = Why hasn't she gone?

Who have you not seen? = Who haven't you seen?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect шағына байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз +	have / has +	етістіктің past participle формасы	
Who	has	done this?	- Мынаны кім істеді?
What	has	happened?	- Не болып қалды?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect шағына байланысты
сұрақтық сөздер арқылы жасалатын
бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер

Сұрақтық сөз + have / has + not + етістіктің past participle формасы

Who has not paid the money? - Кім ақша төлемеді?

Who has not finished his work? - Кім өз жұмысын аяқтамады?

Және бұл сөйлемдерде have / has және not сөздерін бірге haven't немесе hasn't деп қысқартып жазуымызға болады.

Who has not finished his work? – Who hasn't finished his work?

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect + ever, never
Present perfect-ті **ever** және **never**
сөздерімен бірге қолдану

Present perfect шағының сұраулы сөйлемдерінде **ever** сөзін қолдансақ, онда ол сұраулы сөйлемге сен туғаннан қазірге дейін деген шарт қосады:

Have you **ever** watched an action movie? – Сен өміріңде бір боевик қарап көрдің бе?
Has she **ever** gone to school? – Ол өмірінде мектепке барып көріп пе еді?

Present perfect шағының дұрыс сөйлемдерінде **never** деген жиілік үстеуін қолдансақ болады:

I have **never** watched an action movie. – Мен ешқашан бір боевик көрмедім.
She has **never** gone to school. – Ол ешқашан мектепке бармаған.

Present perfect шағының дұрыс сөйлемінде **already** деген жиілік үстеуін қолданып, давно бітіріп тастаған іс-әрекетті айтамыз:

I have **already** finished my homework. – Мен давно үй жұмысымды бітіріп тастағам.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Present perfect + yet, just, already
Present perfect-ті ever және yet, just
және already сөздерімен бірге қолдану

Present perfect шағының сұраулы сөйлемінде **yet** сөзін сөйлемнің соңында қолдану арқылы бір болуға тиіс заттың іске асқаны немесе аспағаны жайлы сұраймыз:

Have you finished your homework **yet**? – Сен үй жұмысыңды бітіре алдың ба?

Yes, I have / No, not yet.

Немесе бұрыс сөйлемде қолданып, болуға тиіс заттың іске аспағаны жайлы айтамыз:

I haven't finished my homework **yet**. – Мен әлі үй жұмысымды бітіре алған жоқпын.

Present perfect шағының дұрыс сөйлемінде **just** сөзін қолданып, жаңа ғана бітірген іс-әрекетті айтамыз:

I have **just** finished my homework. – Мен жаңа ғана үй жұмысымды бітірдім.

Pre-intermediate level

Lesson 5

Clothes

Киімдер

New verbs

Жаңа етістіктер

Review of learned tenses

Осыған дейін үйренген шақтарға қайталау

Present perfect + ever, never

Present perfect-ті ever және never сөздерімен бірге
қолдану

Present perfect + yet, just, already

Present perfect-ті yet, just және already сөздерімен
бірге қолдану

Pre-intermediate level

Lesson 5

3D Сөйлемді көмекші етістіктің тисісті формасымен толтыр

- a Where did you have lunch yesterday?
- 1 _____ you often remember your dreams?
  - 2 When _____ your mother coming to stay?
  - 3 _____ you see the match last night?
  - 4 Who _____ you phoning last night?
  - 5 Who _____ you think _____ win the elections?
  - 6 _____ your brother like classical music?
  - 7 What _____ you going to cook tonight?
  - 8 _____ it raining when you left?

b етістікті тиісті шақ формасына қойып жаз

- A What are we doing tonight? (do)
 B We ¹ _____ dinner with my sister. (have)
 A But we ² _____ dinner with her last week! (have)
 B Yes, but she ³ _____ to tell us some good news. (want)
 A Oh, OK then. ⁴ _____ I _____ some champagne? (buy)
 B It's 7.00! What ⁵ _____ to you (happen)?
 A When I ⁶ _____ home I ⁷ _____ to buy the champagne. (come, stop). And then I ⁸ _____ Jim in the shop... (meet)
 B Well hurry up. We ¹⁰ _____ late! (be)

Study Link

MultiROM

www.oup.com/elt/englishfile/pre-intermediate

4A

a Сөйлемдерді present perfect формасында жаз

he / ever / be there? *Has he ever been there?*

- 1 you / ever buy / clothes from that shop?
- 2 I / not read / the newspaper today.
- 3 We / never be / to the new shopping centre.
- 4 your brother / live abroad / all his life?
- 5 They / go / to live in South America.
- 6 She / never fly / before.
- 7 He / not meet / his wife's family.
- 8 you / eat / in this restaurant before?

b Сөйлем грамматикалық тұрғыдан дұрыс па? Дұрыс болмаса дұрыстап жаз!

He's got up late this morning. **X** *He got up late this morning.*

- 1 We've been to Ireland last year.
- 2 Have you ever gone to Paris?
- 3 Jane's gone to the bank. She'll be back soon.
- 4 I like your shoes. Where did you buy them?
- 5 I've seen that film last week.
- 6 I spoke to him a minute ago.
- 7 My sister's a writer. She's written five novels.
- 8 World War II has ended in 1945.

4B

a Сөздерді ретке келтіріп сөйлем құра

- 1 made have you yet your bed?
- 2 gone already to work she's.
- 3 just we've a cup of coffee had.
- 4 I found a job haven't yet.
- 5 sent me just an he's e-mail.
- 6 house already sold they've their.

b

yet, just және already сөздерімен present perfect формасындағы сөйлем жаса

he / arrive (already) *He's already arrived.*

1 I / have / breakfast (just)	5 they / get married (just)
2 you / finish your homework? (yet)	6 You're too late. He / go home (already)
3 the film / start (already)	7 you / speak to him? (yet)
4 I / not meet / his girlfriend (yet)	8 I / not read his new book (yet)

Pre-intermediate level

Lesson 5

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
be	was	been
become	became	become
begin	began	begun
break	broke	broken
bring	brought /brɔ:t/	brought
build	built /bɪlt/	built
buy	bought /bɔ:t/	bought
can	could /kʊd/	–
catch	caught /kɔ:t/	caught
come	came	come
cost	cost	cost
choose	chose	chosen
cut	cut	cut
do	did	done /dʌn/
drink	drank	drunk
drive	drove	driven
eat	ate	eaten

Pre-intermediate level

Lesson 5

C Irregular verbs		
Infinitive	Past simple	Past participle
eat	ate	eaten
fall	fell	fallen
feel	felt	felt
find	found	found
fly	flew /flu:/	flown /flaʊn/
forget	forgot	forgotten
get	got	got
give	gave	given
go	went	gone
grow	grew /gru:/	grown
have	had	had
hear	heard /hɜ:d/	heard
hit	hit	hit

Pre-intermediate level

Lesson 5

C Irregular verbs		
Infinitive	Past simple	Past participle
keep	kept	kept
know	knew /nju:/	known /nəʊn/
learn	learnt	learnt
leave	left	left
lend	lent	lent
let	let	let
lose	lost	lost
make	made	made
meet	met	met
pay	paid	paid
put	put /pʊt/	put

Pre-intermediate level

Lesson 5

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
read	read /red/	read /red/
ring	rang	rung
run	ran	run
say	said /sed/	said
see	saw /sɔ:/	seen
sell	sold	sold
send	sent	sent
sing	sang	sung
shut	shut	shut
sit	sit	sit
sleep	slept	slept
speak	spoke	<u>sp</u> oken
spend	spent	spent
stand	stood /stod/	stood
steal	stole	stolen
swim	swam	swum

Pre-intermediate level

Lesson 5

C Irregular verbs

Infinitive	Past simple	Past participle
take	took /tʊk/	<u>t</u> aken
teach	taught	taught
tell	told	told
think	thought /θɔ:t/	thought
throw	threw /θru/	thrown /θrəʊn/
<u>understand</u>	<u>understood</u>	<u>understood</u>
wake	woke	<u>w</u> oken
wear	wore	worn
win	won /wʌn/	won
<u>w</u> rite	wrote	<u>w</u> ritten

Pre-intermediate level

Lesson 6

Opposite adjectives

Қарама-қарсы мағыналы сын есімдер

Phrases with the word time

Time сөзіне байланысты фразалар

Comparative adjectives

Салыстырмалы шырайыдағы сын есімдер

Superlative adjectives

Күшейтпелі шырайыдағы сын есімдер

Use of verbs with to

Етістіктердің to көмекші сөзімен бірге қолданылуы

Pre-intermediate level

Lesson 6

Opposite adjectives

Қарама-қарсы мағыналы сын есімдер

Табиғи антонимдер:

boring – іш пыстырарлық

crowded – адамға толы

dangerous – қауіпті

far – ұзақ

modern – замануи

noisy – шулы

polite – әдепті

polluted – ластанған

interesting – қызықты
exciting - тебіренерлік

empty – бос

safe – қауіпсіз

near – жақын

old – ескі

quiet – тыныш

rude – дөрекі

clean - таза

Pre-intermediate level

Lesson 6

Opposite adjectives

Қарама-қарсы мағыналы сын есімдер

“un” және “im” жалғаулары арқылы жасалатын антонимдер:

comfortable – ыңғайлы

tidy – жинақы

happy – қуанышты

healthy – денсаулыққа пайдалы

patient – сабырлы

polite – әдепті

possible – мүмкін

uncomfortable – ыңғайсыз

untidy - шашылған

unhappy – жабырқау

unhealthy – денсаулыққа зиян

impatient – сабырсыз

impolite – әдепсіз

impossible – мүмкін емес

Бұл жерде “im” және “un” жалғауларын жалғаудың бір универсалды ережесі жоқ, сондықтан оларды жаттап алуымыз керек.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Phrases with the word time

Time сөзіне байланысты фразалар

save time – уақыт үнемдеу

Going by car **saves time**. – Машинамен бару уақытты үнемдейді.

take a long time – көп уақыт алу

I will not **take a long time**. – Мен көп уақыт алмаймын.

waste time – уақыт зая кетіру

You are just **wasting your time**. – Сен просто өз уақытыңды зая кетіріп жатсың.

spend more time on something than on something

Бір нәрсеге қарағанда басқа нәрсеге көбірек уақыт жұмсау

She **spends more time on her homework than on sleeping**.

Ол ұйықтауға қарағанда өзінің үй тапсырмасына көбірек уақыт жұмсайды.

on time – уақытылы болу (үстеу)

We came to school **on time**. – Біз мектепке уақытылы келдік.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Adverbs Үстеулер

Ағылшын тіліндегі үстеулердің көбі сын есімдердің негізінде жасалады, және жасалған кезде төмендегі ережелерге сүйенеді:

1) Көп жағдайда сын есімдердің артына **ly** әріптерін қосамыз:

slow – **slowly**; quick – **quickly**; bad – **badly**; careful – **carefully**;

2) Егерде сын есімның соңы дауыссыз әріп + у әріпімен аяқталатын болса, онда сол сын есімнің соңындағы у әріпін алып тастаймыз, және оның артына **ily** әріптерін қосамыз:

healthy – **healthily**; easy – **easily**;

3) Және де ережеге бағынбай өзгертіндер:

good – **well**; fast – **fast**; hard – **hard**;

Ескерту: -ly әріптермен аяқталатын сөздердің барлығы үстеулер емес, мысалы: friendly сөзі досшыл деген мағынаны беретін сын есім.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Adverbs Үстеулер

Ағылшын тіліндегі **fast** және **quick** сөздері екеуі де жылдам деген сын есім.

Fast сөзі көбінесе бір заттың жылдамдығы жайлы қолданылады:

It is a **fast** car. – Ол бір жылдам машина.

Ал **quick** сөзі көбінесе бір заттың тез аяқталуын сипаттағанда қолданылады:

We had a **quick** meeting. – Бізде бір жылдам кездесу болды.

Ал олар үстеу болған кезде fast – fast болады, ал quick – quickly-ға өзгереді, яғни олардың үстеу формаларының жасалу ережесі ұқсамайды, алайда олар үстеу болғанда ешқандай айырмашылықтары қалмайды, екеуі де жылдам деген мағына да қолданыла береді.

Do it fast! – Жылдамырақ жаса!

Do it quickly! – Жылдамырақ жаса!

Pre-intermediate level

Lesson 6

Adverbs Үстеулер

1) Ағылшын тіліндегі үстеулер көбінесе етістіктердің артында қолданылады:

I drive **slowly**. – Мен машинаны ақырын жүргіземін.

They speak **very quietly**. – Олар өте тыныш сөйлейді.

People dress **very well**. – Адамдар өте жақсы киінеді.

2) Және де оларды төмендегі формула бойынша етістіктерден кейін қолдануымызға болады:

as + **үстеу** + as + **салыстыратын зат**

I drive as **fast** as **my father**. – Мен машинаны папам сияқты жылдам жүргіземін.

she speak as **quietly** as **he**. – Ол анау сияқты ақырын сөйлейді.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Comparative adverbs Салыстырмалы шырайдағы үстеулер

Ағылшын тілінде үстеулердің салыстырмалы шырайын жасау үшін төмендегі ережелерді қолданамыз:

1) Ережеге бағынып сын есім арқылы жасалған үстеулердің алдына **less** немесе **more** сөздерін қосамыз:

quickly - **more quickly** – жылдамырақ

less quickly - ақырынырақ

slowly - **more slowly** – ақырынырақ

less slowly – жылдамырақ

2) Ережеге бағынбай сын есім арқылы жасалған үстеулердің салыстырмашы шырай формасы да ережеге бағынбай жасалыды, және оларды жаттап алуымыз керек:

hard – **harder** - қаттырақ

well – **better** - жақсырақ

badly – **worse** - жаманырақ

fast – **faster** - жылдамырақ

Pre-intermediate level

Lesson 6

Comparative adverbs Салыстырмалы шырайдағы үстеулер

Ағылшын тіліндегі салыстырмалы шырайдағы үстеулерді **than** сөзімен бірге етістіктерден кейін қолданамыз:

He drives **faster than** me. – Ол машинаны меннен жылдам жүргізеді.

They speak **more quietly than** us. – Олар бізден тыныш сөйлейді.

My friend plays basketball **better than** my brother. – Менің досым баскетболды менің ағамнан жақсы ойнайды.

fast:

сын есім: **fast**, салыстырмалы шырайдағы сын есім: **faster**

үстеу: **fast**, салыстырмалы шырайдағы үстеу: **faster**

Ағылшын тілінде әрбір сын есімнің өзіне сәйкес келетін салыстырмалы шырайдағы формасы болады, және сол формасын жасаудың өзіндік ережелері бар.

1) Бір буынды (көбінесе қысқа болып келеді) сын есімдердің артына **er** әріптерін қосамыз:
old – **older**; cheap – **cheaper**;

2) Дауысты әріп + дауыссыз әріп болып аяқталатын сын есімдерде, сол соңғы дауыссыз әріпін тағы бір рет жазып, және оның артына **er** әріптерін қосамыз:
big – **bigger**; hot – **hotter**;

3) Бір немесе екі буынды болып келетін, және соңы дауыссыз әріп + у әріпі болып аяқталатын сын есімдерде, сол соңғы у әріпін алып тастап, және оның артына **ier** әріптерін қосамыз:
healthy – **healthier**; happy – **happier**;

4) Екі немесе одан да көп буынды болып келетін, және жоғары да айтылған жағдайлардың ешқайсысына келмейтін сын есімдердің салыстырмалы шырай формасы жасау үшін сол сын есімдердің алдына **more** сөзін қосамыз:
famous – **more famous**; expensive – **more expensive**;

5) Ережеге бағынбай жасалатындар:
good – **better**; bad – **worse**; far – **further**;

Pre-intermediate level

Lesson 6

Comparative adjectives

Салыстырмалы шырайыдағы сын есімдер

Ағылшын тілінде салыстырмалы шырайындағы сын есімдерді қолданғанда төмендегі формулаларды қолданамыз:

Бастауыш + to be етістігі + салыстырмалы шырайыдағы сын есім + than + салыстыратын зат

White cars are safer than yellow cars.

Ақ машиналар сары машиналарға қарағанда қауіпсізірек.

Mosquitoes are more dangerous than sharks.

Масалар акулаларға қарағанда қауіптірек.

Бастауыш + to be етістігі + салыстырмалы шырайыдағы сын есім + зат есім + than + салыстыратын зат

Tigers are better swimmers than cats.

Жолбарыстар мысықтарған қарағанда жақсы жүзетін жануар.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Comparative adjectives

Салыстырмалы шырайыдағы сын есімдер

Ағылшын тіліндегі жай сын есімдерді төмендегі формулаға салып to be етістігінен кейін қолданып, екі затты салыстыра аламыз:

as + сын есім + as + салыстыратын зат

I am as tall as my brother. – Мен өзімнің ағам сияқты биікпін.

They are as stylish as French. – Олар француз сияқты модный.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Superlative adjectives Күшейтпелі шырайдағы сын есімдер

Ағылшын тілінде әр сын есімнің өзіне сәйкес күшейтпейлі шырай формасы болады, және олар төмендегі ережелерге сәйкес жасалады:

1) Бір буынды (көбінесе қысқа болып келеді) сын есімдердің артына **est** әріптерін қосамыз:
old – **oldest**; cheap – **cheapest**;

2) Дауысты әріп + дауыссыз әріп болып аяқталатын сын есімдерде, сол соңғы дауыссыз әріпін тағы бір рет жазып, және оның артына **est** әріптерін қосамыз:
big – **biggest**; hot – **hottest**;

3) Бір немесе екі буынды болып келетін, және соңы дауыссыз әріп + у әріпі болып аяқталатын сын есімдерде, сол соңғы у әріпін алып тастап, және оның артына **iest** әріптерін қосамыз:
healthy – **healthiest**; happy – **happiest**;

4) Екі немесе одан да көп буынды болып келетін, және жоғары да айтылған жағдайлардың ешқайсысына сәйкес келмейтін сын есімдердің күшейтпейлі шырай формасы жасау үшін сол сын есімдердің алдына **most** сөзін қосамыз:
famous – **most famous**; expensive – **most expensive**;

5) Ережеге бағынбай жасалатындар:
good – **best**; bad – **worst**; far – **furthest**;

Pre-intermediate level

Lesson 6

Superlative adjectives Күшейтпелі шырайдағы сын есімдер

Ағылшын тіліндегі күшейтпелі шырайдағы сын есімдерді **the** сөзімен бірге айтып зат есімдердің алдында қолданамыз:

It's **the hottest country** in the world. – Ол әлемдегі ең ыстық мемлекет.
The most dangerous time is the spring. – Көктем ең қауіпті уақыт.

Және де күшейтпейлі шырай қолданылған сөйлемдерден кейін **ever** сөзі қосылған дұрыс present perfect шағының сөйлемін қолдануымызға болады (**ever** сөзі present perfect формасындағы етістіктен бұрын қолданылады):

It's the most beautiful Mosque **I have ever seen**.
Ол менің өмірімде көрген ең әдемі мешітім.

Немесе тағы **ever** сөзі қосылған **have been to / has been to** фразаларының дұрыс сөйлемін қолдануымызға болады (**ever** сөзі **been to** сөзінен бұрын қолданылады):

Russia is the coldest place **I have ever been to**.
Россия меннің өмірімде болып көрген ең суық жерім.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Use of verb with to

Етістіктің to көмекші сөзімен бірге қолданылуы

Ағылшын тілінде кейбір етістіктерден кейін тағы бір етістік қолданылғанда олардың арасын to көмекші сөзімен қосамыз, ол етістіктер төмендегілер:

decide – шешім қабылдау
forget – ұмыту
help – көмектесу
hope – үміттену
learn – үйрену
need – керек ету
offer - ұсыну
plan - жоспарлау
pretend – болғандай болу
promise – уәде беру
remember – еске сақтау
start - бастау
try – тырысу
want – қалау
would like – қалау (мүмкін болса)

Pre-intermediate level

Lesson 6

Use of verb with to

Етістіктің to көмекші сөзімен бірге қолданылуы

Енді мысалдармен қарастырып көрейік:

I **decided to go to USA**. – Мен АҚШ-қа баруға шешім қабылдадым.

He **learned to drive the car**. – Ол машина жүргізуді үйреніп алды.

I **would like to talk in English** with real English people. – Мен таза Ағылшындармен Ағылшынша сөйлескім келеді.

Және де to сөзінің алдына not сөзін қосып, бұрыс мағынада қолдануымызға болады:

I **decided not to go to USA**. – Мен АҚШ-қа бармауға шешім қабылдадым.

Бір ескертерлігі кейбір жағдайда to сөзінің алдына not сөзін қосқаннан гөрі, бұрыс сөйлем қылып айтақан мағына жағынан дұрыс келеді, мысалы егер “ол машина жүргізуді үйренбеді” деп айтқымыз келетін болса:

He **didn't learn to drive the car**. – Ол машина жүргізуді үйренбеді.

He **learned not to drive the car**. – Ол машина жүргізбеуді үйренді.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Use of verb with to

Етістіктің to көмекші сөзімен бірге қолданылуы

Және де Ағылшын тілінде сын есімдерден кейін етістіктерді қолданған кезде олардың арасын to сөзімен жалғаймыз:

It's **important to finish the work** on time. – Жұмысты уақытылы бітіру маңызды.
Nice to meet you! – Сені көргенімен қуаныштымын!

Бұл жерде де to сөзінің алдына not сөзін қосып, бұрыс мағынада қолдана аламыз:

It is very **important not to be late** tomorrow. – Ертең кешкінеу өте маңызды.

be + сын есім – сол сын есімнің етістік формасын жасайды:

late – кешіккен

be late - кешігу

Және де бір іс-әрекетті істеудегі мақсатыңызды айтқанда етістіктің алдына to көмекші сөзін қосып қолдануыңызға болады:

I came to this school **to learn English**. – Мен бұл мектепке Ағылшын тілін үйрену үшін келдім.

I went to that party **to meet new people**. – Мен ол вечерге жаңа адамдармен кездесу үшін бардым.

Pre-intermediate level

Lesson 6

Opposite adjectives

Қарама-қарсы мағыналы сын есімдер

Phrases with the word time

Time сөзіне байланысты фразалар

Comparative adjectives

Салыстырмалы шырайыдағы сын есімдер

Superlative adjectives

Күшейтпелі шырайыдағы сын есімдер

Use of verb with to

Етістіктің to көмекші сөзімен бірге қолданылуы

Pre-intermediate level

Lesson 6

4C

а Салыстырмалы сөйлем жаса

London is / expensive / Manchester.
London is more expensive than Manchester.

- 1 my sister is / thin / me.
- 2 I'm / busy/ this week / last week.
- 3 Cambridge is / far from London / Oxford.
- 4 I did the second exam / bad / the first.
- 5 Chelsea played / well / Arsenal.
- 5 the men in my office work / hard / the women.
- 6 my new job is / boring / my old one.

б Салыстырмалы сөйлемді *as...as...* формасымен жаз

Mike is stronger than Jim. Jim isn't *as strong as Mike.*

1 Cindy is taller than Kelly.	Kelly isn't _____.
2 Your case is heavier than mine.	My case isn't _____.
3 Mexico City is bigger than London.	London isn't _____.
4 Football is more popular than tennis.	Tennis isn't _____.
5 Children learn languages faster than adults.	Adults don't _____.
6 You work harder than me.	I don't _____.
7 France played better than England.	England didn't _____.

4D

а Сын есімдерді күшейтілген шырай формасымен толтыр

Is this *the noisiest* city in the world? (noisy)

- 1 Yesterday was _____ day of the year. (hot)
- 2 This is _____ time to drive through the city centre. (bad)
- 3 She's _____ person in the class. (friendly)
- 4 This is _____ part of the exam. (important)
- 5 The _____ month to visit is September. (good)
- 6 It's _____ city in the world. (polluted)
- 7 The _____ I've ever flown is to Australia. (far)

б

ever сөзімен күшейтілген шырай формасындағы сөйлем жаса

it / hot country / I be to

It's the hottest country I've ever been to.

- 1 it / good film / I / see
- 2 he / unfriendly person / I / meet
- 3 it / hard exam / he / do
- 4 they / expensive shoes / she / buy
- 5 it / long book / I / read
- 6 she / beautiful girl / I / see
- 7 it / bad meal / I / have

Pre-intermediate level

Lesson 6

5A

**а етістіктің алдына to сөзін қосып
сөйлемді толтыр**

I'm planning to have a holiday next month.

do not drive go learn leave not make meet

- 1 A Hi, I'm Dagmara.
B I'm Renata. Nice _____ you.
- 2 What do you want _____ this evening?
- 3 I need _____ to the bank. I don't have any money.
- 4 Try _____ a noise. Your father's asleep.
- 5 I'd really like _____ a new language.
- 6 Be careful _____ too fast on the way home.
- 7 She's decided _____ her husband.

b

сөйлемдерді сәйкестендір

They want to go to Australia

- 1 He's going to have a party
- 2 You'll need a visa
- 3 Don't forget to phone the restaurant
- 4 I stopped at the garage
- 5 She's gone to the supermarket
- 6 I went to the travel agent's
- 7 I'll send them a text message

D A to celebrate getting the job.

B to get some petrol.

C to book our tickets.

D to visit their family there.

E to tell them where we are.

F to go to China.

G to book a table.

H to get some food for tonight.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Prepositions of movement

Қозғалысты білдіретін көмекші сөздер

Modifier of the adjectives

Сын есімдердің деңгейін білдіретін сөздер

Like + verb + ing

Тұйық етістік

Have to / must / must not

Have to / must / must not сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 7

Prepositions of movement

Қозғалысты білдіретін көмекші сөздер

Ағылшын тілінде қозғалысты білдіретін етістіктерден кейін қозғалысты білдіретін көмекші сөздерді қолдану арқылы қимыл-қозғалысқа сипаттама бере аламыз, және қозғалысты білдіретін етістіктер олар:

go – бару / қозғалыста болу (жүру)

come - келу

run - жүгіру

walk – жаяу жүру

drive – көлік жүргізу

under something – бір нәрсенің астымен

go under the bridge – көпірдің астымен жүру

along something – бір нәрсенің бойымен

walk along the street – көшенің бойымен жаяу жүру

around something – бір нәрсені айнала

run around the lake – көлді айнала жүгіру

Pre-intermediate level

Lesson 7

Prepositions of movement Қозғалысты білдіретін көмекші сөздер

through something – бір нәрсенің тесігі арқылы
drive **through the tunnel** – туннеден көлікпен өту

down something – бір нәрседен түсу
go **down the steps** – бастапалдақтан түсу

up something – бір нәрсеге шығу
go **up the steps** – баспалдаққа шығу

across something – бір нәрсені кесіп өту
run **across the road** – трассаны жүгіріп кесіп өту

over something – бір нәрсенің үстімен
go **over the bridge** – көпірдің үстімен жүру

Pre-intermediate level

Lesson 7

Prepositions of movement Қозғалысты білдіретін көмекші сөздер

past something – бір нәрседен өтіп кету
go **past the school** – мектептен жүріп өтіп кету

toward something – бір нәрсеге қарай
run **toward the school** – мектепке қарай жүгіру

into something – бір нәрсеге кіру
run **into the shop** – магазинге жүгіріп кіру

out of something – бір нәрседен шығу
run **out of the shop** – магазиннен жүгіріп шығу

Ескерту: бұл жердегі into және out of сөздерін белгілі бір нәрсеге кіргенде немесе шыққанда қолданамыз, ал ондай объекті жоқ болса, онда просто in және out формасында қолданамыз, мысалы:

go out – шығу

get in – кіру

come in – кіру (сен өзің сол объектінің ішінде болғанда)

He came in when I was sleeping. – Мен ұйықтап жатқанда ол кіріп келді.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Modifier of the adjectives

Сын есімдердің деңгейін білдіретін сөздер

not very + сын есім – онша емес

This car is not very beautiful. – Мына машина онша сұлу емес.

a bit + сын есім – сәл

This question is a bit difficult. – Мына сұрақ сәл қиындау.

quite + сын есім – біраз

Your father's story is quite interesting. – Сенің папаңның әңгімесі біраз қызық екен.

very + сын есім – өте

Your car is very fast. – Сенің машинаң өте жылдам.

really + сын есім – шынымен

Basketball is a really funny game. – Баскетбол шынымен бір қызықты ойын.

incredibly + сын есім - нереально

For some people, studying is incredibly boring. – Кейбір адамдар үшін, сабақ оқу нереально іш-пыстырарлық.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Like + verb + ing
Тұйық етістік

Ағылшын тілінде етістіктердің тұйық етістік формасын етістіктердің артына “ing” жалғауын қосу арқылы жасайды:

“ing” жалғауын қосудың ережелері:

1) Көпшілік етістіктерге “ing” жалғауын бірден жалғай салуға болады:

read – read**ing**; fly – fly**ing**;

2) Егерде етістік е әріпімен аяқталатын болса, етістік соңындағы е әріпін алып тастап, оның артына “ing” жалғауын жалғаймыз:

cycle – cycl**ing**;

3) Егерде етістік дауысты әріп + дауыссыз әріп болып аяқталатын болса, онда сол соңғы дауыссыз әріпті тағы бір рет жазып, оның артына “ing” жалғауын қосамыз:

swim – swim**ing**;

Pre-intermediate level

Lesson 7

Like + verb + ing
Тұйық етістік

1) Ағылшын тілінде төмендегі етістіктерден кейін тағы бір етістік қолданылғанда сол етістіктің тұйық етістік формасын қолданамыз:

love – сүю

like – жақсы көру

hate – жеккөру

enjoy – ләзаттану

“ spend + уақыт ” тіресі

finish – аяқтау

go on – жалғастыру

mind – қарсы болу (көбінесе бұрыс сөйлем)

start – бастау

stop - тоқтау

continue - жалғастыру

I like walking in the mountains. – Мен тауларда жүргенді ұнатамын.

I love cooking. – Мен тамақ пісіргенді сүйемін.

I don't like studying. – Мен сабақ оқығанды жақсы көрмеймін.

What do you like doing at the weekend? – Сен сенбі және жексенбі күндерде не істегенді ұнатасың?

I hate driving at night. – Мен түнде машина жүргізгенді жек көремін.

She spends a lot of hours talking on phone. – Ол телефонда сөйлесуге көп сағаттар жұмсайды.

He talked to the boss, and then went on working. – Ол бастықпен сөйлесті, және сосын жұмыс істеуін жалғастырып кетті.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Like + verb + ing
Тұйық етістік

Ескерту:

Өткен сабақта біз **start** сөзінен кейін етістік қолданылғанда **to** сөзін қосамыз деп айтқан болатынбыз, негізі **start** сөзі бір ерекше жағдай, оның артынан етістік қолданылғанда **to** сөзін қоспай ақ, етістіктің тұйық етістік формасын қолдансақ та болады, және мағына жағынан ешқандай айырмашылық жоқ:

I **started** doing my homework. – Мен үй тапсырмамды орындауды бастадым.

I **started** to do my homework. – Мен үй тапсырмамды орындауды бастадым.

Жәнеде өткен сабақта үйренген **try** және **remember** сөздерінен кейін де етістіктердің тұйық етістік формасын қолдансақ болады, бірақ ол кезде тіркестердің мағынасы өзгереді:

Remember to bring the money. – Ақшаны алып келуді еске сақтау.

Remember bring the money. – Ақшаны әкелгені есінде болу.

Try to find a job. – Бір жұмыс табуға тырысу.

Try find a job. – Жұмыс табуды сезіну.

Яғни “ **try + тұйық етістік** ” тіркесі көбінесе бір жаңа нәрсені тәжірибе жүзінде көру немесе сезіну деген мағынада қолданылады.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Like + verb + ing
Тұйық етістік

make somebody + етістік – біреуге бір нәрсені істеткізу

He makes me feel good. – Ол маған өзімді жақсы сезіндіреді.

They make him cry. – Олар оны жылатты.

let somebody + етістік – біреуге бір нәрсені істеткізу (рұсақ беру, бұйрық беру)

He let me go. – Ол мені босатты.

We let her clean the house. – Біз оған үй тазалаттық.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Like + verb + ing
Тұйық етістік

2) Ағылшын тілінде етістік сөйлемде бастауыштың рөлін атқарғанда біз оның тұйық етістік формасын қолданамыз:

Smoking is bad for you. – Темекі шегу өзіңе зиян.

Playing basketball is beneficial for the health. – Баскетбол ойнау денсаулыққа пайдалы.

Eating outside in summer makes me feel good. – Жазда сырттан тамақтану маған өзімді жақсы сезіндіреді.

for something – бір нәрсе үшін

for health – денсаулық үшін

3) Және де Ағылшын тілінде көмекші сөздерден кейін қолданылған етістіктердің тұйық етістік формасы қолданамыз:

Көмекші сөздері: in, on, at, from, to, for, near, with, without, about, of және т.б..

I am thinking **of buying** a new house. – Мен бір жаңа үй сатып алуды ойластырып жүрмін.

He left **without saying** goodbye. – Ол саубол деп айтпай кетіп қалды.

think of – ойластыру

without **something** – бірдемесіз

without **the friends** – достарсыз

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Ағылшын тілінде **have to** сөзін жай осы шақтағы сөйлемдегі етістіктің алдында қолдану арқылы **жалпы немесе дәл қазір немесе алдағы уақытта** бойсыну керек ережелерді немесе атқару керек міндеттерді айтамыз, және бастауыш көпше формада болған кезде немесе I, we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрған кезде **have to** формасында қолданамыз, ал бастауыш 3-ші жақ жекеше формада болғанда немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда **has to** формасында қолданамыз.

Бастауыш + **have to / has to** + етістік

She	has to	get up at 7 o'clock tomorrow. – Оған ертең сағат 7-де тұру керек.
You	have to	drive on the left side of the road in UK. – Ұлыбританияда сен машинаны жолдың сол жағында айдауға міндеттісің.
They	have to	work now. – Олар қазір жұмыс жасауға міндетті.

left side – **сол жақ**

Және дұрыс сөйлемдегі **have** немесе **has** сөздерін present perfect шағындағы сияқты “ ‘s ” немесе “ ‘ve ” формасына өзгертіп бастауыштармен бірге қысқартып қолдана алмаймыз:

You've to drive on the left side of the road in UK. **X**

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Ескерту: осыған дейін біз Ағылшын тіліндегі do, does, did, can, will, would like to, be going to, present perfect шағындағы have сөзі сынды көмекші етістіктерді үйрендік, бірақ бүгінгі үйреніп отырған have to сөзі ол көмекші етістік емес.

Have to сөзінің бұрыс сөйлемін жасағанда біз оны жай осы шақтың бұрыс сөйлемінде етістіктің алдында қолданамыз:

She doesn't **have to get up** at 7 o'clock tomorrow.
Оған ертең сағат 7-де тұру керек емес.

You don't **have to drive** on the left side of the road in UK.
Ұлыбританияда сен машинаны жолдың сол жағында жүргізуге міндетті емессің.

They don't **have to work** now.
Олар қазір жұмыс жасауға міндетті емес.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

?

Have to сөзінің сұраулы сөйлемін жасағанда біз оны жай осы шақтың сұраулы сөйлемінде етістіктің алдында қолданамыз:

Does she **have to get up** at 7 o'clock tomorrow?
Оған ертең сағат 7-де тұру керек пе?

Do you **have to drive** on the left side of the road in UK?
Ұлыбританияда сен машинаны жолдың сол жағында жүргізуге міндеттісің бе?

Do they **have to work** now?
Олар қазір жұмыс жасауға міндетті ме?

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Ағылшын тілінде must / must not сөздерін арқылы дәл қазір немесе жалпы немесе болашақта бойсыну керек ережелерді немесе атқару керек міндеттерді айтамыз, және ол көмекші етістіктің бір түрі:

Бастауыш + **must** + етістік

You **must** do your homework tonight.
Бүгін түнде сен үй тапсырманды орындауға міндеттісің.

She **must** tidy her room before going out.
Ол шығардан бұрын өзінің бөлмесін тазалауы керек.

I **must** finish my work now.
Мен қазір жұмысымды бітіруім керек.

Before something – бір нәрседен бұрын

Before the lesson – сабақтан бұрын

Және ол көмекші сөздің бір түрі, сондықтан оның артынан етістікті қолданғанда етістіктің тұйық етістік формасын қолданамыз.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Бастауыш + must not + етістік

You must not smoke in class.
Сен кабинетте темекі шекпеуге міндеттісің.

They must not leave their bags here.
Олар өздерінің сумкаларын осында тастап кетпеуі керек.

We must not make noise at night.
Біз түнде шум шығармауға міндеттіміз.

Және бұл сөйлемдерде must not сөздерін қысқартып, бірге mustn't деп айтуымызға болады:

You must not smoke in class. – You mustn't smoke in class.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Және must / must not сөздерін біз көбінесе сұраулы сөйлемдерде қолданбаймыз, және ереже немесе міндеттерді сұрау керек жағдайда көбінесе have to сөзі арқылы сұрақ қоямыз:

Do they have to leave their bags here?

Олар өздерінің сумкаларын осында тастап кетуі керек пе?

Must / must not? Have to?

Must / must not сөздері ол адамның өз еркінен тыс бойсыну керек ережелерін мен атқару керек міндеттерін айтқанда қолданылады, ал have to сөзі ол көбінесе адамның өз пайдасы үшін бойсынатын немесе атқару керек міндеттерін айтқанда қолданылады.

Pre-intermediate level

Lesson 7

Have to / must / must not
Have to / must / must not сөздері

Ескерту: осы жоғарыда айтылған have to және must / must not сөздерін қолданудың тәсілдерінде біз оларды жай осы шақтың сөйлемдерінде қолданғанымызбен, біз олармен жалпы немесе дәл қазір немесе келер шақта жасауға міндетті іс-әрекеттерді айта аламыз, тек сөйлемнен соң тиісті уақыттық үстеулерін қолдансақ ғана болғаны.

You have to drive on the left side of the road in UK.

Ұлы британияда сен машинаны жолдың сол жағында жүргізуге міндеттісің. ----- Жалпы

You must go to bed now.

Сен дәл қазір ұйықтауың керек. ----- дәл осы шақ.

You have to finish your homework tomorrow.

Сен үй тапсырманды ертең бітіруге міндеттісің. ----- алдағы уақыт

Pre-intermediate level

Lesson 7

Prepositions of movement

Қозғалысты білдіретін көмекші сөздер

Modifier of the adjectives

Сын есімдердің деңгейін білдіретін сөздер

Like + verb + ing

Тұйық етістік

Have to / must / must not

Have to / must / must not сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 7

5B

a *Етістіктің тұйық етістік формасымен сөйлемдерді толтыр*

be do go learn remember study talk teach

I don't really enjoy doing exercise.

- 1 My mother's very bad at _____ names.
- 2 _____ teenagers is very hard work.
- 3 You can't sing well without _____ to breathe properly.
- 4 My sister spends hours on the phone _____ to her boyfriend.
- 5 I hate _____ the first to arrive at parties.
- 6 _____ by train is cheaper than by plane.
- 7 I'll go on _____ until dinner time.

b

етістіктің тұйық етістік формасымен немесе infinitive формасымен сөйлемді толтыр

I like listening to music. (listen)

- 1 _____ yoga is good for your health. (do)
- 2 We've decided _____ to the party. (not go)
- 3 We won't take the car. It's impossible _____. (park)
- 4 I'm not very good at _____ maps. (read)
- 5 You can borrow the car if you promise _____ slowly. (drive)
- 6 Have you finished _____ your homework? (do)
- 7 I don't mind _____ but I hate _____. (cook, wash up)

5C

a *have to сөзінің тиісті формасымен сөйлемді толтыр*

I / work on Saturday ☐ I don't have to work on Saturday.

- 1 Jane / work very hard ☐
- 2 you / wear a uniform ☐
- 3 my sister / go to school ☐
- 4 I / finish this now ☐
- 5 we / get up early tomorrow ☐
- 6 Harry / work tomorrow ☐
- 7 we / hurry or we'll be late ☐

b

have to, don't have to немесе mustn't сөздерімен сөйлемді толтыр

We don't have to work tomorrow. It's a holiday.

- 1 You _____ touch those animals. They're dangerous.
- 2 We _____ take the bus to school. It's too far to walk.
- 3 The concert is free. You _____ pay.
- 4 It's late. I _____ go now.
- 5 You _____ leave the door open – the cats will come in.
- 6 You _____ come if you don't want to. I can go on my own.
- 7 In Britain you _____ drive on the left.
- 8 You _____ be very tall to play football.

Pre-intermediate level

Lesson 7

5D

a *қате көмекші сөзді сызып таста*

My mobile stopped working when we went **across** / **through** a tunnel.

- 1 She ran **to** / **down** the lake, and jumped **into** / **out of** the water.
- 2 If you go **over** / **past** the church, you'll see my house on the left.
- 3 He walked **along** / **across** the street until he got to the chemist's.
- 4 The plane flew **on** / **over** the town and then landed.
- 5 The policeman walked **towards** / **to** me, but then he stopped.
- 6 We drove **over** / **out of** the bridge and **in** / **into** the city centre.
- 7 The cyclists went **round** / **under** the track three times.

b

*in, into, out, out of сөздерімен
сөйлемді толтыр*

He jumped into his car and drove away.

- 1 I like to go _____ on a Friday night.
- 2 Come _____. The door's open.
- 3 He took his passport _____ his jacket.
- 4 He walked _____ the café and ordered a coffee.

Study Link **MultiROM** www.oup.com/elt/englishfile/pre-intermediate

13

Pre-intermediate level

Lesson 8

Animals

Жануарлар

Confusing verbs

Оңай шатастырылатын етістіктер

Nouns that formed from verbs

Етістіктерден жасалған зат есімдер

First conditional

First conditional шартты сөйлемі

Second conditional

Second conditional шартты сөйлемі

May / might

May / might сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 8

Animals Жануарлар

insects – жәндіктер

bee – бал ара
butterfly – көбелек
fly – шыбын
mosquito – маса
spider – өрмекші
wasp – ши ара

birds – құстар

duck – үйрек
eagle – бүркіт
swan - аққу

farm animals – фермада бағылатын жануарлар

bull - бұқа
chicken - тауық
cow - сиыр
goat - ешкі
horse - ат
pig – шошқа
rabbit – қоян
sheep - қой

Pre-intermediate level

Lesson 8

Animals Жануарлар

wild animals – жабайы жануарлар

bear – аю
camel – түйе
crocodile – крокодил
dolphin – дельфин
elephant – піл
giraffe – жираф
gorilla – горилла
kangaroo – кенгуру
lion – арыстан
mouse – тышқан
mice – тышқандар
shark – акула
tiger – жолбарыс
whale - кит

Pre-intermediate level

Lesson 8

Confusing verbs

Оңай шатастырылатын етістіктер

wear – кию

He is **wearing** a black T-shirt. – Ол бір қара футболка киіп жүр.

He is **carrying** a black bag. – Ол бір қара сумканы алып жүр.

carry – алып жүру

win – ұтып алу

We **won** this game. – Бұл ойынды біз жеңдік.

I **earned** 100 dollars. – Мен 100 доллар таптым.

earn – өз еңбегімен табу

know – білу

I **know** how to play basketball. – Мен басткетболды қалай ойнау керектігін білемін.

I **know** him. – Мен оны танимын.

I am **meeting** him for the first time. – Мен оны бірінші рет көріп тұрмын.

meet – кездесу

How to **+ етістік** – бір нәрсені қалай істейді? / бір нәрсені қалай істеу керектігі

How to **learn English**? – Ағылшын тілін қалай үйренеді?

How to **learn English** – Ағылшын тілін қалай үйрену керектігі

етістік + for the first time – бір нәрсені бірінші рет жасау

I **saw an English for the first time**. – Мен бір таза Ағылшынды бірінші рет көрдім.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Confusing verbs

Оңай шатастырылатын етістіктер

make – жасау (физикалық зат)

We **made** a cake to his birthday. – Біз оның туған күніне бір торт жасадық.

We are **doing** our homework. – Біз өзіміздің үй тапсырмамызды орындап жатырмыз.

do – жасау (абстрактылы зат)

hope – тілеу

I **hope** that I can speak English fluently. – Мен өзім Ағылшынша еркін сөйлеу алуымды тілеймін.

I am **waiting** for a bus. – Мен бір автобус күтіп отырмын.

wait – күту

watch – қарау (концерт, кино, телевизор)

He **watched** an amazing film. – Ол бір керемет фильм қарады.

He **looked at** the picture. – Ол суретке қарады.

look at – қарау (бір затқа)

look + сын есім – сөйлемдегі бастауышқа сипаттама береді

He **looks tall**. – Ол биік көрінеді.

They **look happy**. – Олар көңілді көрінеді.

look like something / somebody – бір нәрсеге немесе біреуге ұқсау

He **looks like his mother**. – Ол өзінің мамасына ұқсайды.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Nouns that formed from verbs

Етістіктерден жасалған зат есімдер

Ағылшын тілінде кейбір етістіктердің артына –ion, -tion, -sion жалғауларын жалғау арқылы етістіктерден зат есім жасауымызға болады:

confuse – шатастыру
decide – шешім қабылдау
imagine – елестету
inform – хабарлау
elect – талдау, сайлау
invite – шақыру
organize – ұйымдастыру
educate – білім беру
translate – аудару
communicate – коммуникация жасау

confusion – түсініксіздік
decision – шешім
imagination – елес, қиял
information – хабарлама
election – сайлау
invitation – шақырту
organization – ұйым
education – білім беру саласы
translation – аударма
communication – коммнуникация

Ескерту: етістіктерден кейін осы айтылған –ion, -tion, -sion жалғауларын жалғаудың бір универсалды ережесі жоқ, сондықтан біз осы сөздерді жаттап алуымыз керек.

Pre-intermediate level

Lesson 8

First conditional

First conditional шартты сөйлемін

Ағылшын тілінде first conditional шартты сөйлем арқылы болашақта болуы мүмкін іс-әрекетті және оның нәтижесінде орын алатын іс-әрекетті айтамыз:

If +	present simple шағындағы сөйлем	+	will / will not сөздері арқылы жасалған сөйлем	if - егер
If	I miss the bus,		I will get a taxi.	– Егер мен автобустың үлгермесем, онда бір таксиге отырасалам.
If	you tell her the truth,		she will not be angry.	– Егер сен оған шындықты айтсаң, ол ашуланбайды.
If	it rains,		what will they do?	– Егер жаңбыр жауса, олар не істейді?

Pre-intermediate level

Lesson 8

First conditional

First conditional шартты сөйлемін

Ал first conditional шартты сөйлемін төмендегі формула арқылы айтатын болсақ, онда сөйлемдердің арасына үтір қоймаймыз:

will / will not сөздері
арқылы жасалған сөйлем

+ if + present simple
шағындағы сөйлем

I will get a taxi

if

I miss the bus. – Егер мен автобустқа үлгермесем
онда бір таксиге отырасалам.

She will not be angry

if

you tell her the truth. - Егер сен оған шындықты
айтсаң ол ашуланбайды.

What will they do

if

it rains?

– Егер жаңбыр жауса
олар не істейді?

Pre-intermediate level

Lesson 8

First conditional

First conditional шартты сөйлемін

Және де first conditional шартты сөйлемінде will / will not сөздеріне байланысты жасалатын сөйлемдердің орнына бұйрықты сөйлем немесе can сөзі арқылы жасалған сөйлемдерді қолдануымызға болады:

If you miss the bus, **get a taxi!**

Егер автобустан қалып қойсаң, бір таксиге отыра сал!

If you miss the bus, **you can get a taxi.**

Егер автобустан қалып қойсаң, бір такси ұстауыңа болады.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

Ағылшын тілінде second conditional шартты сөйлемі арқылы болашақта орын алу мүмкіндік өте аз немесе жорамалды іс-әрекетті және оның нәтижесінде орын алатын іс-әрекеттерді айтамыз:

If + past simple + would / would not сөздері
шағындағы сөйлем арқылы жасалған сөйлем

Would / would not сөздері арқылы жасалатын сөйлемдер қазақ тілінде бір нәрсені істер едім немесе бір нәрсені істемес едім деген мағынада қолданылатын сөйлемдер, және would сөзі ол көмекші етістіктің бір түр, және де сөйлемде would сөзі бастауыштарға байланысты формасын өзгертпейді:

Бастауыш + would + етістік

I would live in the village.
They would run away.
He would help me with my homework.

– Мен ауылда тұрар едім.

- Олар қашып кететін еді.

– Ол маған менің үй тапсырмама көмектесер еді.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

Бастауыш + would not + етістік

I would not live in the village. – Мен ауылда тұмас едім.

They would not run away. - Олар қашып кетпес еді.

He would not help me with my homework. – Ол маған менің үй тапсырмама көмектеспес еді.

Және де сөйлемдерде would not сөздерін қысқартып wouldn't деп қолдануымызға болады:

I would not live in the village. = I wouldn't live in the village.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

?

Would + бастауыш + етістік

Would you live in the village? – Сен ауылда тұрар ме едің?

Would they run away? – Олар қашып кетер ме еді?

Would he help me with my homework? – Ол маған менің үй тасырмама көмектесер ме еді?

Және де would / would not сөздеріне байланысты жасалатын сөйлемдердің дұрыс сөйлемдерінде would сөзін “ ‘d ” формасына өзгертіп, есімдіктермен бірге қысқартып қолдануымызға болады:

I would live in the village. – I'd live in the village.

They would run away. – They'd run away.

He would help me with my homework. – He'd help me with my homework.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

Және де would / would not сөздеріне байланысты жасалатын сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережесі would like to фразасына байланысты жасалатын сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережесімен бірдей:

Would you live in the village? – Сен ауылда тұрар ме едің?
Yes, I would / No, I wouldn't.

Would they run away? – Олар қашып кетер ме еді?
Yes, they would / No, they wouldn't.

Would he help me with my homework? – Ол маған менің үй тапсырмама көмектесер ме еді?
Yes, he would / No, he wouldn't.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional

Second conditional шартты сөйлемі

Would / would not сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + would + бастауыш + етістік

What	would	you	do?	– Сен не істер едің?
Who	would	he	meet?	– Ол кіммен кездесер еді?
Where	would	they	go?	– Олар қайда бара еді?

Would / would not сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + would + бастауыш + not + етістік

What	would	you	not do?	– Сен не істемес едің?
Who	would	you	not meet?	– Сен кіммен кездеспес едің?
Where	would	they	not go?	– Олар қайда бармас еді?

Және де сөйлемдерде біз would және not сөздерін қысқартып wouldn't деп қолдана аламыз:

What would you not do? = What wouldn't you do.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional

Second conditional шартты сөйлемі

Would / would not сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + would + етістік

Who	would	help him?	– Кім оған көместесер еді?
What	would	happen yesterday?	– Кеше не болар еді?

Would / would not сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + would not + етістік

Who	would not	help him?	– Кім оған көмеспес еді?
What	would not	happen yesterday?	– Кеше не болмас еді?

Және де сөйлемдерде біз would және not сөздерін қысқартып wouldn't деп қолдана аламыз:

Who would not help him? = Who wouldn't help him?

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

Ағылшын тілінде second conditional шартты сөйлемі арқылы болашақта орын алу мүмкіндік өте аз немесе жорамалды іс-әрекетті және оның нәтижесінде орын алатын іс-әрекеттерді айтамыз:

If + past simple + would / would not сөздері
шағындағы сөйлем арқылы жасалған сөйлем

If bear attacked me, I'd run away.
Егер маған аю шабылдаған болса, мен қашып кетер едім.

If I didn't have children, I would live in the village.
Егер менде балаларым болмаған болса, мен ауылда тұрар едім.

If they offered it to you, would you take the manager's job.
Егер олар саған оны ұсынған болса, сен менеджердің жұмысын алар ме едің?

take something – бір нәрсені алу
take the manager's job - менеджердің жұмысын алу

Ағылшын тілінде country сөзі мемлекеттен басқа, тағы да ауыл деген мағынаны білдіреді.

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional

Second conditional шартты сөйлемі

Ал second conditional шартты сөйлемін төмендегі формула арқылы айтатын болсақ, онда сөйлемдердің арасына үтір қоймаймыз:

would / would not сөздері + if + past simple
арқылы жасалған сөйлем шағындағы сөйлем

I'd run away if bear attacked me.
Егер маған аю шабылдаған болса мен қашып кетер едім.

I would live in the village if I didn't have children.
Егер менде балаларым болмаған болса мен ауылда тұрар едім.

Would you take the manager's job if they offered it to you?
Егер олар саған оны ұсынған болса сен менеджердің жұмысын алар ме едің?

Pre-intermediate level

Lesson 8

Second conditional Second conditional шартты сөйлемі

Және де past simple шағындағы сөйлемде to be етістігінің өткен шағын қолдансақ та болады, бірақ бір ескертетіні, бұл жағдайда біз барлық бастауыштарға біріңғай were деген to be етістігінің өткен шақ формасын қолданымыз:

If + past simple + would / would not сөздері
шағындағы сөйлем арқылы жасалған сөйлем

If I were you, I would leave him.
Мен сен болғанда, одан кетіп қалатын едім.

If he were Beksultan, he would help me.
Егер ол Бексұлтан болғанда, ол маған көмектесер еді.

If they were Chinese, they would be very noisy.
Егер олар қытайлар болғанда, олар өте шулы болар еді.

Pre-intermediate level

Lesson 8

May / might
May / might сөздері

Ағылшын тілінде may / might сөздері арқылы болшақта мүмкін болатын іс-әрекеттерді айтамыз, олар әр түрлі бастауыштармен бірге қолданылғанда формаларын өзгертпейді, және де дұрыс және бұрыс сөйлемдерде екеуі бірдей қолданыла береді, яғни айырмашылықтары жоқ:

Бастауыш + may / might + етістік

We may have a picnic tomorrow.
Біз ертең бір пикник жасайтын шығармыз.

Have a picnic – пикник жасау

We might have a picnic tomorrow.
Біз ертең бір пикник жасайтын шығармыз.

I may go to that party.
Мен ол вечерге баратын шығармын.

I might go to that party.
Мен ол вечерге баратын шығармын.

Pre-intermediate level

Lesson 8

May / might
May / might сөздері

Бастауыш + may not / might not + етістік

We may not go to that party.
Біз ол вечерге бармауымыз мүмкін.

We might not go to that party.
Біз ол вечерге бармауымыз мүмкін.

I may not play basketball with you.
Мен сендермен баскетбол ойнамауым мүмкін.

I might not play basketball with you.
Мен сендермен баскетбол ойнамауым мүмкін.

Және де бұл сөйлемдерде біз might not және may not сөздерін қысқартып қолдана алмаймыз.

Pre-intermediate level

Lesson 8

May / might
May / might сөздері

Және де сұраулы сөйлемдерде көбінесе біз may сөзін қолданамыз, және ол кезде ол көбінесе рұқсат сұрау мақсатында айтылады:

?

May + бастауыш + етістік

May I use your phone? – Мен сенің телефоныңды қолдансам болады ма?

May we go home? - Біз үйге қайтсақ болады ма?

Pre-intermediate level

Lesson 8

Animals

Жануарлар

Confusing verbs

Оңай шатастырылатын етістіктер

Nouns that formed from verbs

Етістіктерден жасалған зат есімдер

First conditional

First conditional шартты сөйлемін

Second conditional

Second conditional шартты сөйлемі

May / might

May / might сөздері

Pre-intermediate level

Lesson 8

6A

a сөйлемдерді сәйкестендір

If you leave now	C	A if you don't start now.
1 It will be cheaper		B will you give it back to me?
2 If I don't see you later,		C you'll catch the 8.00 train.
3 You'll learn more		D if you go by bus.
4 If you get the job,		E I'll see you on Friday.
5 You won't have time		F if you come to every class.
6 If I lend you this book,		G will you earn more money?

Етістіктің сәйкес формасымен толтыр

b

- If you tell me your secret, I won't tell anybody. (tell, not tell)
- 1 If we _____ walking, the bus _____. (start, come)
- 2 He _____ angry if you _____ him. (be, not tell)
- 3 If I _____ it down, I _____ it. (not write, not remember)
- 4 _____ you _____ me if you _____ any news? (call, get)
- 5 If you _____ her nicely, she _____ you. (ask, help)
- 6 You _____ if you _____. (not pass, not study)

6B

a сөйлемдерді сәйкестендір

You'd feel much better	C	A we could go shopping.
1 I'd enjoy the weekend more		B I'd get a new job.
2 If you stayed for another day,		C if you stopped smoking.
3 Would you wear it		D if I went to live in China?
4 If I were you,		E if I bought it for you?
5 I wouldn't work		F if I didn't need the money.
6 Would you come with me		G if I didn't have to work on Saturday.

Етістіктің сәйкес формасымен толтыр

b

- If I found a good job, I would move to the USA. (find, move)
- 1 We _____ the house if it _____ a garden. (buy, have)
- 2 If I _____ his number, I _____ him. (know, phone)
- 3 You _____ more if you _____ harder. (learn, work)
- 4 If you _____ for a week, you _____ see everything. (stay, can)
- 5 We _____ our son more often if he _____ nearer. (see, live)
- 6 I _____ to the doctor's if I _____ you. (go, be)

Pre-intermediate level

Lesson 8

6C

a *сөйлемдерді сәйкестендір*

Take your umbrella.	☒ D	A You might fall.
1 Let's buy a lottery ticket.	☐	B It might not be your size.
2 Phone the restaurant.	☐	C We might get lost.
3 Don't stand on the wall.	☐	D It might rain.
4 Let's take a map.	☐	E I might be late.
5 Try the shirt on.	☐	F You might cut yourself.
6 Don't wait for me.	☐	G It might be closed on Sundays.
7 Be careful with that knife.	☐	H We might win.

b

етістікті might сөзімен бірге қолданып сөйлемді толтыр

be cold   be ill   be in a meeting   go to the cinema
not have time   not like it   win

I'm not sure what to do tonight. I might go to the cinema.

- 1 Kate wasn't in class today. She _____
- 2 He isn't answering his phone. He _____
- 3 It's an unusual film. You _____
- 4 I don't know if I'll finish it. I _____
- 5 It's a difficult match but we _____
- 6 Take your coat. It _____

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get

Get сөзіне байланысты фразалар

Words about the phobia

Фобияға байланысты сөздер

Verbs about the important events in life

Өмірдегі маңызды жайттар жайлы етістіктер

Present perfect + for and since

Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Should / should not

Should / should not сөздері

Present perfect or past simple

Present perfect және past simple шақтарына талдау

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get Get сөзіне байланысты фразалар

get + сын есімдер

get angry – ашулану

get fit – арықтау

get divorced – ажырасу

get married – үйлену

get lost – адасып кету

divorce somebody – біреумен ажырасу
divorced – ажырасқан

marry somebody – біреумен үйлену
married – үйленген

lose – жоғалту, ұтылу
lost – жоғалған

He **got lost** in the forest. – Ол орманда жоғалып кетті

They will **get married** next week. – келесі аптада олар үйленеді.

She is **getting fit**. – Ол арықтап жатыр.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get

Get сөзіне байланысты фразалар

get + салыстырмалы шырайдағы сын есімдер

get older – ержету

get worse – одан әрмен жаман болып кету

get better – одан әрмен жақсы болып кету

His health is **getting better**. – Оның денсаулығы жақсы болып келеді.

I am **getting older**. – Мен ержетіп келемін.

---

get + зат есім (get сөзі кейде сатып алу, немесе табу деген мағынада қолданылады)

get a job – бір жұмыс табу

get a ticket – бір билет алу

get a newspaper – бір газет алу

get a flat – бір пәтер алу

I **got a job**. – Мен бір жұмыс таптым.

He **got a flat**. – Ол бір пәтер алды.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get Get сөзіне байланысты фразалар

get + көмекші сөздер (бұлар фразалық етістіктер)

get on well with somebody – біреумен жақсы араласу

get into something – бір нәрсеге кіру (көбінесе оқу орындарына байланыс)

get on – карьерасы жақсы даму

get up – ұйқыдан тұру

She can get on well with anybody. – Ол кез келген адаммен жақсы араласып кетеді.

We are getting on. – Біздің карьерамыз жақсы дамып келеді.

He got into the university. – Ол университетке қабылданды.

---

get + зат есім (get сөзі тағы да қабылдау деген мағынаны білдіреді)

get a letter – бір хат қабылдау

get a present – бір силық қабылдау

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get Get сөзіне байланысты фразалар

get to somewhere - бір жерге жету

get to work – жұмысқа жету, get to school – мектепке жету

Және оны кейбір сөздермен бірге қолданғанда to сөзін алып тастаймыз:
get home – үйге жету

Ал кейбір сөздермен қолданған кезде the сөзін қосып айтамыз:
get to the beach – жағажайға жету, get to the gym – качалкаға жету ,
get to the cinema – кинотеатрға жету,

Pre-intermediate level

Lesson 9

Words about the phobia
Фобияға байланысты сөздер

flying – ұшу (fly деген етістіктің тұйық етістік формасы)
height – биіктік
closed space – жабық кеңістік
snake – жылан
spider – өрмекші
wasp – ши ара
water – су

Ағылшын тілінде бір нәрседен қорқу дегенді төмендегі формула бойынша айтамыз:

Бастауыш + to be етістігі + afraid of + фобия

I am afraid of spiders. – Мен өрмекшілерден қорқамын.

He is afraid of flying. – Ол ұшудан қорқады.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Verbs about the important events in life

Өмірдегі маңызды жайттар жайлы етістіктер

to be етістігінің өткен шақ формасы + **born** – туылу

go to primary school – **бастауыш мектепке бару**

go to secondary school – **орта мектепке бару**

go to university – **университетке бару**

start to work – **жұмыс істеп бастау**

fall in love – **ғашық болу**

get married – **үйлену**

get a child – **бір балалы болу**

get divorced – **ажырасу**

retire – **пенсияға шығу**

die - **өлу**

Erlan **was born** in Kazakhstan.

Ерлан Қазақстанда туылған.

And he **went to primary school** when he was 7 years old.

Және ол 7 жасында бастауыш мектепке барды.

Then he **got married** when he was 25 years old.

Кейіннен ол 25 жасында үйленді.

Next year, he **got a child**. And he **retired** in 2012.

Келесі жылында, ол бір балалы болды. Және ол 2012 жылы пенсияға шықты.

Pre-intermediate level

Lesson 9

To be етістіктеріне қайталау

Еске сала кетейін, жалпы Ағылшын тіліндегі to be етістіктерін біз төмендегі жағдайларға байланысты қолданамыз:

- 1) Зат есімдермен бірге қолданып адамның немесе заттың кім немесе не екендігіне анықтама береміз.
- 2) Сын есімдермен бірге қолданып адамның немесе заттың сын сапасын сипаттаймыз.
- 3) Мекен жайлармен бірге қолданып, адамның немесе заттың тұрған орнына сипаттама береміз.
- 4) Адамның немесе заттың атын, ұлтын айтқанда және келген елін айтқанда қолданамыз.

Және де ол сөйлемдерде әр түрлі бастауыштарға байланысты әр түрлі формада қолданылады деп айтқан болатынбыз:

бастауыш I есімдігі болғанда – **am**,

бастауыш көпше формада немесе we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен болғанда – **are**,

бастауыш 3-ші жақ жекеше формада немесе he, she, it есімдіктерінен болғанда – **is**.

Pre-intermediate level

Lesson 9

To be етістіктеріне қайталау

He	is	James.	– Ол Джеймс (адамның аты)
I	am	teacher.	– Мен мұғаліммін. (кім екендігіне анықтама)
You	are	in room 13.	– Сен 13ші бөлмедесің. (тұрған орын)
She	is	from China.	– Ол Қытайдан келген. (келген ел)
We	are	Russian.	– Біз орыстармыз. (ұлт)
It	is	a school.	– Ол бір мектеп. (заттың не екендігіне анық.)
It	is	in room 12.	- Ол 12ші бөлмеде. (тұрған орын)
It	is	from Russia.	- Ол Россиядан келген. (келген ел)
They	are	happy.	– Олар көңілді. (сын есім)
My friends	are	good.	- Менің достарым жақсы. (сын есім)
My brother	is	Erlan.	- Менің ағам Ерлан. (адамның аты)

to be етістігінің жай осы шақта қолданылуы

Pre-intermediate level

Lesson 9

To be етістіктеріне қайталау

Және де to be етістіктерін өткен шақта қолданатын кезде, біз тек оларды сөйлемде өткен шақ формаларына алмастырамыз:

am және is – **was**
are – **were**

және де to be етістіктерін жай осы шақтан басқа жағдайларда қолданғанда, біз көбінесе адамның немесе заттың атын, келген елін және ұлтын айтпаймыз, өйткені олай айту мағына жағынан дұрыс естілмейді:

I **was** Russian. – Мен бұрын орыс болатынмын. **X**

I	was	teacher.
You	was	in room 13.
It	was	a school.
It	was	in room 12.
They	were	happy.
My friends	were	good.

- Мен мұғалім болғанмын. (кім екендігіне анықтама)
- Сен 13ші бөлмеде болғансың. (тұрған орын)
- Ол бір мектеп болаған. (заттың не екендігіне анық.)
- Ол 12ші бөлмеде болаған. (тұрған орын)
- Олар көңілді болған. (сын есім)
- Менің достарым жақсы болған. (сын есім)

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

be + зат есім – бір нәрсе болу деген мағынаны береді:

be teacher – мұғалім болу

be a good person – бір жақсы адам болу

be + сын есім – ол сол сын есімнің етістік формасын береді:

be happy – көңілді болу

be late – кешігу

be + мекен жай – бір жерде болу

be in Kazakhstan – Қазақстанда болу

be at home – үйде болу

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Және де негізі “ be ” сөзі to be етістігінің infinity формасы, оны біз өткен сабақта үйренген to көмекші сөзі арқылы басқа етістіктермен бірге қолданылатын етістіктермен бірге қолдана аламыз:

I **want to be** a teacher. – Мен бір мұғалім болғым келеді.
We **would like to be** in Astana. – Біз Астанада болғымыз келеді.
he **started to be** a quite boy. – Ол бір жуас бала болып бастады.

Және де оны will / will not, may / may not, might / might not, would / would not, can / cannot, have to / has to, must / must not және be going to фразаларынан кейін қолдануымызға болады:

I **will be** a good boy. – Мен бір жақсы бала боламын.
She **would be** a doctor. – Ол бір дәрігер болар еді.
It **is going to be** funny. – Ол қызық болайын деп тұр.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Және де to be етістігінің infinity формасын біз to көмекші сөзі арқылы тағы сын есімдердің артынан қолдануымызға болады:

It is **important to be quite** at night here. – Осындада түнде тыныш болу маңызды.
It is **not easy to be a teacher**. – Мұғалім болу оңай емес.

Және де оны біз to көмекші сөзі арқылы қолданып, бір іс-әрекетті істеудегі мақсатымызды айтқанда қолдана аламыз:

I **came to this school to be a teacher**. – Мен бұл мектепке мұғалім болу үшін келдім.
They **made a lot of exercises to be fit**. – Олар арық болу үшін көптеген жаттығулар жасады.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Және де to be етістінің ing формасы “ being ” болады, және оны тағы да тұйық етістік формасы деп те атаймыз:

Оны біз өткен сабақта үйренген Ағылшын тіліндегі 3 түрлі тұйық етістіктерін қолдану керек жағдайларда қолданамыз:

I **started being** a teacher. – Мен мұғалім болып бастадым.
(белгілі бір етістіктерден кейін)

Being a teacher is a good feeling. – Мұғалім болу күшті сезім.
(Сөйлемде етістік бастауыштың рөлін атқарғанда)

I am thinking **of being** a teacher. – Мен мұғалім болуды ойластырып жүрмін.
(көмекші сөздерден кейін)

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

To be етістігі: am, is, are

жай осы шақ

To be етістігін дәл осы шақта көбінесе қолданбаймыз

To be етістігі: was, were

өткен шақ

To be етістігі: be (infinity)

Өткен слайдта үйренген төрт жағдай

To be етістігі: being (тұйық етістік) Өткен слайдта үйренген үш түрлі жағдай

To be етістігі: ?

present perfect

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Ағылшын тіліндегі to be етістіктерін present perfect шағында қолданғанда, to be етістіктерінің “ **been** ” деген past participle формасын қолданамыз, және оның алдына have немесе has сөздерін қосамыз. Have сөзін бастауыш көпше формада немесе I, we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрғанда қолданамыз, ал бастауыш үшінші жақ жекеше формада болғанда немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда has формасында қолданамыз. Және де алдындағы слайдтарда айтылғандай, to be етістігін жай осы шақтан басқа жағдайларда қолданғанда адамның немесе заттың атын, келген елін және ұлтты айтпаймыз.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

I **have been** a teacher. – Мен мұғалім болып көргенмін.
(be + зат есім)

He **has been** married. – Ол үйленіп көрген.
(be + сын есім)

Ескерту: to be етістігін present perfect шағында мекен жайға байланысты айтқанда сәл бір өзгешелік болады:

I have been in Astana. – Мен Астанада болдым. (белгілі бір уақыттан бастап қазірге дейін Астанада болдым)

I have been to Astana. – Мен Астанада болғамын.

Бір жерде болып көргенінді айтқанда алдындағы үйренгендей have been to / has been to фразаларын қолданамыз.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

I **have not been** a teacher. – Мен мұғалім болып көрмегенмін.
(be + зат есім)

He **has not been** married. – Ол үйленіп көрмеген.
(be + сын есім)

I **have not been** in Astana. – Мен Астанада болмадым.
I **have not been** to Astana. – Мен Астанада болып көрмедім.
(be + мекенжайға)

Have you **been** a teacher? – Сен мұғалім болып көріп пе едің?

Has he **been** married. – Ол үйленіп көріп пе еді?

Have you **been** in Astana. – Сен Астанада болдың ба?

Have you **been** to Astana. – Сен Астанада болып көрдің бе?

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since

Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

Ағылшын тілінде етістіктің өз формасы, яғни ешқандай өзгеріске ұшырамаған формасын тағы да infinity формасы деп атаймыз:

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Жай осы шақ	Бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда 3ЖЖБАЕ формасын қолданамыз: plays. Мысалы: He plays basketball every day.	Бастауыш көпше формада болғанда немесе we, they, you, you(сендер) есімдіктерінен тұрғанда “are” деген формада қолданамыз. Мысалы: You are a teacher.
	Қалған бастауыштармен infinity формасында қолданамыз: play Мысалы: I play basketball every day. They play basketball every day.	Бастаушы “I” есімдігінен тұрғанда “am” формасын қолданамыз. Мысалы: I am a teacher.
		Бастауыш 3 жақ жекеше формада болғанда немесе he, she, it есімдіктерінен тұрғанда “is” деген формасын қолданамыз Мысалы: He is a teacher. My brother is a teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
 Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Өткен шақ	Өткен шақта етістіктердің өткен шақ формасын қолданамыз: played. Мысалы: I played basketball yesterday. They played basketball yesterday. He played basketball yesterday.	Бастауыш көпше формада болғанда немесе we, they, you, you (сендер) есімдіктерінен тұрғанада “ were ” формасында қолданамыз. Мысалы: They were teachers. We were teachers.
		Бастауыш 3-ші жақ жекеше формада болғанда немесе I, he, she, it есімдіктерінен тұрғанда “ was ” формасында қолданамыз. Мысалы: He was teacher. My brother was teacher. I was happy.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге
қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Дәл осы шақ	Дәл осы шақта етістіктердің тұйық етістік формасын қолданамыз: playing. Мысалы: I am playing basketball. They are playing basketball.	----- To be етістігін көбінесе дәл осы шақта қолданбаймыз, дәл осы шаққа байланысты айтылатын сөйлемдерді көбінесе жай осы шақ арқылы айта береміз Мысалы: I am a teacher. He is a teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
“to” көмекші сөзі арқылы басқа етістіктермен бірге қолданылатын етісіктерден кейін	Бұл жағдайда етістіктердің infinity формасын қолданамыз: play. Мысалы: I want to play basketball. They learned to play basketball. He decided to play basketball.	Бұл жағдайда to be етістігінің infinity формасы қолданамыз: be. I want to be a teacher. They promised to be in Almaty. He didn't want to be late.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
 Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Will / will not, May / may not Might / might not Can / cannot Have to / has to Must / must not Be going to фразасынан кейін	Бұл жағдайда етістіктердің infinity формасын қолданамыз: play. Мысалы: I will play basketball. They can play basketball. We are going to play basketball.	Бұл жағдайда to be етістіктерің infinity формасын қолданама береміз: be. Мысалы: I will be a teacher. They are going to be in Astana. He must not be late.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге
қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Сын есімдерден кейін “to” көмекші сөзі арқылы жалғанып етістіктер қолданылғанда	Бұл жағдайда етістіктердің infinity формасын қолданамыз: play. Мысалы: It is really funny to play basketball.	Бұл жағдайда to be етістіктерің infinity формасын қолданама береміз: be. Мысалы: It is not easy to be a teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Бір іс-әрекетті істеудегі мақсатты айтқанда “to” көмекші сөзі арқылы жалғанып етістіктер қолданылғанда	Бұл жағдайда етістіктердің infinity формасын қолданамыз: play. Мысалы: He bought a couple of shoes to play basketball.	Бұл жағдайда to be етістіктерің infinity формасын қолданама береміз: be. Мысалы: I learned English to be an English teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Ағылшын тіліндегі тұйық етістігін қолдану керек 3 түрлі жағдайда(белгілі бір етістіктерден кейін, сөйлемде бастауыштың рөлін атқарғанда, көмекші сөздерден кейін)	Бұл жағдайда етістіктердің тұйық етістік формасын қолдана береміз: playing. Мысалы: I started playing basketball. Playing basketball is funny. I am thinking of playing basketball.	Бұл жағдайда to be етістігінің тұйық етістік формасын қолдана береміз: being. Мысалы: I started being a teacher. Being a teacher is funny. I am thinking of being a teacher.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

	Жай етістік	To be етістігі
	infinity: play	infinity: be
Present perfect шағында	Present perfect шағында етістіктердің past participle формасын қолданамыз: played. Мысалы: I have played basketball. They have played basketball.	Present perfect шағында to be етістіктерінің past participle формасын қолданамыз: been. Мысалы: I have been a teacher. They have been in Almaty. He has been married.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect or past simple

Present perfect және past simple шақтарына талдау

Енді present perfect шағын қолданудың тағы бір жағдайын үйренетін боламыз: Present perfect шағы арқылы жалпы өткендегі іс-әрекетті айтамыз, ол іс-әрекет қазір жалғасып жатуы мүмін, немесе толықтай аяқталуы мүмкін. Ал past simple шағы арқылы өткенде бастау алып, және қазір уже толықтай аяқталған іс-әрекетті айтамыз.

He has made 20 films. – Ол 20 фильм түсірді.

Бұл жерде ол адам әлі де фильм түсіруін жалғастырып жатуы мүмкін.

He made 20 films. – Ол 20 фильм түсірді.

Бұл жерде ол адам уже фильм түсірумен айналыспайды.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since

Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

Ағылшын тілінде төмендегі формула арқылы өткен шақта бастау алып, және қазірге дейін жалғасып жатқан бір іс-әрекетті қанша уақыт бойы жасағанды сұрай аламыз:

How long + have / has + бастауыш + етістіктің past participle формасы

How long have you worked there?

Сен ана жерде жұмыс жасап жатқаныңа қанша уақыт болды?

How long has he been a teacher?

Ол Мұғалім болғанына қанша уақыт болды?

How long have they been in USA?

Олар АҚШ-та болғанына қанша уақыт болды?

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since

Present perfect шағын for және since сөздерімен бірге қолдану

Ал төмендегі формулалармен өткен шақта бастау алып, және қазір уже аяқталған іс-әрекетті қанша уақыт бойы жасағанды сұрай аламыз:

1) How long + **was/were** + **бастауыш** + зат есім / сын есім / мекен-жай

How long **was** **he** a director?
Ол қанша уақыт режиссер болып еді?

How long **were** **they** in Japan?
Олар Жапонияда қанша уақыт болды?

2) How long + **did** + **бастауыш** + етістік

How long **did** **you** eat that burger?
Ана бургерді сен қанша уақыт жедің?

How long **did** **they** play basketball?
Олар баскетболды қанша уақыт ойнады?

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect + for and since
Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

present perfect шағындағы сөйлемдерімен for және since сөздерін сәйкестендіріп қолдануымызға болады:

for сөзі арқылы бұрында бастау алып, және қазірге дейін жалғасып келе жатқан іс-әрекетті қанша уақыт бойы жасағанымызды айта аламыз:

I have worked here **for** 2 years. – Мен осында жұмыс жасағаным 2 жыл болды.
He has learnt English **for** 5 months. – Ол Ағылшын тілін үйренгеніне 5 ай болды.
They have been married **for** 2 weeks. – Олар үйленгеніне 2 апта болды.

Since сөзі арқылы бұрында бастау алып, және қазірге дейін жалғасып келе жатқан іс-әрекетті қашаннан бастап істеп келе жатқанымызды айтамыз:

I have worked in this school **since** 2013. – Мен осы мектепте 2013-тен бері жұмыс жасап келем.
We have been at his house **since** last year. – Біз өткен жылдан бері оның үйінеміз.
She has made 20 movies **since** she was 20. – Ол жиырма жасынан қазірге дейін 20 кино түсірді.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Present perfect or past simple

Present perfect және past simple шақтарына талдау

Және де for сөзін біз тағыда past simple шағында қолданып, бұрында бастау алып және қазір аяқталған іс-әрекетті қанша уақыт бойы жасағанымызды айта аламыз:

I learned English **for** 2 years. – Мен Ағылшын тілін 2 жыл үйрендім.

Ескерту: бірақ біз since сөзін past simple шағымен бірге қолдана алмаймыз:

They built that house since 2020.

X

Pre-intermediate level

Lesson 9

Should / should not
Should / should not сөздері

Ағылшын тілінде should / should not сөз сөздері арқылы біруге ақыл айтуға болады. Яғни олар қазақ тіліндегі бір нәрсені істесең жөн болады немесе істемегенің дұрыс деген сияқты мағынаны білдіреді, және олар әр түрлі бастауыштармен бірге қолданылғанда формаларын өзгертпейді:

Бастауыш + should + етістік

I should go home. – Мен үйге қайтқаным жөн болады.

You should be quite here at night. – Түнде осында сен тыныш болғаның жөн болады.

They should go to school now. – Олар дәл қазір мектепке барғаны дұрыс.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Should / should not
Should / should not сөздері

Ағылшын тілінде should / should not сөз сөздері арқылы беруге ақыл айтуға болады. Яғни олар қазақ тіліндегі бір нәрсені істесең жөн болады немесе істемегенің дұрыс деген сияқты мағынаны білдіреді, және олар әр түрлі бастауыштармен бірге қолданғанда формаларын өзгертпейді:

Бастауыш + should not + етістік

I   should not   go home. – Мен үйге қайтпағаным жөн.

You   should not   be quite here at night. – Түнде осында сен тыныш болмағаның жөн.

They   should not   go to school now. – Олар дәл қазір мектепке бармағаны дұрыс.

Және де сөйлемдерде біз should not сөздерін қысқартып shouldn't деп айтуымызға болады, мысалы:

They should not go to school now. – They shouldn't go to school now.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Should / should not
Should / should not сөздері

Ағылшын тілінде should / should not сөз сөздері арқылы беруге ақыл айтуға болады. Яғни олар қазақ тіліндегі бір нәрсені істесең жөн болады немесе істемегенің дұрыс деген сияқты мағынаны білдіреді, және олар әр түрлі бастауыштармен бірге қолданғанда формаларын өзгертпейді:

?

Should + бастауыш + етістік

Should you go home? – Саған үйге қайту керек пе?

Should I be quite here at night? – Түнде осында тыныш болғаным дұрыс па?

Should they go to school now? – Олар дәл қазір мектепке барғандары дұрыс па?

Және де should / should not сөздеріне байланысты жасалған сұраулы сөйлемдерге көбінесе қысқаша жауап бермейді.

Pre-intermediate level

Lesson 9

Should / should not
Should / should not сөздері

Және де should / should not сөздеріне байланысты жасалатын сөйлемдерде, should сөзінің орнына ought to, ал should not сөзінің орнына ought not to сөздерін қолдануымызға болады:

You **should** be quite here at night. = You **ought to** be quite here at night.

You **should not** be quite here at night. = You **ought not to** be quite here at night.

Және де бұрыс сөйлемде, ought not сөзін қысқартып, oughtn't деп айтуымызға болады, мысалы:

You ought not to be quite here at night. = You oughtn't to be quite here at night.

Should I be quite here at night? = **Ought** I **to** be quite here at night?

Pre-intermediate level

Lesson 9

Phrases with get

Get сөзіне байланысты фразалар

Words about the phobia

Фобияға байланысты сөздер

Verbs about the important events in life

Өмірдегі маңызды жайттар жайлы етістіктер

Present perfect + for and since

Present perfect шағын for және since сөздерімен
бірге қолдану

Should / should not

Should / should not сөздері

Present perfect or past simple

Present perfect және past simple шақтарына талдау

Pre-intermediate level

Lesson 9

6D *should* немесе *shouldn't* сөздерімен сөйлемді толтыр

a

- You should stop smoking.
 1 You _____ eat red meat.
 2 You _____ work 12 hours a day.
 3 You _____ lose a bit of weight.
 4 You _____ eat more fruit.
 5 You _____ drink a lot of coffee.
 6 You _____ put salt on your food.
 7 You _____ start doing some exercise.

b *emістікті should* немесе *shouldn't* сөздерімен біріктіріп сөйлемді толтыр

drive go leave relax study walk wear

We should leave early. There might be a lot of traffic later.

- 1 You _____ a jacket. It's quite cold today.
 2 I _____ tonight. I have an exam tomorrow.
 3 You _____ alone in that part of the city. Get a taxi.
 4 She _____ more. She's very stressed.
 5 People _____ so fast when it's raining.
 6 You _____ to bed early tonight. You look really tired.

Study Link MultiROM www.oup.com/elt/englishfile/pre-intermediate

137

7A *How long* деген сұрақтық сөз арқылы *present perfect* формасындағы сұраулы сөйлем жаса

a

- you / be married How long have you been married?
 1 he / have his car _____?
 2 your parents / lived in this house _____?
 3 you / be a teacher _____?
 4 she / know her boyfriend _____?
 5 Poland / be in the EU _____?
 6 you / have your dog _____?
 7 Tim / be frightened of water _____?

b *for/since* сөздерін *present perfect* формасындағы сөйлемге қосып, сол жақтағы сұрақтарға жауап бер

I've been married since 1986.

- 1 He _____ three years.
 2 They _____ a long time.
 3 I _____ 1990.
 4 She _____ May.
 5 It _____ 2004.
 6 We _____ about two years.
 7 He _____ he was a child.

Pre-intermediate level

Lesson 9

7B сөйлем грамматикалық тұрғыдан қате ме әлде дұрыс па? Қате болса дұрыстап жаз

a

She is married since 1990. ✗ *She's been married since 1990.*

- 1 He has left school last year. ☐
- 2 I lived in Brighton for two years, but then I moved to London. ☐
- 3 She lives in Hollywood since 2004. ☐
- 4 My sister has had her baby yesterday! ☐
- 5 I work in a bank. I work there for twenty years. ☐
- 6 The city has changed a lot since I was a child. ☐
- 7 They're divorced now. They have been married for a year. ☐

b

сөйлемдерді present perfect немесе past simple формасымен толтыр

- 1 A Where does Joanna live now?
B In Washington.
A How long _____ there? (she / live)
B For six months. She _____ there in February. (move)
- 2 A When _____? (Picasso / die)
B In 1977, in Paris I think.
A How long _____ in France? (he / live).
B For a long time. He _____ Spain when he was 25. (leave)
- 3 A My sister and her husband get on very well.
B How long _____ married? (they / be)

Pre-intermediate level

Lesson 10

School subjects
Мектептегі пәндер

New verbs
Жаңа етістіктер

Adjectives ending with - ed and – ing
-ed және –ing жалғаулары арқылы жасалатын
сын есімдер

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Passive voice
Ырықсыз етіс

Something, anything, nothing etc.
Something, anything, nothing т.б. сөздер

Pre-intermediate level

Lesson 10

School subjects
Мектептегі пәндер

physical education (PE) – дене шынықтыру (ДШ)

geography – география

technology – технология

math – математика

history – тарих

foreign language – шет тілі

literature – әдебиет

physics – физика

chemistry – химия

biology - биология

Pre-intermediate level

Lesson 10

New verbs Жаңа етістіктер

Something **is based on** something – бір нәрсе тағы бір нәрсенің негізінде қаланады
Good English **is based on** the hard work.
Жақсы Ағылшын тілі еңбекқорлықтың негізінде қаланады.

Lasting relationship **is based on** the trust between two people.
Ұзаққа созылатын қарым-қатынас ол екі адамның арасындағы сенімнің негізінде қаланады.

create – жарату
Allah **created** this world. – Бұл әлемді Алла жаратты.

design – жобалау
Steve Jobs **designed** the iPhone. – Айфонды Стив Джобс жобалаған.

discover – ашу, табу
Christopher Columbus **discovered** the America. – Американы Христафор Колумб ашты.

invent – тапқырлау.
Who **invented** the mobile phone? – ұялы телефонды кім тапқырлады екен?

Pre-intermediate level

Lesson 10

New verbs Жаңа етістіктер

name – атау (етістік) / ат (зат есім)

They **named** this new technology - “iPhone”. – Олар бұл жаңа технологияны - “айфон” деп атады.

use – қолдану

My father is learning to **use** the computer. – Менің әкем компьютерді қолдануды үйреніп жүр.

write – жазу

That journalist **wrote** about the newly created technology. – Она журналист жаңадан шыққан технология жайлы жазды.

Ағылшын тілінде етістіктердің past participle формалары тағыда сын есімнің рөлін атқара алады:

finish – аяқтау

finished work – аяқталған жұмыс

wear – кию

worn clothes – киілген киімдер

Pre-intermediate level

Lesson 10

Adjectives ending with - ed және – ing
-ed және –ing жалғаулары арқылы жасалатын
сын есімдер

Ағылшын тілінде етістіктің артына – ed және – ing жалғауларын қосу арқылы сол етістіктен сын есімдер жасауымызға болады:

bore – іш пыстыру

boring – іш пыстырарлық

bored – іші пысқан

It is a **boring** film. – Ол іш пыстырарлық фильм екен.

I am **bored**. – Менің ішім пысты.

Somebody **is bored by something** – біреу бір нәрседен іші пысқан

We **are bored by this book**. – Біз мына кітаптан ішіміз пысты.

interest – қызықтыру

interesting – қызықты

interested – қызыққан

That was an **interesting** story. – Анау бір қызық ертегі болды.

He is **interested** in learning English. – Ол Ағылшын тілін үйренуге қызығады.

Somebody is interested in something – біреу бір нәрсеге қызығады

depress – көңілін түсіру

depressing – көңіл түсірерлік

depressed – көңілі түскен

That city is **depressing** for me. – Ол қала мен үшін көңіл түсірерлік.

She broke up with her boyfriend, so she is **depressed**. – Ол жігітімен айырылысып кетті, сондықтан оның көңілі түскен.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Adjectives ending with - ed және – ing
-ed және –ing жалғаулары арқылы жасалатын
сын есімдер

Ағылшын тілінде етістіктердің артына – ed және – ing жалғауларын қосу арқылы сол етістіктен сын есімдер жасауымызға болады:

relax - демалу

relaxing – демалдыратын

relaxed – босаңсыған

This music is really relaxing. – Мына музыка шынымен демалдыратын екен.

He is relaxed at home. – Үйде ол болсаңсып қалады.

excite - тебіренту

exciting – тебіренерлік

excited – тебіренген

That trip was really exciting. – Ана сапар шынымен тебіренерлік болды.

Now he is excited. – Дәл қазір ол тебіреніп тұр.

Ескерту: жоғарыдағы үйренген сөздер барлығы етістіктерге ұқсағанымен, олардың барлығы сын есімдер. Шатастырып алмаңыздар.

етістік + together – бір нәрсені бірге істеу

play together – бірге ойнау

make somebody + етістік / сын есім

make her smile – оны күлдіру

make him excited – оны тебірету

Pre-intermediate level

Lesson 10

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Ағылшын тілінде used to сөзі арқылы бұрынғы кезде жиі істейтін немесе біраз уақытқа дейін істеген, кейін қойып кеткен іс-әрекетті айтамыз, ал didn't used to сөздері оның бұрыс сөйлемінде қолданылады. Олар сөйлемдегі бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді:

Бастауыш + used to + етістік

I used to play basketball. – Мен бұрында жиі баскетбол ойнайтынмын.

He used to wear glasses. – Ол бұрында очки тағатын.

They used to live together. – Олар бұрында бірге тұратын еді.

We used to go to the cinema every week. – Біз бұрында апта сайын киноға баратынбыз.

Ескерту: used to / didn't used to сөздерін тек өткен шаққа байланысты нәрсенге қолдана аламыз, ал қазіргі кездегі әдеттерді айтқымыз келетін болса “ usually ” деген жиілік үстеуін қолданамыз: We usually go to cinema every week. – Біз әдетте апта сайын киноға барып тұрамыз.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Ағылшын тілінде used to сөзі арқылы бұрынғы кезде жиі істейтін немесе біраз уақытқа дейін істеген, кейін қойып кеткен іс-әрекетті айтамыз, ал didn't used to сөздері оның бұрыс сөйлемінде қолданылады. Олар сөйлемдегі бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді:

Бастауыш + didn't used to + етістік

I didn't used to play basketball. – Мен бұрында баскетбол жиі ойнамайтынмын.

He didn't used to wear glasses. – Ол бұрында очки тақпайтын.

They didn't used to live together. – Олар бұрында бірге тұрмайтын.

We didn't used to go to the cinema every week. – Біз бұрында апта сайын киноға бармайтынбыз.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Used to / didn't used to Used to / didn't used to сөздері

Ағылшын тілінде used to сөзі арқылы бұрынғы кезде жиі істейтін немесе біраз уақытқа дейін істеген, кейін қойып кеткен іс-әрекетті айтамыз, ал didn't used to сөздері оның бұрыс сөйлемінде қолданылады. Олар сөйлемдегі бастауыштарға байланысты формаларын өзгертпейді:

?

Did + бастауыш + used to + етістік

Did you used to play basketball. – Сен бұрында жиі басткетбол ойнайтын бе едің?

Did he used to wear glasses. – Ол бұрында очки тағатын бе еді?

Did they used to live together. – Олар бұрында бірге тұратын бе еді?

Did you used to go to the cinema every week. – Сендер бұрында апта сайын киноға баратын бе едіңдер?

Және бұл сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережесі past simple шағының сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережелерімен бердей, мысал:

Did they used to live together? Yes, they did / No, they did not. No, they didn't.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Used to / didn't used to сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + did + бастауыш + used to + етістік

What clothes did you used to wear?
Бұрын сен қандай киім киетін едің?

Where did you used to meet.
Бұрын қай жерде жиі кездесетін едіңдер?

Used to / didn't used to сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + didn't + бастауыш + used to + етістік

What food didn't they used to eat?
Олар бұрын қандай тамақ жемейтін еді?

When didn't he used to be at home?
Ол бұрын қай кезде үйде болмайтын еді?

Pre-intermediate level

Lesson 10

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Used to / didn't used to сөздеріне байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **used to** + **етістік**

Who **used to** **smoke** at the balcony?
Кім балконда темекі шеге беретін еді?

What **used to** **make him happy**?
Не нәрсе оны бұрынды қуантатын еді?

Used to / didn't used to сөздеріне байланысты сұрақтық сөздерге арқылы жасалатын бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **didn't** + **used to** + **етістік**

Who **didn't** **used to** **eat meat**?
Кім бұрында ет жемейтін еді?

Pre-intermediate level

Lesson 10

Passive voice Ырықсыз етіс

Жалпы Ағылшын тілінде 2 түрлі етіс бар. Біріншісі ырықты етіс, ол кезде іс-әрекеттің орындаушы белгілі болады, мысал:

He played the piano. – Ол пианино ойнады.

Our friends brought gifts to us. – Біздің достарымыз бізге сыйлықтар әкеліп берді.

Ал екіншісі ырықсыз етіс, ол кезде іс-әрекеттің атқарушысы арнайы айтылмай, қимыл өздігінен істелетіндігі көрінеді. Ол өз ішінде тағы present passive voice және past passive voice деп екіге бөлінеді. Present passive voice жай осышаққа байланысты айтылатын ырықсыз етіс, ал past passive voice өткен шаққа байланысты айтылатын ырықсыз етіс.

Present passive voice

Бастауыш + **to be етістігі** + **етістіктің past participle формасы**

These offices **are** **cleaned** every morning. – Мына офистер күнде таңертең тазаланады.
Bread **is** **made of flour**. – Нан ұннан жасалады.

made of something / made with something – **бір нәрседен жасалу**

Pre-intermediate level

Lesson 10

Passive voice
Ырықсыз етіс

Present passive voice

Бастауыш + to be етістігі + not + етістіктің past participle формасы

It	isn't	made with pasta. – Ол макаронмен жасалмаған.
Stores	are not	closed on Monday. – Дүйсенбі күнде магазиндер жабылмайды.

?

To be етістігі + бастауыш + етістіктің past participle формасы

Is	bread	made with flour? – Нан ұннан жасалады ма?
Are	stores	closed on Monday? – Магазиндер дүйсенбі күні жабылады ма?

Және де бұл сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережесі to be етістігінің сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесімен бірдей.

Is bread made with flour?	Yes, it is / No, it is not.	No, it isn't.
---------------------------	-----------------------------	---------------

Pre-intermediate level

Lesson 10

Passive voice
Ырықсыз етіс

Past passive voice

Бастауыш + to be етістігінің өткен шақ формасы + етістіктің past participle формасы

The pyramid was built by Egyptians. – Пирамида Египтіктермен салынды.
My cats were stolen. – Менің мысықтарым ұрланды.

Бастауыш + to be етістігі + not + етістіктің past participle формасы

The pyramid wasn't built by Egyptians. – Прамида Египеттіктермен салынған жоқ.
My cats weren't stolen. – Менің мысықтарым ұрланған жоқ.

Және by сөзін сөйлемнің соңында қолдану арқылы іс-әрекеттің иесін айта аламыз:

The pyramid was built. – Пирамида салынды.
The pyramid was built by Egyptians. - Пирамида Египтіктермен салынған.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Passive voice
Ырықсыз етіс

Past passive voice

?

To be етістігі +
өткен шақ формасы

бастауыш + етістіктің past participle формасы

Was
Were

pyramid
your cats

built by Egyptians? – Пирамида Египтіктермен салынды ба?
stolen? – Сенің мысқтарың ұрланды ма?

Және де бұл сұраулы сөйлемдерге жауап берудің ережесі to be етістігінің өткен шағының сұраулы сөйлемдеріне жауап берудің ережесімен бірдей.

Were your cats stolen?

Yes, they were / No, they were not. No, they weren't.

Pre-intermediate level

Lesson 10

Passive voice
Ырықсыз етіс

Ырықсыз етіске байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз +	to be етістігі / to be етістінің өткен шақ формасы	бастауыш +	етістіктің past participle формасы
Why Оқушылар неге үйде оқытылды?	were	the students	taught at home?
When Ана шам қашан жағылған?	was	that light	turned on?
Why Нан неге ұннан жасалады?	is	bread	made of flour?

Pre-intermediate level

Lesson 10

Something, anything, nothing etc.
Something, anything, nothing т.б. сөздер

Ағылшын тілінде **something** сөзі бір нәрсе деген, **somebody** және **someone** сөздері біреу деген, ал **somewhere** сөзі бір жер деген мағынаны білдіреді, және оларды бір тек дұрыс сөйлемдерде қолданамыз, мысалы:

Somebody is in bathroom / There is **somebody** in bathroom. – Душта біреу бар.
I need **something** to let me get out of here. – Маған бұл жерден мені шығаратын бір нәрсе керек.

Get out of **somewhere** – бір жерден шығу

Және де оларды сұралуы немесе бұрыс сөйлемдерде қоладанған кезде **somebody** / **someone**, **something**, **somewhere** сөздерін сәйкесінше **anybody** / **anyone**, **anything**, **anywhere** сөздеріне алмастырамыз, мысалы:

Is **anybody** in bathroom / Is there **anybody** in bathroom? – Душта біреу бар ма?

Do you need **something**? – Саған бірдеме керек пе?

Is there **somewhere** that I can have a rest near here? – Жақын маңда мен демалып алатын бір жер бар ма?

Pre-intermediate level

Lesson 10

Something, anything, nothing etc.
Something, anything, nothing т.б. сөздер

Және де оларды сұралуы немесе бұрыс сөйлемдерде қоладанған кезде somebody / someone, something, somewhere сөздерін сәйкесінше **anybody / anyone, anything, anywhere** сөздеріне алмастырамыз, мысалы:

There isn't **anybody** in bathroom. – Душта ешкім жоқ.

I don't need **anything**. – Маған еш нәрсе керек емес.

There isn't **anywhere** that you can have a rest near here. – Жақын маңда сен демалып алатын ешқандай жер жоқ.

Және де жоғарыда айтылған сөйлемдерді **nobody / no one** (ешкім), **nothing** (ештеме), **nowhere** (ешқайда / еш жер) сөздерін қолданып дұрыс сөйлемдер арқылы айтуымызға болады:

Nobody is in bathroom / There is **nobody** in bathroom. – Душта ешкім жоқ.

I need **nothing**. – Маған еш нәрсе керек емес.

There is **nowhere** that you can have a rest near here. – Жақын маңда сен демалып алатын ешқандай жер жоқ.

Қысқаша: Nobody!

Қысқаша: Nothing!

Қысқаша: Nowhere!

Pre-intermediate level

Lesson 10

Something, anything, nothing etc.
Something, anything, nothing т.б. сөздер

Және де **anybody / anyone, anything, anywhere** сөздері тағы да сәйкесінше кез келген адам, кез келген зат және кез келген жер деген мағыналарды білдіреді. Жалпы **any** сөзі Ағылшын тілінде кез келген деген мағынаны білдіреді.

Anybody can learn English. – Ағылышын тілін кез келген адам үйрене алады.

Give me **anything** that can stop the blood! – Маған қан тоқтататын кез келген зат бер!

Pre-intermediate level

Lesson 10

School subjects
Мектептегі пәндер

New verbs
Жаңа етістіктер

Adjectives ending with - ed және – ing
-ed және –ing жалғаулары арқылы жасалатын
сын есімдер

Used to / didn't used to
Used to / didn't used to сөздері

Passive voice
Ырықсыз етіс

Something, anything, nothing etc.
Something, anything, nothing т.б. сөздер

Pre-intermediate level

Lesson 10

7C

a

used to сөзімен суреттегі адамдағы өзгерісті сипатта

THEN

He didn't use to be slim.

- 1 _____ short hair.
- 2 _____ quite fat.
- 3 _____ glasses.
- 4 _____ a uniform.
- 5 _____ wine.

NOW

used to сөзімен дұрыс, бұрыс немесе сұраулы сөйлемдер жаса

you / have long hair ☐

Did you use to have long hair?

1 where / you / go to school ☐

2 I / like vegetables when I was a child ☐

3 my sister / hate maths at school ☐

4 what / you / do in the summer ☐

5 they / live near here ☐

6 this building / be a cinema ☐

7 your brother / study here ☐

7D

a

өткен шақ немесе жай осы шақтағы ерықсыз етістіктермен сөйлемді толтыр

The Eiffel Tower was built in 1889. (build)

- 1 All the singer's clothes _____ specially for her. (make)
- 2 The grass _____ every month. (cut)
- 3 Australia _____ by Captain Cook in 1770. (discover)
- 4 This morning I _____ up by the neighbour's dog. (wake)
- 5 Cricket _____ in the summer in the UK. (play)
- 6 These songs _____ last year. (record)
- 7 Most children _____ in state schools. (educate)

b

сөйлемді ырықсыз етістік формасымен жаз

Shakespeare wrote Hamlet in 1603.

Hamlet was written by Shakespeare in 1603.

- 1 Last night the police stopped us.
Last night we _____.
- 2 American teenagers eat a lot of fast food.
A lot of fast food _____.
- 3 Toulouse Lautrec painted *At the Moulin Rouge*.
At the Moulin Rouge _____.
- 4 The marketing manager organizes weekly meetings.
Weekly meetings _____.
- 5 The Italians make Fiat cars.
_____.

Pre-intermediate level

Lesson 10

8A *something, somebody, somewhere* т.б. *сөздерімен сөйлемді толтыр*

a

- Did you meet anybody last night?
- 1 Are you doing _____ tonight?
  - 2 _____ phoned when you were out. He said he'd call back later.
  - 3 I've seen your car keys _____ but I can't remember where.
  - 4 Did _____ come while I was out?
  - 5 Did you go _____ exciting last night?
  - 6 I've bought you _____ for your birthday.
  - 7 I knocked at the door but _____ answered.
  - 8 We went shopping but we didn't buy _____.

nobody, nowhere, nothing *сөздерімен сөйлемді* *толтыр*

b

- 1 What did you do last night? _____
- 2 Where did you go yesterday? _____
- 3 Who did you see? _____

c Answer the questions in b with a full sentence.

- 1 I didn't do _____
- 2 _____
- 3 _____

Pre-intermediate level

Lesson 11

Phrasal verbs

Фразалық етістіктер

Quantifiers

Мөлшерді білдіретін сөздер

Word order of phrasal verbs

Фразалық етістіктердегі сөздердің реті

So, neither + auxiliaries

So, neither + көмекші етістіктер

Pre-intermediate level

Lesson 11

Word order of phrasal verbs Фразалық етістіктердегі сөздердің реті

Ағылышын тіліндегі фразалық етістіктер бірнеше типке бөлінеді:

1) Объектіге байланысты айтылатын фразалық етістіктер:

turn on the TV – телевизорды қосу

take off the clothes – кімдерді шешу

Бұл жерде объектілер the TV және the clothes сөздері

Және бұл фразалық етістіктер өзара екі топқа бөлінеді:

1) объектіні фразалық етістіктің ортасына қосып айтуға болатындар

turn the TV on – телевизорды қосу

take the clothes off – киімдерді шешу

give smoking up – темекі шегуді қою

Ескерту: объект есімдіктерден тұратын кезде, біз оларды фразалық етістіктердің ортасына қосып айта алмаймыз:

turn it off – оны өшір

turn off it – оны өшір

Pre-intermediate level

Lesson 11

Word order of phrasal verbs Фразалық етістіктердегі сөздердің реті

Ағылышын тіліндегі фразалық етістіктер бірнеше типке бөлінеді:

1) Объектіге байланысты айтылатын фразалық етістіктер:

turn on the TV – телевизорды қосу

take off the clothes – кімдерді шешу

Бұл жерде объектілер the TV және the clothes сөздері

Және бұл фразалық етістіктер өзара екі топқа бөлінеді:

2) ешқашанда объектілерді фразалық етістіктердің арасына қосып айтуға болмайтындар:

look after the child – балаға қарайласу

look for the keys – кілттерді іздеу

Ескерту:

look the child after **X**

look the keys for **X**

Pre-intermediate level

Lesson 11

Word order of phrasal verbs Фразалық етістіктердегі сөздердің реті

Ағылшын тіліндегі фразалық етістіктер бірнеше типке бөлінеді:

1) Объектілерге байланысты айтылатын фразалық етістіктер:

turn on the TV – телевизорды қосу
take off the clothes – кімдерді шешу

2) Объектілерге байланысты айтылмайтын фразалық етістіктер:

get up – ұйқыдан тұру
sit down – отыру
come back – қайтып келу
go back – қайтып бару

Pre-intermediate level

Lesson 11

Phrasal verbs Фразалық етістіктер

Қара: Объектілерге байланысты айтылмайтын фразалық етістіктер.

Жасыл: Объектіге байланысты айтылатын, және объектілерді фразалық етістіктердің арасына қосып айтуға болатын фразалық етістіктер.

Көк: Объектіге байланысты айтылатын, және объектілерді фразалық етістіктердің арасына қосып айтуға болмайтын фразалық етістіктер.

get up – ұйқыдан тұру

come back – қайтып оралу

go back – қайтып бару

hurry up – тездету

go away – кетіп қалу

go out – сыртқа шығу

come in – кіру

sit down – отыру

stand up – тұру

wake up – ояну

look after – қарайласу

look for – іздеу

look forward to – бір нәрсені асыға күту

turn off – өшіру

turn on - қосу

take off – шешу

put on - кию

try on – киіп көру

give back – қайтып беру

take back – қайтып алу

call back – қайтып звондау

pay back – қарыз қайтару

write down – жазып алу

Pre-intermediate level

Lesson 11

Quantifiers

Мөлшерді білдіретін сөздер

Ағылышын тілінде **too**, **too much** және **too many** сөздері арқылы мөлшерден артық заттарды айтады.

too сөзін сын есімдернің алдында қолданады:

I'm **too** tired. – Мен өте шаршадым.

That is **too** long. - Ол өте ұзын.

too much сөзін саналмайтын зат есімдердің алдынан қолданады:

I have to hurry up, I have **too much** work. – Мен тездетуім керек, мен де өте көп жұмыс бар.

too many сөзін саналатын зат есімдердің алдынан қолданады:

His eating habit is unhealthy, he eats **too many** cakes and sweets.

Оның тамақтану әдеті денсаулыққа зиян, ол өте көп торт және кәмпит жейді

Pre-intermediate level

Lesson 11

Quantifiers

Мөлшерді білдіретін сөздер

Ал Ағылшын тілінде **enough** сөзі арқылы жеткілікті заттарды айтады:

Оны сын есім ретінде қолдануымызға болады:

Do you eat **enough** vegetable? – Сен жеткілікті көк-өніс жейсің бе?

This money is **enough**. – Мына ақша жеткілікті.

Және де оны сын есімдердің артынан қолдануымызға болады:

This dress isn't big **enough**. – Мына көйлек жеткілікті үлкен емес.

Ағылшын тілінде **a little, very little, a few** және **very few** сөздері арқылы өте аз мөлшердегі заттарды айтады:

a little – аз (саналмайтын зат есімдермен бірге қолданылады)

very little – өте аз (саналмайтын зат есімдермен бірге қолданылады)

a few – аз (саналатын зат есімдермен бірге қолданылады)

very few – өте аз (саналатын зат есімдермен бірге қолданылады)

Pre-intermediate level

Lesson 11

Quantifiers

Мөлшерді білдіретін сөздер

Ағылшын тілінде **a little, very little, a few** және **very few** сөздері арқылы өте аз мөлшердегі заттарды айтады:

a little – аз (саналмайтын зат есімдермен бірге қолданылады)

very little – өте аз (саналмайтын зат есімдермен бірге қолданылады)

a few – аз (саналатын зат есімдермен бірге қолданылады)

very few – аз (саналатын зат есімдермен бірге қолданылады)

I eat **a little** meat. – Мен аздап ет жеймін.

I drink **very little** coffee. – Мен өте аз кофе ішемін.

Let's buy **a few** bananas. – Аздап банан алайық.

He has **very few** friends. – Олда өте аз дос бар.

Және де **a little, very little, a few** және **very few** сөздері арқылы қойылған мөлшерге байланысты сұрақтарға қысқаша түрде жауап беруге де болады:

- Do you want chips? – Чипсы қалайсың ба?

– Yes, but just **a few**. – Ия, бірақ тек аз ғана.

- Do you eat sugar? – Қант жейсіңба?

- Yes, **a little**. – Ия, аз ғана.

Pre-intermediate level

Lesson 11

So, neither + auxiliaries
So, neither + көмекші етістіктер

Ағылшын тілінде **so** және **neither** сөздерінің артынан көмекші етістіктерді қолдану арқылы біреумен өзіңнің ұқсастығынды айтуға болады:

Егер қарсы жақ жай осы шақпен сөйлесе, **so do I** деп айтамыз.

- I love football. – Мен футболды сүйемін.
- So do I. – Мен де.

Ал егер қарсы жақ өткен шақпен сөйлесе, **so did I** деп айтамыз.

- I went to university. – Мен университетке бардым.
- So did I. – Мен де.

- I have been to Spain. – Мен Испанияда болып көргем.
- So have I. – Мен де.

- I have finished my homework. – Мен өзімнің үй тапсырмамды бітірдім.
- So have I. – Мен де.

- I should learn English. – Мен Ағылшын тілін үйренуім керек.
- So should I. – Мен де.

Pre-intermediate level

Lesson 11

So, neither + auxiliaries
So, neither + көмекші етістіктер

- She can drive the car. – Ол Машина жүргізе алады.
- So can I. – Мен де
- We would like to eat cake. – Біз торт жегіміз келеді.
- So would I. – Мен де.
- I would live in my hometown. – Мен өзімнің туған жерімде тұрар едім.
- So would I. – Мен де.
- He will be a basketball player. – Ол баскетбол ойыншысы болады.
- So will I. – Мен де.
- They may/might help us. – Олар бізге көмектесуі мүмкін.
- So may/might I. – Мен де.
- My father have to do sport ever day. – Мен папам күнде спортпен айналысуы керек.
- So have I. – Мен де.
- Students must do homework. – Оқушылар үй тапсырмасын орындауға міндетті.
- So must I. – Мен де.

Pre-intermediate level

Lesson 11

So, neither + auxiliaries

So, neither + көмекші етістіктер

- He is going to cook dinner. – Ол кешкі ас дайындамақшы.

- So am I. – Мен де.

- He is cooking dinner. – Ол кешкі ас дайындап жатыр.

- So am I. – Мен де.

- I am a teacher. – Мен бір мұғаліммін.

- So am I. – Мен де.

- He was cooking dinner. – Ол кешкі тамақ істеп жатқан.

- So was I. – Мен де.

- They were teachers. – Олар мұғалімдер болған.

- So was I. – Мен де.

Енді осы айтылғандардың барлығының бұрыс сөйлемдеріне “ so ” сөзінің орнына “ neither ” сөзін қолданамыз:

- I don't love football. – Мен футболды сүймеймін.

- Neither do I. – Мен де.

- He isn't cooking dinner. – Ол кешкі ас дайындап жатқан жоқ.

- Neither am I. – Мен де.

Pre-intermediate level

Lesson 11

Phrasal verbs

Фразалық етістіктер

Quantifiers

Мөлшерді білдіретін сөздер

Word order of phrasal verbs

Фразалық етістіктердегі сөздердің реті

So, neither + auxiliaries

So, neither + көмекші етістіктер

Pre-intermediate level

Lesson 11

8B

a қате сөзді сызып таста

How **much** / **many** meat do you eat?

- 1 I drink **too** / **too much** coffee.
- 2 I eat **too much** / **too many** biscuits.
- 3 I don't drink **enough water** / **water enough**.
- 4 I can't go. I am **too** / **too much** busy.
- 5 You work **too much** / **too many**.
- 6 I only drink **a few** / **a little** coffee.
- 7 I don't have **enough time** / **time enough**.
- 8 He has **a few** / **a little** good friends.

b

***too, too much, too many, enough* сөздерімен
сөйлемді толтыр**

You eat too much red meat. It isn't good for you.

- 1 My father's not very fit. He doesn't do _____ exercise.
- 2 I can't walk to work. It's _____ far.
- 3 There are _____ cars on the roads today.
- 4 I don't sleep _____ – only five or six hours, but I really need eight.
- 5 I was _____ tired to go out last night.
- 6 There were _____ people at the party, so it was impossible to dance.

Pre-intermediate level

Lesson 11

8C

a

сөйлемді толтыр

after away back down (x2) for off on up

Turn off your mobile before you come into class. ✓

- 1 Turn _____ the radio. It's too loud.
- 2 What time do you usually get _____ in the morning?
- 3 John phoned when you were out. He'll call _____ later.
- 4 My brother is looking _____ a new job.
- 5 I think you should throw _____ those old jeans.
- 6 I always try _____ new clothes before I buy them.
- 7 I have to look _____ my little sister tonight.
- 8 You should write _____ new words in your book.

**it немесе them сөзін төмендегі
сөздермен бірге қолданып сөйлемді
толтыр**

away off (x2) on up (x3)

- 1 I can't hear the radio. Turn _____.
- 2 Your clothes are all over the floor. Pick _____.
- 3 Here's your coat. Put _____.
- 4 What does this word mean? Look _____.
- 5 Your shoes are wet. Take _____.
- 6 I don't need those papers. Throw _____.
- 7 Don't watch the TV now. Turn _____.

Pre-intermediate level

Lesson 11

8D *бос орынды сәйкес көмекші етістікпен толтыр*

a

A I like coffee	B So <u>do</u> I.
1 A I'm really hungry.	B So _____ I.
2 A I didn't go out last night.	B Neither _____ I.
3 A I was born in Liverpool.	B So _____ I.
4 A I don't smoke.	B Neither _____ I.
5 A I've been to Bangkok.	B So _____ I.
6 A I can't swim.	B Neither _____ I.
7 A I'd like to go to India.	B So _____ I.
8 A I saw a film last night.	B So _____ I.

so ... I немесе neither ... I сөздерімен бос орынды толтыр. "... " орнына сәйкес көмекші етістікті қолдан

A I don't like whisky.	<u>Neither do I.</u>
1 A I live near the school.	_____
2 A I'm not afraid of snakes.	_____
3 A I went to bed early.	_____
4 A I haven't been to China.	_____
5 A I don't have any children.	_____
6 A I can speak three languages.	_____
7 A I always have breakfast.	_____

Study Link **MultiROM** www.oup.com/elt/englishfile/pre-intermediate

Pre-intermediate level

Lesson 12

New adverbs
Жаңа үстеулер

Past perfect
Past perfect шағы

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Pre-intermediate level

Lesson 12

New adverbs Жаңа үстеулер

accidentally – байқамай
immediately – бірден

He killed that person **accidentally**. – Ол ана адамды байқамай өлтірді.
After hearing this news, they set out **immediately**. – Мына жаңалықты естігеннен кейін, олар бірден жолға шықты.

unfortunately – өкінішке орай
luckily – бағына қарай
suddenly – аяқ астынан

Және де бұл үстеулерді көбінесе сөйлемдердің басында қолданады, мысалы:

Unfortunately, I can't pay you back your money now. – Өкінішке орай, мен қазір сенің ақшаңды қайтара алмаймын.

Luckily, I found my lost wallet. – Бағыма қарай, мен жоғалған әмиянымды таптым.

Suddenly, he appeared. – Кенеттен, ол шыға келді.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect Past perfect шағы

Ағылшын тілінде past perfect шағын өткен шақтағы іс-әрекетті айтып тұрған кезде, одан да ерте өткен шақта болған іс-әрекетті айтқанда қолданамыз, оның формуласы

бастауыш + had + етістіктің past participle формасы

When I woke up it was all white in garden, it had snowed in the night.
Мен ұйқыдан оянғанда бақшада бәрі аппақ болып қалыпты, түнде қар жауыпты.

Suddenly, he remembered that he had watched this film before.
Кенеттен, бұл фильмді бұрын қарап тастаған оның есіне түсіп кетті.

I arrived at the coffee bar twenty minutes late, and all my friends had already gone.
Мен кофеханаға 20 минут кешігіп бардым, және менің достарымның бәрі баяғыда кетіп қалыпты.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect Past perfect шағы

Және де past perfect шағының дұрыс сөйлемдерінде **had** сөзін “ ‘d ” формасына өзгертіп есімдіктермен бірге қысқартып жаза аламыз.

He had watched this film before. – He'd watched this film before.

Және естеріңізде болсын, біз оны бастауыштармен бірге емес, тек бастауыш болып тұрған есімдіктермен бірге қысқартып айта аламыз.

in the night – түнде (белгілі бір түнге қаратып айтылады)
at night – түнде (жалпы түндерге қаратып айтылады)

all сөзі Ағылшын тілінде барлығы деген мағынаны бірдіреді.
Оны сын есімдердің алдында қолдануымызға болады:
Floor is **all** red. – Еден толықтай қызыл.

Және де зат есімдердің алдында қолдануымызға болады:
All my friends study at university. – Менің барлық достарым университетте оқиды.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect
Past perfect шағы

Және де past perfect шағының сұралу және бұрыс сөйлемдерімен көбінесе before сынды уақыттық үстеулер бірге қолданылады:

?

Had + бастауыш + етістіктің past participle формасы

Had you watched this film before? – Сен бұл фильмді бұрын қарап тастап пе едің?

Yes, I had / No, I had not. No, I hadn't.

Had he watched this film before? – Ол бұл фильмді қарап тастап пе еді?

Yes, he had / No, he had not. No, he hadn't.

Had they watched this film before? – Олар бұл фильмді қарап тастап па еді?

Yes, they had / No, they had not. No, they hadn't.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect
Past perfect шағы

Және де past perfect шағының сұралу және бұрыс сөйлемдерімен көбінесе before сынды уақыттық үстеулер бірге қолданылады:

Бастауыш + had + not + етістіктің past participle формасы

I   had   not   watched this film before? – Мен бұрын бұл фильмді көрмегем.

He   had   not   watched this film before? – Ол бұрын бұл фильмді көрмеген.

They   had   not   watched this film before? – Олар бұрын бұл фильмді көрмеген.

Және де бұл сөйлемдерде had not сөздерін қысқартып hadn't деп айтумызға болады:

I had not watched this film before. – I hadn't watched this film before.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect Past perfect шағы

Past perfect шағына байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **had** + **бастауыш** + етістіктің past participle формасы

What film **had** **he** watched **before**?

Ол алдында қандай фильмді қарап тастап еді?

Who **had** **you** met **before**?

Сен алдында кіммен кездесіп едің?

Past perfect шағына байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **had** + **бастауыш** + not + етістіктің past participle формасы

What film **had** **he** not **watched** before?

Ол алдында қандай фильмді қарап көрмеп еді?

Who **had** **you** not **met** before?

Сен алдында кіммен кездеспеп едің?

Және де бұл сөйлемдерде had not сөздерін қысқартып hadn't деп айтуымызға болады:

Who had you not met before? – Who hadn't you met before?

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect
Past perfect шағы

Past perfect шағына байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бастауышы жоқ сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **had** + етістіктің **past participle** формасы

What **had** **happened** before?
Алдында не болып еді?

Who **had** **come** before?
Алдында кім келіп еді?

Pre-intermediate level

Lesson 12

Past perfect
Past perfect шағы

Past perfect шағына байланысты сұрақтық сөздер арқылы жасалатын бастауышы жоқ бұрыс сұраулы сөйлемдер:

Сұрақтық сөз + **had** + **not** + етістіктің **past participle** формасы

What **had not** **happened** before?
Алдында не болмап еді?

Who **had not** **come** before?
Алданда кім келмеп еді?

Және де бұл сөйлемдерде **had not** сөздерін қысқартып **hadn't** деп айтумызға болады:

Who had not come before? – Who hadn't come before?

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech Төл сөз және төлеу сөз

Ағылшын тілінде төл сөзді **direct speech** деп атайды. Мысалы:

He said: “I love you”. – Ол: “Мен сені сүйемін” – деп айтты.

She said: “I want to see you again”. – Ол: “Мен сені тағы бір рет көргім келеді ” – деп айтты.

Ал төлеу сөзді Ағылшын тілінде **reported speech** деп атайды, төлеу сөзді that сөзінің көмегімен айтамыз, және айту барынсында төл сөздегі шақтар төменде көрсетілгендей өздерінің формаларын өзгертеді:

Жай осы шақ	----->	өткен шақ
-------------	--------	-----------

Дәл осы шақ	----->	созылыңқы өткен шақ
-------------	--------	---------------------

Өткен шақ	----->	past perfect шақ
-----------	--------	------------------

Present perfect шақ	----->	past perfect шақ
---------------------	--------	------------------

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech Төл сөз және төлеу сөз

Жай осы шақтағы
to be етістігіне байланысты сөйлем

----->

өткен шақтағы
to be етістігіне байланысты сөйлем

Can / can't сөздеріне байланысты
сөйлем

----->

could / couldn't сөздеріне байланысты
сөйлем

Will / won't сөздеріне байланысты
сөйлем

----->

would / wouldn't сөздеріне байланысты
сөйлем

Be going to фразасына
байланысты сөйлем

----->

be going to фразасының өткен
шақ формасына байланысты сөйлем
(сөйлемдегі to be етістіктерін өткен шақ
формаларына ауыстырамыз)

Have to / has to фразасына
байланысты сөйлем

----->

have to / has to фразасының өткен шақ
формасына байланысты сөйлем
(сөйлемдегі have to және has to сөздері біріңғай
had to сөзіне ауысады)

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

May / may not сөздеріне
байланысты сөйлем

----->

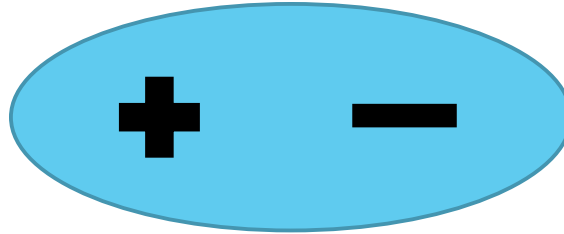
might / might not сөздеріне
байланысты сөйлем

Және де қалған might / might not, must / must not, should / should not сөздеріне байланысты жасалатын сөйлемдер және past perfect шағынының сөйлемдері төл сөзден төлеу сөзге арламастырылғанда өзгеріске ұшырамайды. Және де past continuous шағындағы сөйлем төл сөзден төлеу сөзге алмастырылғанда past perfect continuous шағына ауысады, ол жағдайды pre-intermediate деңгейінде қарастырмаймыз.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech Төл сөз және төлеу сөз

Direct speech

He said: "I love her".

Ол: "оны сүйемін" – деп айтты.

She said: "I want to see you again".

Ол: "Мен сені тағы бір рет көргім келеді" – деп айтты.

Your friends said: "We can't help your father".

Сенің достарың: "Біз сенің акеңе көмектесе алмаймыз" – деп айтты.

Yesterday you said: "I will phone you".

Кеше сен: "Мен саған звондайым" – деп айттың.

Reported speech

He said that he loved her.

Ол оны сүйетінін айтты.

She said that she wanted to see me again.

Ол мені тағы бір рет көргісі келетінін айтты.

Your friends said that they couldn't help my father.

Сенің достарың менің әкеңе көмектесе алмайтынын айтты.

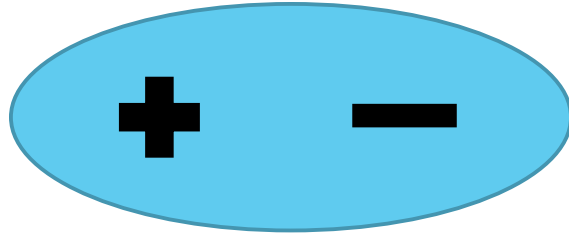
Yesterday you said that you would phone me.

Кеше сен маған звондайтыныңды айттың.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Direct speech

My brother said: "I didn't see that girl".
Менің ағам: "Мен ол қызды көрмедім" –
деп айтты.

Teacher said: "Yerlan has broken his leg".
Мұғалім: "Ерлан аяғын сындырып алды"-
деп айтты.

Reported speech

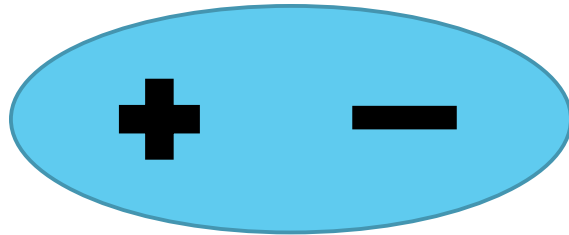
My brother said that he hadn't seen that girl.
Менің ағам ол қызды көрмегендігін айтты.

Teacher said that Yerlan had broken his leg.
Мұғалім Ерлан аяғын сындырып алғандығын
айтты.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Және де төлеу сөзді айтқанда “**said**” сөзінің орнына “**told** (tell сөзінің өткен шақ формасы, ол да айту деген мағынаны білдіреді)” сөзін қолдансақ та болады. Бір ескертетіні, told сөзін біз әрдайым тыңдаушы объектімен бірге қолданамыз:

My brother said that he hadn't seen that girl.
Менің ағам ол қызды көрмегендігін айтты.

My brother told me that he hadn't seen that girl.
Менің ағам маған ол қызды көрмегендігін айтты.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Сұраулы сөйлемдерді төл сөзден төлеу сөздерге айналдырған кезде ол екі түрлі жағдайға бөлінеді:

1) Ия / жоқ деп жауап беруге болатын сұраулы сөйлемдерді төлеу сөздерге айналдырғанда “ if ” сөзінің көмегінмен айтамыз, және бұл жерде қолданылатын “ asked ” сөзі әр-дайым тыңдаушы объектімен бірге айтылады:

Direct speech

He asked me: “ Do you want to dance? ”
Ол меннен: “ билегің келеді ме” – деп сұрады.

They asked her : “Will you come?”
Олар одан: “Сен келесің бе” – деп сұрады.

Reported speech

He asked me if I wanted to dance.
Ол менің билегім келеді ма жоқ па соны сұрады.

They asked her if she would come.
Олар одан ол келеді ма жоқ па соны сұрады.

Pre-intermediate level

Lesson 12

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Сұраулы сөйлемдерді төл сөзден төлеу сөздерге айналдырған кезде ол екі түрлі жағдайға бөлінеді:

2) Сұрақтық сөздер арқылы жасалатын сұралу сөйлемдерді төл сөзден төлеу сөзге айналдығанда сұраулы сөйлемдегі do, does, did деген көмекші етістіктерді алып тастаймыз, ал қалған will, would, must сынды т.б. көмекші етістіктерді алып тастамаймыз, бірақ бастауышпен орындарын алмастырамыз.

Direct speech

He asked me: “where do you live? ”
Ол меннен: “сен қайда тұрсың” – деп сұрады.

She asked her: “When will they come?”
Ол одан: “Олар қашан келеді” – деп сұрады.

Reported speech

He asked me where I lived?
Ол меннен қайда тұратынымды сұрады.

She asked her when they would come.
Ол одан олардың қашан келетінін сұрады.

Pre-intermediate level

Lesson 12

New adverbs
Жаңа үстеулер

Past perfect
Past perfect шағы

Reported speech
Төл сөз және төлеу сөз

Pre-intermediate level

Lesson 12

9A

a сөйлемдерді сәйкестендір

I couldn't get into my flat because	D	A He had made other plans.
1 When our friends arrived		B I realized that I'd seen it before.
2 I took the sweater back because		C it was the first time she had flown.
3 Jack didn't come with us.		D I'd forgotten my keys.
4 I turned on the TV		E I hadn't turned off the cooker.
5 Jenny was nervous because		F he had bought me the wrong size.
6 When the film started		G we hadn't finished cooking the dinner.
7 At work I suddenly remembered that		H to see what had happened.

b етістіктерді *past simple* немесе *past perfect* шаққа қойып сөйлемдерді толықтыр

- We didn't get a table in the restaurant because we hadn't booked. (not get, not book)
- 1 I _____ Maria because she _____ her hair. (not recognize, cut)
  - 2 My friend _____ to tell me I _____ my jacket in the car. (phone, leave)
  - 3 When I _____ the TV, the match _____. (turn on, finish)
  - 4 She _____ me the book because she _____ it yet. (not lend, finished)
  - 5 He _____ all his exams because he _____ at all. (fail, not study)
  - 6 When we _____ home we saw that somebody _____ the kitchen window. (get, break)

Pre-intermediate level

Lesson 12

9B айтылған сөздерді төлеу сөз формасына ауыстыр

- a
He said, 'I love you.'	He told her that <u>he loved her</u> .
1 'I'm tired.'	She said that she _____.
2 'I don't like rock music.'	He told her he _____.
3 'I'll book a table.'	He said _____.
4 'I've bought a new car.'	Paul told us that _____.
5 'I live in the city centre.'	She said that she _____.
6 'We can do it.'	They said that _____.
7 'I saw the film on TV.'	Julie said that _____.

b айтылған сұрақтарды төлеу сөздің сұрақтық формасы бойыша жаз

Do you want to dance?	He asked her if she <u>wanted to dance</u> .
1 'Do you like football?'	Mike asked me if I _____.
2 'What music do you like?'	I asked her what music _____.
3 'Are you tired?'	She asked me _____.
4 'Have you been to New York?'	I asked them _____.
5 'Where did you live before?'	He asked me _____.
6 'Can you swim?'	She asked him _____.
7 'Where are you from?'	I asked him _____.

